

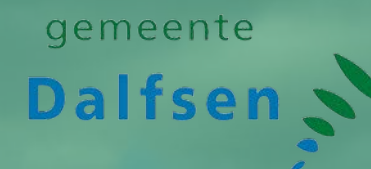
Programma
Landelijk gebied

Gemeente Dalfsen

Definitief oktober 2025

Opdrachtgever
Programma landelijk gebied
Gemeente Dalfsen

Contactpersoon
Marit Gorter
M.gorter@Dalfsen.nl

In samenwerking met

Infram
Amersfoortseweg 9
3951 LA Maarn

Land-iD
Kantoorgebouw De Enk
Tivolilaan 205
6824 BV Arnhem

Inhoudsopgave

Voorwoord	4		
1. Programma landelijk gebied Dalfsen	6		
1.1 Aanleiding van het programma landelijk gebied	6		
1.2 Wat is een programma?	6		
1.3 Doel van dit programma	6		
1.4 Relatie met de omgevingsvisie	7		
1.5 Leeswijzer	7		
2. Proces	9		
3. Karakter van het huidige gebied	10		
3.1 Het landschap van Dalfsen	10		
3.2 De gebruikers van het landelijk gebied	12		
4. De toekomst van het landelijke gebied	16		
4.1 Een toekomstperspectief met overkoepelende uitgangspunten	16		
4.2 Uitgangspunten voor het landelijke gebied	16		
4.3 Koers voor het landelijke gebied	19		
4.4 De deelgebieden	21		
5. Gebiedsprogramma's	23		
5.1 Gebiedsprogramma per deelgebied	23		
5.2 Weids Platteland	24		
Kenmerken en karakter deelgebied	24		
Wat speelt er in Weids Platteland?	28		
Koers voor Weids Platteland	30		
Instrumenten voor Weids Platteland	34		
5.3 Variatie rond de Vecht	38		
Kenmerken en karakter deelgebied	38		
Wat speelt er in Variatie rond de Vecht	42		
Koers voor Variatie rond de Vecht	43		
Instrumenten voor Variatie rond de Vecht	46		
5.4 Parels in het landschap	50		
Kenmerken en karakter deelgebied	50		
Wat speelt er in Parels in het landschap	54		
Koers voor Parels in het landschap	55		
Instrumenten voor Parels in het landschap	58		
5.5 Landelijk Lemelerveld	62		
Kenmerken en karakter deelgebied	62		
Wat speelt er in Landelijk Lemelerveld?	66		
Koers voor Landelijk Lemelerveld	67		
Instrumenten voor Landelijk Lemelerveld	70		
6. Globaal uitvoeringsplan	74		
Bijlage 1			
Toelichting op het proces	81		
Bijlage 2			
Tijdslijn	84		
Bijlage 3			
Gebruikersprofielen	85		
Bijlage 4			
Instrumenten per deelgebied	92		

Beste inwoners, ondernemers, partners en betrokkenen,

Voor u ligt het ontwerp van het Programma landelijk gebied. Een document dat voortkomt uit een intensief proces van luisteren, meedenken en samen vormgeven. Als gemeente Dalfsen hebben we hierin onze rol gepakt: niet door alles te willen oplossen, maar door te kijken naar wat wél kan. Waar we invloed op hebben en waar we samen met onze gemeenschap verschil kunnen maken.

Het landelijk gebied van Dalfsen is bijzonder. Van de kronkelende Vecht en de karakteristieke rivierduinen tot de uitgestrekte landbouwgronden en de landgoederen. Het landschap vertelt ons verhaal. Hier wonen en werken mensen met hart voor hun omgeving. Boeren die generaties lang het land bewerken, dorpsgemeenschappen die elkaar kennen en steunen, ondernemers die lokaal verankerd zijn en natuurorganisaties die zich inzetten voor de natuur en biodiversiteit. Die verbondenheid met het gebied en met elkaar is onze kracht. En daar zijn wij trots op.

Tegelijkertijd staat landelijk gebied staat onder druk. Er spelen grote opgaven op het gebied van

landbouw, natuur, water, klimaat en leefbaarheid. Veel van deze vraagstukken raken komen voort uit beleid van provincie, rijk en Europa. We zijn ons ervan bewust dat onze invloed beperkt is. Maar dat maakt onze inzet niet minder belangrijk. Juist door lokaal te doen wat kan, kunnen we bijdragen aan een toekomstbestendig buitengebied.

Met dit programma laten we zien hoe wij als gemeente Dalfsen naar ons landelijk gebied kijken. Wat we belangrijk vinden, waar kansen liggen en hoe we samen met inwoners, agrariërs, ondernemers en organisaties willen bouwen aan een vitaal en leefbaar platteland. Het is een document dat richting geeft, maar ook uitnodigt tot gesprek. Gesprek met elkaar én met andere overheden.

We hebben dit programma opgesteld als uitwerking van de koers die we hebben ingezet met de Omgevingsvisie 1.0. Er zijn keuzes gemaakt, maar er is ook nog veel uit te werken, te verdiepen en te concretiseren. Dat willen we doen in gesprek met u. Want dit ontwerp is een belangrijke stap, maar geen eindpunt.

We zijn trots op het proces dat we samen hebben doorlopen. Op de betrokkenheid, de

open gesprekken en de bereidheid om samen te zoeken naar oplossingen. Alleen samen kunnen we zorgen dat ons buitengebied ook voor volgende generaties waardevol blijft.

Met vriendelijke groet,

Betsy Ramerman

Wethouder Landelijk Gebied

1. Programma landelijk gebied Dalfsen

1.1 Aanleiding van het programma landelijk gebied

Binnen het landelijk gebied speelden nog nooit zoveel ontwikkelingen tegelijkertijd: stikstofproblematiek, de transitie van de landbouwsector, klimaatadaptatie, de energietransitie, afname van biodiversiteit, behoefte aan woonruimte en leegstand zijn slechts een greep uit de opgaven en ontwikkelingen. De agrarische sector investeert in nieuwe en aangepaste vormen van landbouw om de sector toekomstbestendig te maken. Tegelijkertijd neemt de druk op de beschikbare ruimte toe o.a. de vraag naar locaties van woningbouw en bedrijventerrein en verandert de leefomgeving, en daarmee de leefbaarheid van het landelijk gebied. Kortom: het landelijk gebied is volop in beweging.

Onder gebruikers en bewoners van het landelijk gebied is behoefte aan duidelijkheid en perspectief om in te kunnen spelen op alle ontwikkelingen die op het gebied afkomen. Met het Programma landelijk gebied wil de gemeente Dalfsen hieraan tegemoetkomen.

Het doel van het programma is dan ook om een integrale langetermijnvisie neer te zetten voor het landelijk gebied. De gemeente is hier samen met gebruikers en bewoners van het landelijk gebied mee aan de slag gegaan. De ambities uit de omgevingsvisie Dalfsen 1.0 zijn in het Programma landelijk gebied samen met het gebied door vertaald en geconcretiseerd naar een uitvoeringsprogramma met instrumenten. Het programma geeft richting aan nieuwe ontwikkelingen en zet tegelijk in op het behoud en waar mogelijk verbetering van de leefbaarheid en kwaliteit van het landelijk gebied.

Het Programma landelijk gebied richt zich alleen op het buitengebied van de gemeente. Dit is het gebied buiten de (dorps)kernen.

1.2 Wat is een programma?

Een programma is een flexibel instrument van de Omgevingswet dat de gemeente in kan zetten voor de uitwerking, doorwerking of uitvoering van ambities binnen een gebied. In het programma werkt de gemeente beleid uit en stelt de richting vast die leidt tot de gewenste kwaliteit en het bereiken van de doelstellingen voor de fysieke leefomgeving. Het programma is zelfbindend: dit betekent dat het alleen het bestuur van

de gemeente zelf bindt. Om zeker te zijn dat het programma en de koers aansluiten op de belangen van het landelijk gebied zelf, heeft de gemeente in het Programma landelijk gebied veel samengewerkt met gebruikers en bewoners van het gebied.

1.3 Doel van dit programma

Het doel van dit programma is dat de gemeente en andere partijen, ieder afzonderlijk of in gezamenlijkheid, aan de slag kunnen om de opgaven en ambities voor het landelijk gebied uit de omgevingsvisie uit te voeren. In dit programma wordt de koers voor het behalen van de ambities van het landelijk gebied uitgewerkt. Voor het behalen van de ambities uit de omgevingsvisie worden er verschillende instrumenten en acties uit de 'gereedskapskist' ingezet. De gereedskapskist wordt in hoofdstuk vijf toegelicht en uitgewerkt.

1.4 Relatie met de omgevingsvisie

In 2022 heeft de gemeente de 'Omgevingsvisie Dalfsen 1.0' vastgesteld. Hierin heeft de gemeente haar toekomstvisie beschreven en een koers uitgezet voor vier deelgebieden. De omgevingsvisie vormt het uitgangspunt voor het Programma landelijk gebied. De ambities uit de omgevingsvisie zijn dus sturend en blijven ongewijzigd.

In de omgevingsvisie heeft de gemeente de ambitie uitgesproken om een programma voor het landelijk gebied op te stellen. Deze ambitie is uitgewerkt in het Programma landelijk gebied. De gemeente heeft in de omgevingsvisie drie relevante thema's aangemerkt als belangrijk voor het programma. Hierbij komt de samenhang tussen bestaande waarden en functies en nieuwe ontwikkelingen naar voren. Het gaat om:

- Balans tussen wonen, werken en recreatie;
- Versterken van de natuur, landschap en cultuurhistorische waarden in het algemeen en de biodiversiteit in het bijzonder;
- Positie en perspectief van nieuwe ontwikkelingen in het gebied.

1.5 Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk wordt beknopt beschreven op welke wijze het Programma landelijk gebied is opgesteld en op welke manier gebruikers en bewoners betrokken zijn in dit proces. In hoofdstuk drie worden het landschap en karakteristieken van het landelijk gebied binnen de gemeente beschreven. Vervolgens worden in hoofdstuk vier de uitgangspunten van het Programma landelijk gebied geïntroduceerd en toegelicht. Deze uitgangspunten vormen de basis van de koers per deelgebied die in het daaropvolgende hoofdstuk worden toegelicht. Het hoofdstuk begint met een introductie van de huidige opgaven in de deelgebieden waarna vervolgens de koers per deelgebied wordt toegelicht. Het hoofdstuk sluit af met een introductie van het benodigde instrumentarium. Hoofdstuk zes sluit ten slotte af met een globaal uitvoeringsplan voor het Programma landelijk gebied.

2. Proces

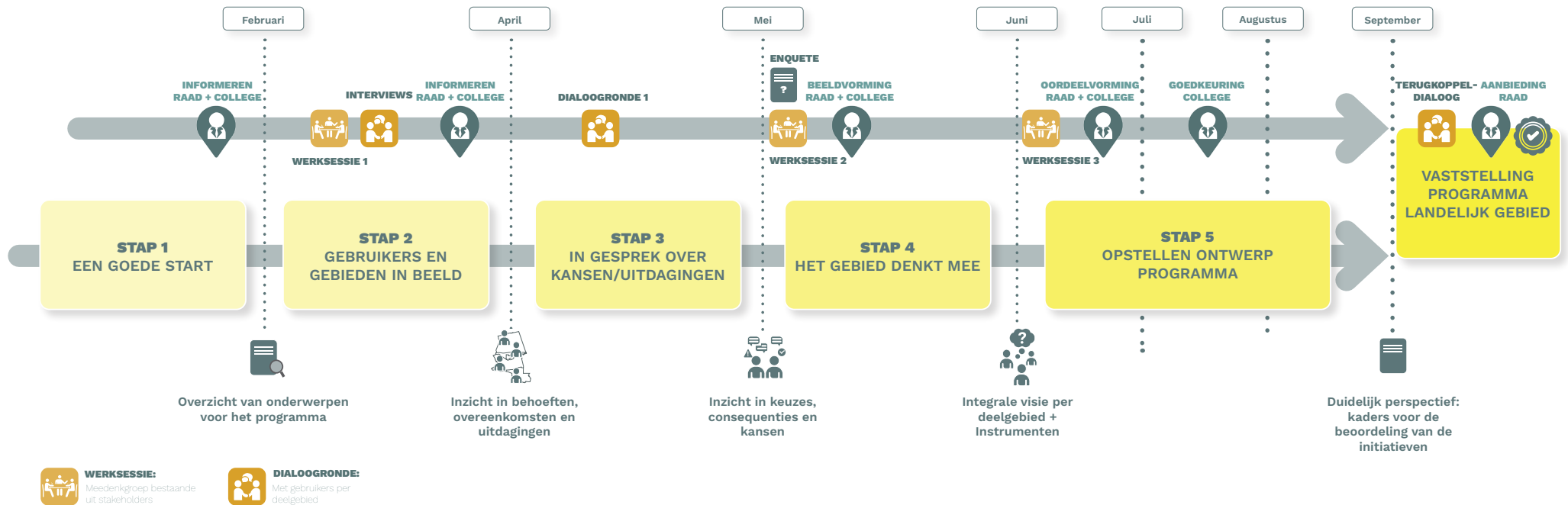
Het Programma landelijk gebied is opgesteld aan de hand van een zorgvuldig proces waarin gebruikers en bewoners zoveel mogelijk betrokken zijn. Figuur 1 op de volgende pagina toont het proces van totstandkoming van het programma op hoofdlijnen. In de eerste fase is informatie opgehaald binnen de gemeente (stap 1) en bij bewoners en gebruikers (stap 2): welk beleid geldt nu en wat speelt er aan ontwikkelingen in het landelijk gebied? In de daaropvolgende fase zijn de kansen en uitdagingen voor het landelijk

gebied verkend (stap 3). Op basis daarvan is een aantal mogelijke toekomstrichtingen uitgewerkt. In stap 4 is door de gemeente en door bewoners en belanghebbenden voor elk deelgebied een toekomstrichting gekozen. Deze toekomstrichtingen zijn daarna verder uitgewerkt, inclusief beleidsinstrumenten. Tenslotte zijn in de laatste fase de uitwerkingen gebundeld en is het Programma landelijk gebied als geheel opgesteld (stap 5). Na een laatste feedbackronde heeft het college het ontwerp van het programma vastgesteld en heeft het programma voor

zes weken ter inzage gelegen. De ontvangen zienswijzen zijn vervolgens beoordeeld en waar nodig verwerkt, waarna de gemeenteraad van Dalfsen het Programma landelijk gebied heeft vastgesteld.

In het proces van het opstellen van het Programma landelijk gebied zijn bewoners en belanghebbenden op verschillende manieren en momenten betrokken. In bijlage 1 is een uitgebreidere procesbeschrijving te vinden inclusief een overzicht van alle participatiemomenten.

Figuur 1 Processchema Programma landelijk gebied Dalfsen

3. Karakter van het huidige gebied

3.1 Het landschap van Dalfsen

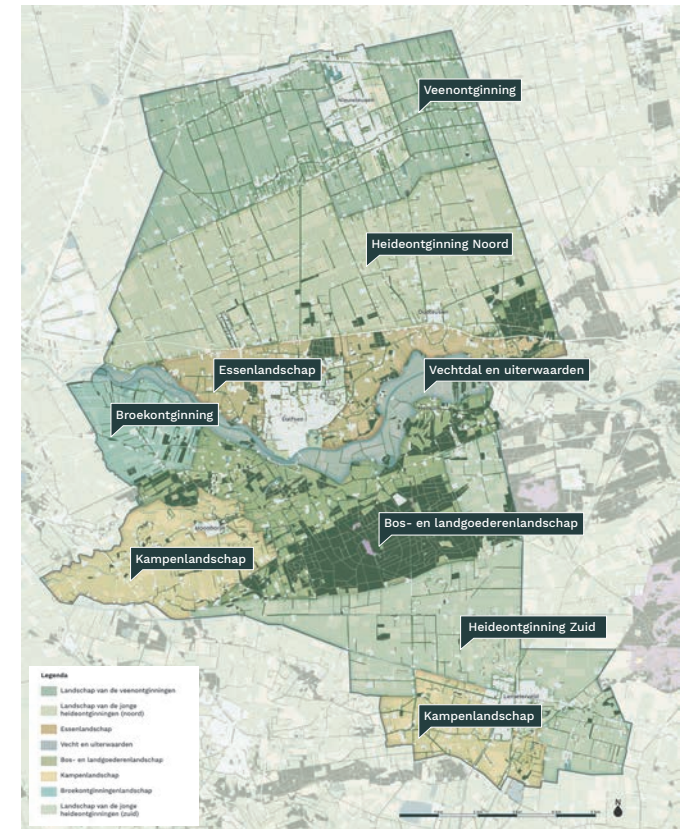
Het landschap van Dalfsen bestaat uit verschillende landschapstypen, elk met een eigen ontwikkelingsgeschiedenis. Die geschiedenis omvat niet alleen de geologische ondergrond en natuurlijke vormingsprocessen, maar ook de manier waarop mensen het landschap hebben gebruikt en ingericht. In samenspel met de natuurlijke basis heeft dit geleid tot het huidige landschappelijke karakter.

Het landschap als voortdurende ontwikkeling

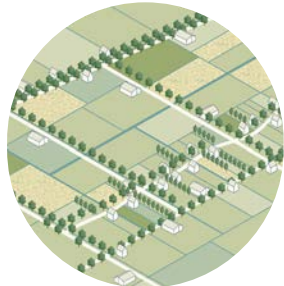
Het landschap is nooit statisch geweest. Wat we vandaag zien, is het resultaat van eeuwenlange veranderingen door natuurkrachten én menselijk handelen. In bijlage 2 staat een tijdlijn, deze laat zien hoe het landschap van de gemeente Dalfsen zich in de loop der tijd heeft ontwikkeld tot de structuur en gebruik die het nu vertoont. Terugblikken in de tijd helpt om te begrijpen wat we in het landschap terugzien, maar ook om te bepalen welke waarden en kwaliteiten we willen behouden, versterken of juist vernieuwen. Tegelijkertijd helpt het dus ook om verandering te beschouwen als iets natuurlijk, menselijk en onvermijdelijk.

Om te begrijpen hoe beleidskeuzes onze leefomgeving in de toekomst kunnen beïnvloeden, is het daarom waardevol stil te staan bij de huidige landschapsstructuur.

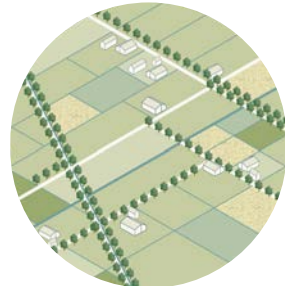
De landschapsstructuurkaart geeft een beeld van verschillende beeldbepalende structurelementen in het huidige landschap, zoals beplantingselementen, verkavelingspatronen en waterlopen. Dit geeft de verschillen in structuur per landschapstype goed weer. De kaart en landschapstypen zijn vereenvoudigd met tekeningen die de belangrijkste kenmerken en karakteristieken weergeven, zoals benoemd in de omgevingsvisie van Dalfsen. Deze worden later in het rapport per deelgebied verder toegelicht.

Figuur 2 Landschapstypen van de gemeente Dalfsen

Veenontginning

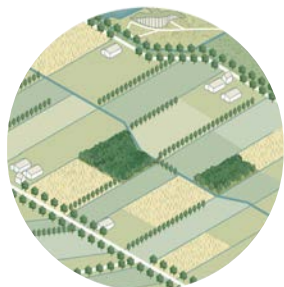
Heideontginning Noord

Essenlandschap

Vechtdal en uiterwaarden

Broekontginning

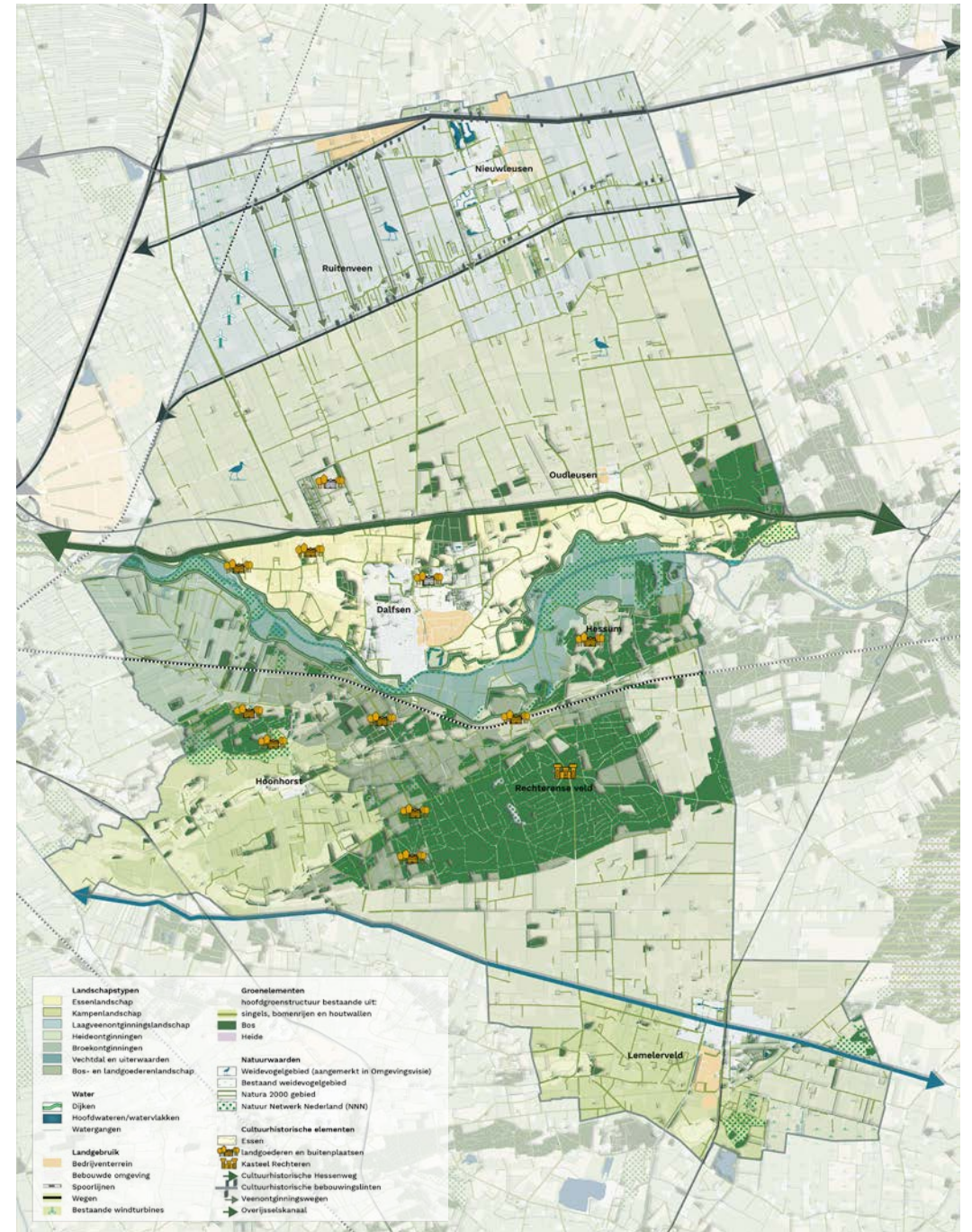
Bos- en landgoederenlandschap

Kampenlandschap

Heideontginning Zuid

Figuur 3 Landschapsstructuurkaart gemeente Dalfsen

3.2 De gebruikers van het landelijk gebied

Naast een landschappelijke basis, kent het landelijk gebied verschillende typen gebruikers en bewoners die samen bijdragen aan de identiteit van het gebied. Via het participatieproces (zie bijlage 1) zijn gebruikersprofielen opgesteld. Deze gebruikersprofielen geven inzicht in wie de verschillende gebruikers van het landelijk gebied zijn, hoe zij werken en wat hun behoeften zijn. De volledige gebruikersprofielen zijn te vinden in bijlage 3.

Melkveehouderij

Binnen de gemeente zijn zowel gangbare als biologische melkveehouders actief. Met name op landgoederen zijn melkveehouders actief die werken met een pachtconstructie. De melkveehouderij is grondgebonden en dit bestaat uit stallen, schuren, grasland en percelen waarop veevoer wordt verbouwd, zoals mais of luzerne. De sector heeft daarmee grote invloed op het beeld van het landelijk gebied, waterbeheer en biodiversiteit. De bedrijfsvoering kan sterk verschillen, afhankelijk van schaal, productiemethode en duurzaamheidsambities.

Stikstofproblematiek speelt op dit moment vooral bij eventuele uitbreiding van een bedrijf. Het afschaffen van de derogatieregeling (onder voorwaarden tijdelijk afwijken van de norm voor de hoeveelheid dierlijke mest die op een hectare land mag worden uitgereden) leidt bij vrijwel alle melkveehouders tot een behoefte aan extra grond. Ook door de extensiveringsopgave neemt de behoefte aan grond toe. Het aantal

melkveehouders neemt naar verwachting af. Het aantal koeien per bedrijf neemt daartegenover juist toe. Per saldo zal het aantal koeien binnen de gemeente echter niet toenemen.

De trends die we zien zijn verdere schaalvergroting, nevenactiviteiten en professionalisering. Hierdoor ontstaan grotere of specialistischere bedrijven. Daarbij zullen er agrariërs zijn die kiezen voor een andere invulling dan agrarisch van hun activiteiten. Voor de blijvende agrarische activiteiten is het van belang dat nieuwe functies geen belemmering gaan vormen voor de toekomstige bedrijfsvoering van de blijvende bedrijven.

Niet-grondgebonden veehouderij

Een niet-grondgebonden veehouderij is een agrarisch bedrijf dat zich richt op het houden van dieren zoals pluimvee of varkens

zonder koppeling met gronden in de directe omgeving. Vanwege dit niet-grondgebonden karakter is de impact van de stallen op het landschap beperkt. Met name de pluimvee-sector is sterk vertegenwoordigd in Dalfsen. Bij sommige bedrijven blijven de dieren altijd binnen, bij andere bedrijven komt (een deel van de) dieren ook buiten.

Naar verwachting neemt het aantal niet-grondgebonden veehouders af maar neemt het aantal dieren per bedrijf toe. De komende jaren ligt de focus op renovatie/vernieuwing van stallen en verduurzaming. De sector heeft daarbij behoefte aan ruimere bouwvlakken (o.a. ter verbetering van de brandveiligheid en het dierenwelzijn: stallen moeten op een bepaalde afstand van elkaar gerealiseerd worden).

De trend zoals beschreven voor de melkveehouderij geldt ook voor de niet-grondgebonden veehouderij.

Akkerbouw / bollenteelt

Akkerbouw en bollenteelt omvatten bedrijven die gewassen telen zoals aardappelen, granen, bloemen en siergewassen. Vaak wordt

gewerkt op gepachte gronden die in roulatie worden gebruikt. De bedrijfsvoering vraagt om een zorgvuldig bodembeheer. Gepachte grond brengt voor deze bedrijven flexibiliteit maar ook afhankelijkheid van grondbezitters. De verschillende gewasteelten hebben een invloed op het landschap en op de leefomgeving. Door de piekperiodes in het seizoen wordt er veel gewerkt met seizoenarbeiders om het werk op tijd en efficiënt uit te voeren.

Vanwege de hoge grondprijzen en toenemende extensivering is de verwachting dat agrarische graslanden vaker verpacht zullen worden aan akkerbouwers/bollentelers. Het aanzicht en grondgebruik van het landelijk gebied verandert hiermee.

Agrariër met nevenfunctie

Een agrariër met nevenfunctie is een ondernemer die naast het runnen van een landbouw- of veeteeltbedrijf ook aanvullende

activiteiten aanbiedt. Dit kan variëren van het aanbieden van zorg en educatieve programma's tot het verhuren van ruimtes of het runnen van een minicamping. Deze combinatie versterkt de economische positie van het bedrijf en draagt bij aan de vitaliteit van het platteland. De groep agrariërs met nevenfunctie is zeer divers, zowel in nevenactiviteiten als het aandeel dat de nevenactiviteit vormt in de bedrijfsvoering.

Agrariërs met nevenfunctie hebben behoefte aan betere communicatie en uitleg over wat er binnen het beleid wel en niet is toegestaan in het buitengebied en hoe groot het aandeel van deze activiteiten binnen de agrarische bedrijfsvoering mag zijn. Daarnaast speelt soms de vraag of een nevenactiviteit uit kan groeien naar een hoofdactiviteit.

Overige bedrijven

Overige bedrijven in het landelijk gebied van Dalfsen vormen een brede categorie ondernemingen.

Hieronder vallen bedrijven in

de toeristische sector, zoals dagrecreatie en verblijfsrecreatie, kantoren of ondernemingen die ondersteunend zijn aan de agrarische sector en bedrijven die hier los van staan, zoals autobedrijven, aannemers en caravanverkoop.

Vanwege de uiteenlopende typen bedrijven is het moeilijk een beeld te vormen van de toekomstige ontwikkelingen en behoeften. Voor de toeristische sector geldt dat de sector wil inzetten op kwaliteitstoerisme. De landschappelijke kwaliteiten vormen een belangrijke reden voor toeristen en recreanten om hier te komen en te verblijven. Hiervoor is het van belang dat de waardevolle landschappen in de gemeente gehandhaafd en versterkt worden.

Terreinbeherende organisatie

Een terrein beherende organisatie is verantwoordelijk voor de exploitatie en onderhoud van natuur- en/of landbouwgebieden. Dit kunnen

bijvoorbeeld landgoederen, waterwinbedrijven of organisaties als Landschap Overijssel, Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten zijn. Zij zorgen voor het behoud en de ontwikkeling van landschap, biodiversiteit en cultuurhistorie, vaak met oog voor recreatie en duurzaam gebruik van de ruimte. Hun keuzes en beheerplannen hebben direct invloed op de kwaliteit en inrichting van het landelijk gebied. Met name landgoederen zijn bijzondere terrein beherende organisaties waarvan de historie generaties teruggaat. Elk landgoed heeft een eigen karakter en manier van in stand houden van het cultuurhistorische erfgoed.

Terrein beherende organisaties hebben uiteenlopende ambities, gericht op versterken van cultuurlandschappen, natuurontwikkeling en biodiversiteit. Landgoederen hebben een

opgave om inkomsten te verwerven (o.a. via pachtboeren en bosbouw). Een sterke agrarische sector is daarom in het belang van het bestaan landgoederen. Stikstofproblematiek, verdroging/vernatting en verminderende/slechte waterkwaliteit zijn belemmeringen-knelpunten voor de te behalen doelen van de terrein beherende organisaties.

Bewoner van het buitengebied

De bewoners van de gemeente Dalfsen vormen een diverse groep met uiteenlopende achtergronden en gebruik van het landelijk gebied. Grofweg zijn er enkele typeringen te onderscheiden. Zo zijn er de bewoners van het landelijk gebied, vaak met een lange (familie) geschiedenis in het gebied en met een relatief groot en verzorgd erf. Daarnaast zijn er de bewoners die vooral voor de rust en natuur in het gebied zijn komen wonen, gesteld op hun privacy, minder binding met de agrarische cultuur en soms met kleine bedrijfjes (bij een woning) zoals bijvoorbeeld adviesbureaus of ICT-bedrijven. Tenslotte zijn er bewoners die in het landelijk gebied recreëren. Deze laatste groep woont niet altijd in het buitengebied, maar kan ook in een kern of in omliggende steden wonen.

Bewoners waarderen het landelijk gebied en zien daarom graag meer recreatiemogelijkheden, maar ook instandhouding en versterking van de landschappelijke kwaliteiten. Bewoners

zien liever geen nieuwe bedrijventerreinen in het buitengebied. Bewoners hebben bewust gekozen voor wonen in het buitengebied met een agrarische functie. Sommige bewoners geven aan dat ze zouden willen zien dat de agrarische sector sneller verduurzaamt en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen vermindert.

4. De toekomst van het landelijk gebied

4.1 Een toekomstperspectief met overkoepelende uitgangspunten

Het landelijk gebied van Dalfsen heeft een eigen karakter. De verschillende gebruikers, hun identiteit en onderliggende waarden samen met de gevarieerde landschappen maken het landelijke gebied van Dalfsen tot wat het nu is. Een gebied met compacte gemeenschappen en een veelzijdig landschap waarin ruimte is voor uiteenlopende economische en recreatieve activiteiten en een rijke cultuurhistorie. Om tot een toekomstperspectief voor het landelijk gebied te komen die recht doet aan het gebied zijn acht overkoepelende uitgangspunten opgesteld. Deze uitgangspunten vormen de basis van alle koersrichtingen om het landelijk gebied leefbaar, toekomstgericht en veerkrachtig te ontwikkelen.

De acht uitgangspunten zijn tot stand gekomen op basis van de interviews, meedenkgroepen en dialoogsessies die gehouden zijn in combinatie met de ambities en doelen uit de Omgevingsvisie Dalfsen 1.0. De uitgangspunten versterken de richting voor het landelijk gebied die is meegegeven in de omgevingsvisie.

De uitgangspunten vertalen zich in een koers voor het landelijk gebied. Deze koers volgt na de introductie van de acht uitgangspunten voor het landelijk gebied.

4.2 Uitgangspunten voor het landelijke gebied

1. Ruimte voor toekomstbestendige landbouw;
2. Samen werken aan een gezond en toekomstbestendig water- en bodemsysteem;
3. Een landschap dat meegroeit door samen bij te dragen aan ruimtelijk kwaliteit, biodiversiteit, een gezonde leefomgeving en beleving;
4. Nieuwe ontwikkelingen bouwen voort op de cultuurhistorie en de identiteit van het gebied, en voegen landschapskwaliteit toe;
5. Wonen mogelijk houden voor de gemeenschap en leefbaarheid van landelijke gebied, met oog voor de regionale opgave;
6. De verschillende ruimtelijke functies (en gebruikers) in het gebied zijn in balans en bijten elkaar niet;
7. In de beleidsontwikkeling en -uitvoering wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de wensen van gebruikers en bewoners;
8. We trekken samen op met andere overheden of partijen wanneer dit kan en als de opgave ernaar vraagt.

1. Ruimte voor toekomstbestendige landbouw.

De agrarische sector is verweven met onze geschiedenis en hoort bij de gemeente Dalfsen. We willen de sector behouden en helpen bij het verduurzamen. Hiervoor zetten we in op innovatie en vragen we om ondersteuning bij het Rijk en de provincie. We stimuleren contact tussen boeren en burgers.

2. Samen werken aan een gezond en toekomstbestendig water- en bodemsysteem.

Een gezond landelijk gebied vereist een gezond water- en bodemsysteem. Dit bereiken we onder andere door invulling te geven aan de regionale sponsstrategie en is samenwerking op hoger schaalniveau (denk aan stroomgebieden) noodzakelijk. Daar zetten wij ons als Dalfsen volop voor in en hierbij benutten we kansen in de regio, door verschillende opgaven (te veel en te weinig water) aan elkaar te verbinden.

3. Een landschap dat meegroeit door samen bij te dragen aan ruimtelijke kwaliteit, biodiversiteit, een gezonde leefomgeving en beleving.

We waarderen het landschap en de biodiversiteit in het landelijke gebied. We zetten verder in op versterking van dit karakter, samen en in gesprek met bewoners, agrariërs en overige gebruikers, bijvoorbeeld door goede communicatie, het stimuleren van aanplant van nieuwe landschapselementen en agrarisch natuurbeheer.

4. Nieuwe ontwikkelingen bouwen voort op de cultuurhistorie en de identiteit van het gebied, en voegen landschapskwaliteit toe.

In de gemeente Dalfsen is het prettig en goed wonen. Dankzij het 'noaberschap' zijn de gemeenschappen hecht en kijkt men naar elkaar om. Het landschap kent een lange geschiedenis. Er is ruimte om te ondernemen voor zowel agrariërs als andere ondernemers. Deze kwaliteiten willen we behouden en versterken.

5. Wonen mogelijk houden voor de gemeenschap en leefbaarheid van landelijke gebied, met oog voor de regionale opgave.

We willen dat iedere inwoner een passende woning binnen de gemeente kan vinden en daarnaast onze verantwoordelijkheid nemen voor het regionale woningtekort. We zorgen voor passend en op maat gesneden (VAB-, en sloop voor kansenbeleid) voor wonen in het landelijke gebied. We faciliteren wooninitiatieven en sluiten aan bij de woonbehoefte van specifieke doelgroepen.

6. De verschillende ruimtelijke functies (en gebruikers) in het gebied zijn in balans en bijten elkaar niet.

Er gebeurt veel in het landelijk gebied. Daarbij kan een functie een andere functie in de weg zitten. We willen het landelijk gebied voor iedereen leefbaar en werkbaar houden. Daarom zetten we in op een balans tussen functies. Daarvoor moeten soms keuzes gemaakt worden.

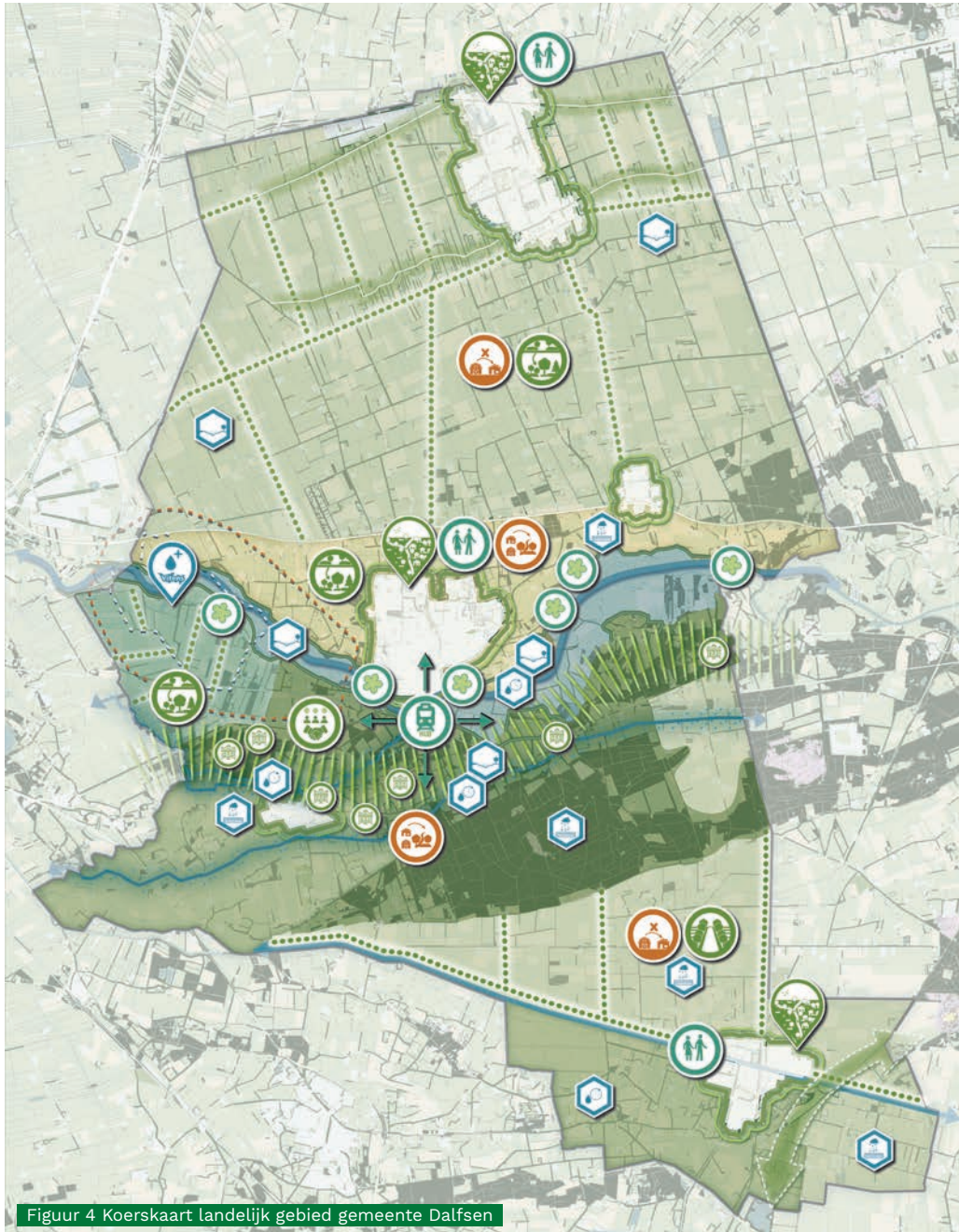
7. In de beleidsontwikkeling en -uitvoering wordt zoveel als mogelijk rekening gehouden met de wensen van gebruikers en bewoners.

Bij beleidsontwikkelingen staan wensen van gebruikers en bewoners centraal, we zetten in op het zo goed mogelijk meenemen van hun belangen. Dit doen we onder andere door hen te betrekken in gebieds- en uitvoeringsprocessen. Omdat wensen en belangen kunnen conflicteren, moeten soms keuzes gemaakt worden door de gemeente.

8. We trekken samen op met andere overheden of partijen wanneer dit kan en als de opgave ernaar vraagt.

Veel opgaven in het landelijk gebied zijn groter dan alleen onze gemeente. We trekken daarom samen op met buurgemeenten, de regio, de provincie en het Rijk om te werken aan een toekomstbestendig landelijk gebied. We geven ruimte aan gebiedsprocessen en respecteren de uitkomst ervan als we betrokken zijn geweest, ook als ze schuren met ons eigen beleid. We ondersteunen of initiëren pilots om gezamenlijk de gestelde doelen te kunnen realiseren.

4.3 Koers van het landelijk gebied

Figuur 4 Koerskaart landelijk gebied gemeente Dalfsen

Koersrichtingen

Wonen

- Sturen in bebouwing
- Rood voor Groen/Blauw

Landschap & biodiversiteit

- Verbeteren van de overgangen van de kern naar het landelijke gebied
- Versterken/herstellen landschappelijk raamwerk
- Samenwerking tussen de landgoederen
- Toekomstgerichte landgoederen, ruimte voor functies
- Versterken landschappelijke verbindingen
- Groene landschappelijke verbinding

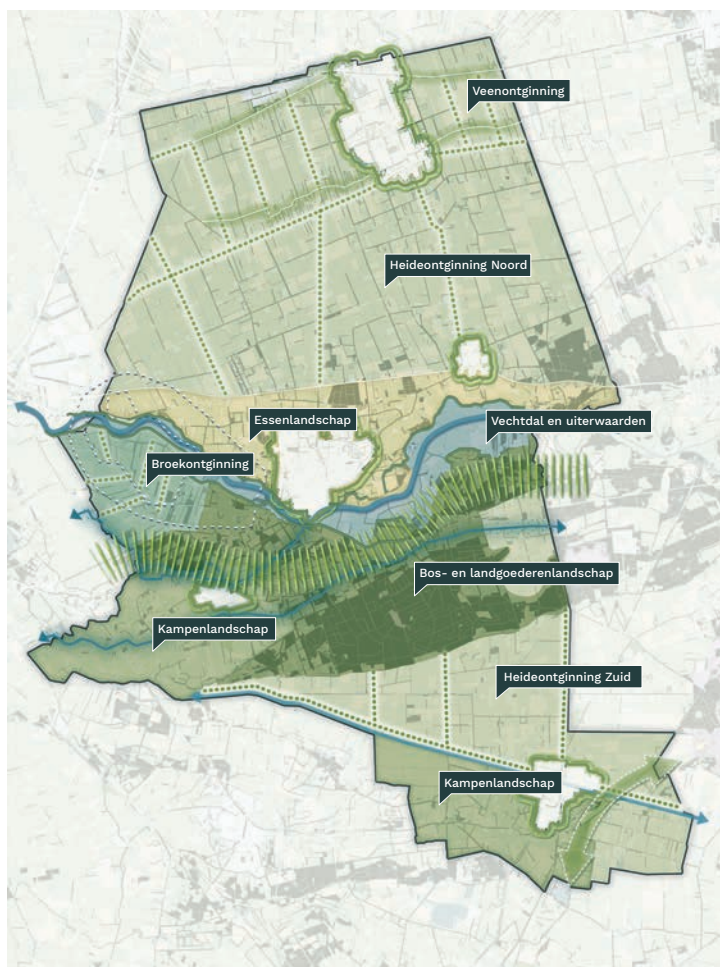
Recreatie

- Zes contactpunten aan de Vecht
- Recreatieve hub
- Ommetjes rondom de kern

Water

- Infiltratie
- Vertragen waterafvoer
- Tijdelijke berging water in de bodem
- Toekomstig drinkwater Vitens
- Grondwaterbeschermingsgebied
- Grondwateronttrekkingsgebied

Koersrichtingen per landschap

Figuur 5 Koerskaart landelijk gebied gemeente Dalfsen, landschappelijk

- In het **veenontginningslandschap** en het **heideontginningslandschap** blijft de focus op de landbouw. Het huidige agrarische gebied wordt behouden zodat bestaande landbouw zich kan voortzetten. De landbouw houdt rekening met de draagkracht van het bodem en watersysteem om duurzaam te kunnen blijven boeren.
- In het **essenlandschap** staat het ontwikkelen van een aantrekkelijk mixlandschap centraal. Hier gaan wonen, werken, recreatie, agrarische activiteiten en natuur hand in hand. Het essenlandschap heeft veel kwaliteit en waarden die moeten worden behouden, versterkt en benut. Ontwikkelingen moeten daarom zorgvuldig ingepast worden en leiden tot een verbetering van de ruimtelijke kwaliteit.
- Het **Vechtdal-gebied** kenmerkt zich door rust, ruimte, stilte en duisternis, maar is tegelijkertijd erg in trek voor recreanten en toeristen. Het behoud van natuurlijke, cultuurhistorische en landschappelijke waarden staat centraal, evenals de ruimte voor de Vecht als rivier. Functies moeten kwaliteit toevoegen aan het gebied.
- || In het **landgoederenlint** wordt ingezet op het ontwikkelen van een aantrekkelijk mixlandschap, waar wonen, werken, recreatie, agrarische activiteiten en natuur hand in hand gaan. De hoge waarden van het landschap op het gebied van cultuurhistorie en natuur vragen om behoud, versterking en toekomstbestendigheid.
- Het **bos- en landgoederenlandschap** kenmerkt zich door de grote hoeveelheid bos. Hier wordt ingezet op het verbeteren van de draagkracht van het water- en bodemsysteem.
- In het **kampenlandschap (nabij Hoonhorst)** is de aanwezigheid van landschappelijke structuren kenmerkend. Het versterken en herstellen van deze groenstructuren staat samen met de ontwikkeling van een aantrekkelijk mixlandschap centraal. Wonen, werken, recreatie, agrarische activiteiten en natuur gaan daar hand in hand.
- In het **broekontginningslandschap** zit zowel het drinkwaterbeschermingsgebied als de drinkwaterwinning van Vitens. Als watergebied langs de Vecht, waar wateroverlast, droogte en wateropvang samenkomen, drukt dit een stempel op de mogelijkheden voor functies in dit gebied. Bij dit landschap horen gebiedseigen kenmerkende groenstructuren, die worden versterkt en hersteld.
- In het **kampenlandschap (nabij Lemelerveld)** wordt er ingezet op het mixen van functies om de leefbaarheid rond Lemelerveld te behouden en te versterken. Er is ruimte voor kleinschalige toevoegingen van o.a wonen, bedrijvigheid en nevenactiviteiten. Zo gaan wonen, werken, recreatie, agrarische activiteiten en natuur daar hand in hand, met als uitgangspunt dat ontwikkelingen en initiatieven kwaliteit toevoegen aan het landschap.

4.4 De deelgebieden

De omgevingsvisie introduceert een gebiedsindeling voor de gemeente bestaande uit vier deelgebieden. Voor deze deelgebieden zijn ambities en opgaven uitgewerkt in 'gebiedsagenda's'. In het programma worden deze zelfde vier deelgebieden gehanteerd. Namelijk:

- Weids Platteland
- Variatie rond de Vecht
- Parels in het landschap
- Landelijk Lemelerveld

5. Gebiedsprogramma's

5.1 Gebiedsprogramma per deelgebied

In hoofdstuk 4 is er stilgestaan bij de toekomst van het landelijke gebied, waarbij acht uitgangspunten aan de basis staan van de koers. Deze koers wordt in dit hoofdstuk per deelgebied toegelicht en uitgewerkt in 'gebiedsprogramma's'. Per deelgebied worden de landschappelijke karakteristieken, ambities vanuit de omgevingsvisie en opgaves onder de loep genomen, aangevuld met wat er in de deelgebieden speelt, ingegeven vanuit het participatietraject. Omdat ieder deelgebied zijn eigen samenstelling aan kenmerken heeft krijgt ieder deelgebied een eigen hoofdkoers, ondersteund door een koerskaart. De legenda-eenheden noemen we koersrichtingen.

Koersrichtingen en gereedschapskist

De koersrichtingen zijn uitgewerkt met instrumenten. In figuur 6 staat een overzicht van alle instrumenten die in het programma kunnen worden ingezet. Dit noemen we ook wel de 'gereedschapskist'. Instrumenten uit de gereedschapskist worden toegepast om de gekozen koersrichting verder te concretiseren, te ondersteunen en er uitvoering aan te geven.

Per deelgebied is aangegeven welke instrumenten mogelijk ingezet kunnen worden. In sommige gevallen is al helder welk instrument gebruikt wordt, soms moet dat nog verder worden

afgewogen. In het uitvoeringsplan, dat nog concreet uitgewerkt moet worden, wordt vastgelegd welke instrumenten daadwerkelijk worden toegepast en op welke manier.

5.2 Weids Platteland

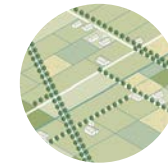
Kenmerken en karakter van het deelgebied

Landschappelijk karakter

Het platteland van het Weids Platteland kent twee verschillende landschapstypen. Het veenontginningslandschap en het heideontginningslandschap. De hoofdstructuren van het veenontginningslandschap in het noordelijke deel van dit deelgebied zijn ontstaan door afgraving en transport van veen. Dit transport vond plaats via natuurlijke en gegraven watergangen en de Dedemsvaart. Het veen werd in lange stroken afgegraven, nu te herkennen door de rechte, rechtlijnige verkavelingspatronen en de haaks daarop staande ontginningswegen met verspreide bebouwing langs deze oost-west georiënteerde wegen. Dit zijn al oude ontginningspatronen. De wegen en bebouwing liggen in het landschap op twee smalle, relatief zandige en langgestrekte zones die net iets hoger en droger lagen t.o.v. het te ontginnen veen. De wegbeplantingen en door groen omzoomde erven, langs deze ontginningslinten, zorgen voor robuuste groenstructuren. Het veenlandschap is na de ontginning van het veen in gebruik genomen door de landbouw. Langs perceelscheidingen werden veelal elzensingels

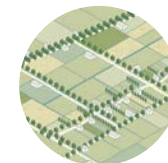
aangelegd. Na de ruilverkaveling is de verkaveling grootschaliger en rationeler ingericht en zijn de elzensingels grotendeels verdwenen. Ook werd een groot deel van de sloten gedempt waardoor grotere en daardoor beter te bewerken kavels ontstonden. Het landschap heeft daardoor een opener karakter gekregen.

Het heideontginningslandschap bestond lange tijd uit 'woeste grond': een nat veen- en heidelandschap dat lang niet geschikt was voor de landbouw. Met de komst van kunstmest en betere ontwateringstechnieken in het begin van de 20e eeuw, konden ook deze gronden ontgonnen worden. Na de ontginning van deze gronden ontstond er op deze zandige en arme ondergrond een open, rationeel ingericht agrarisch landschap met blokvormige verkaveling en rechtlijnige wegen. De wegen hebben vaak aan één of beide kanten laanbeplanting. Bebouwing ligt verspreid door het landschap aan deze wegen. Ook hier heeft ruilverkaveling plaats gevonden en is er een grootschaliger en opener landschap ontstaan door het vergroten van de kavels en het verwijderen van kavelgrensbeplantingen.

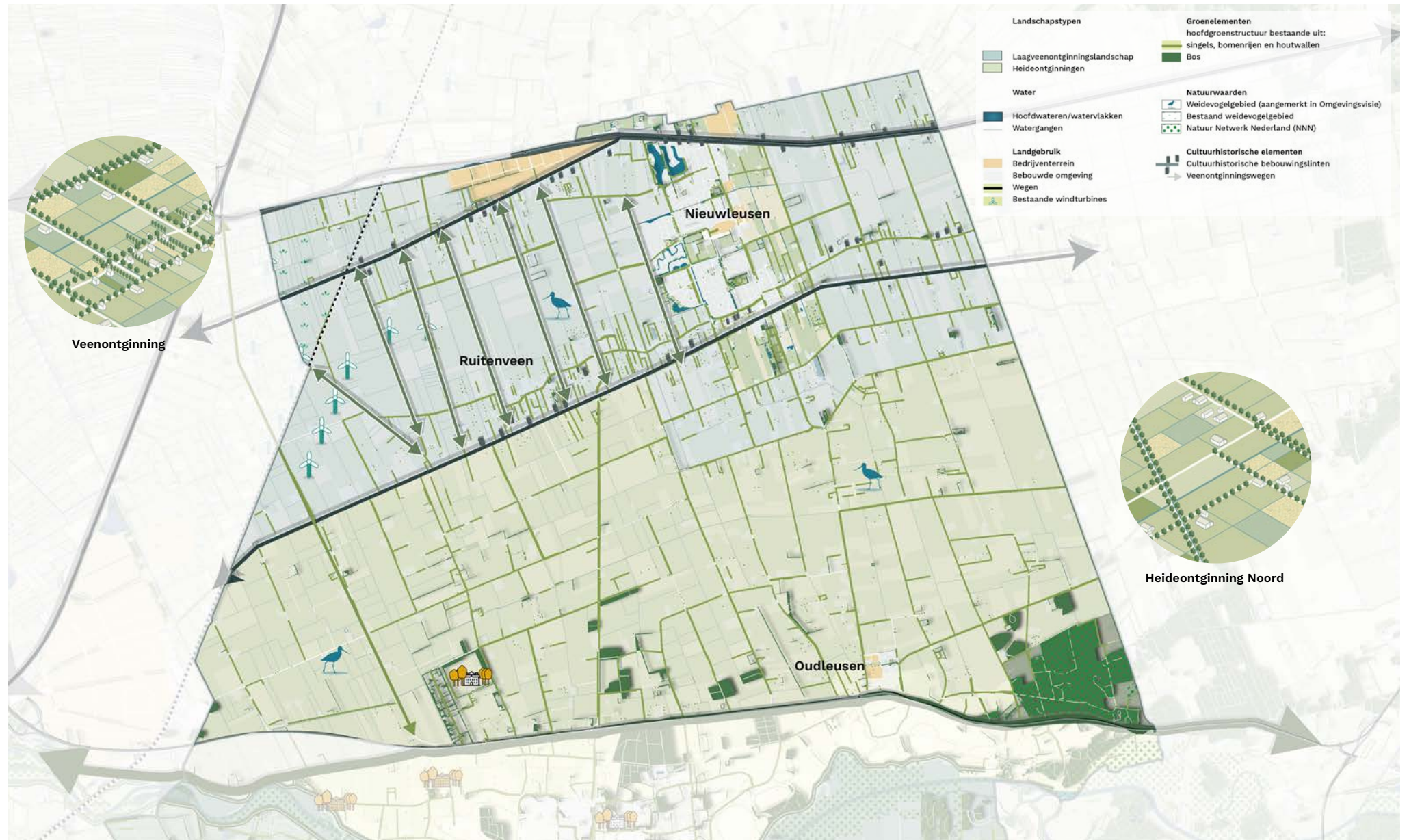
Heideontginning Noord

- Rechtlijnige wegen
- Bomenlanen langs wegen
- Relatief open agrarisch landschap
- Rationele, blokvormige verkaveling
- Bebouwing verspreid aan de wegen

Veenontginning

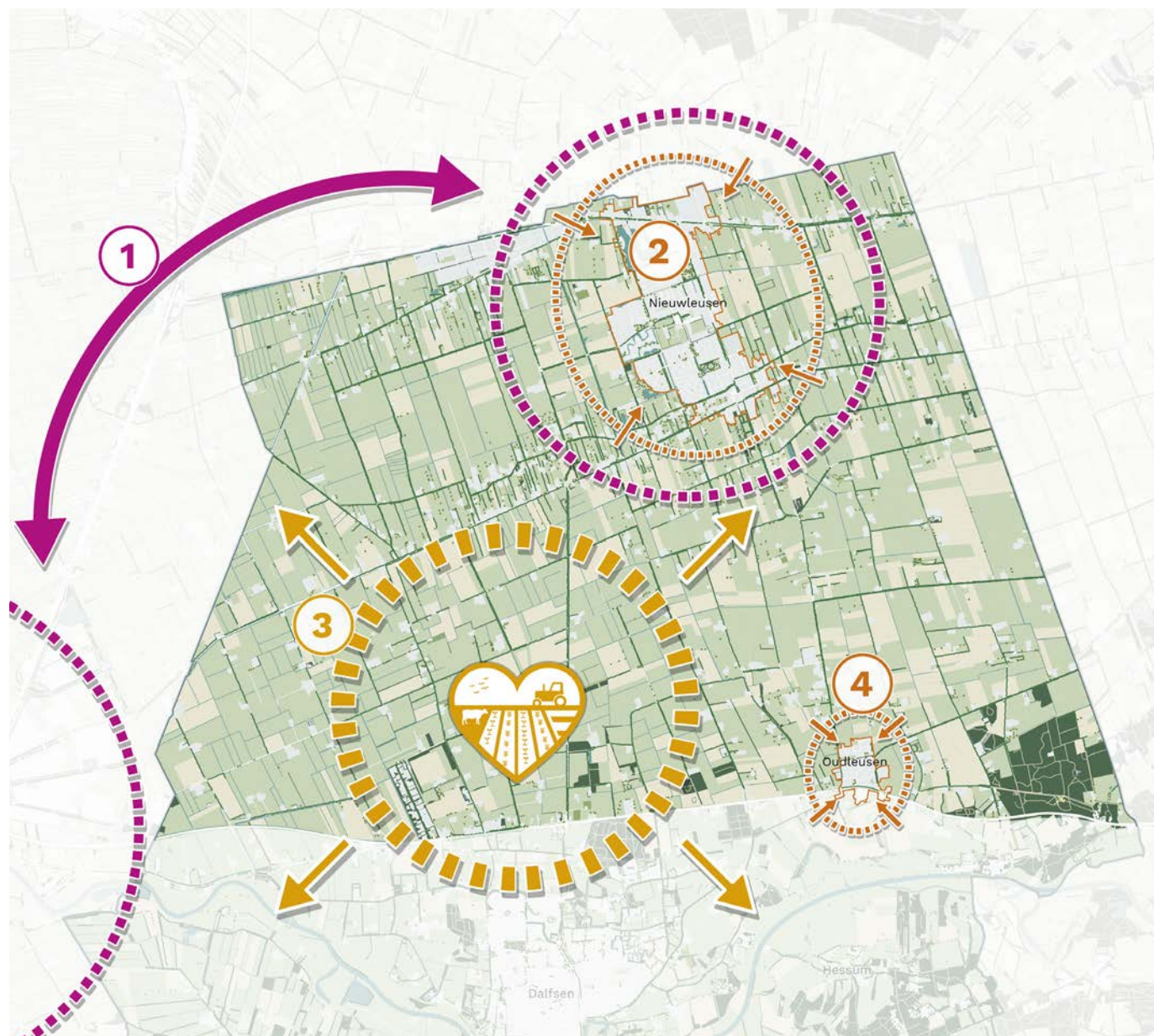
- Rechtlijnige wegen
- Robuuste groenstructuren langs de ontginningslinten
- Voornamelijk elzensingels op de perceelsscheidingen
- Grootschalige, rationele verkaveling (slagenlandschap)
- Bebouwing langs de ontginningslinten, met voorgevel gericht naar het lint

Figuur 7 Landschapsstructuur Weids Platteland

Ambities vanuit de omgevingsvisie

- 1 Inzetten op economische ontwikkeling. De kern Nieuwleusen haakt aan op de regionale economische structuur, met ruimte voor eigen ondernemerschap.
- 2 Het behouden en verbeteren van de leefbaarheid in Nieuwleusen. In Nieuwleusen is het goed wonen, leven en winkelen. Voorzieningen zijn op peil, maar staan onder druk.
- 3 De landbouw is de belangrijkste gebruiker van het gebied en blijft ook in de toekomst beeldbepalend. Functies die kunnen leiden tot belemmeringen beschouwen we als ondergeschikt aan de agrarische gebruiksmogelijkheden.
- 4 De kern Oudleusen is bestemd voor landelijk wonen, water- en natuurbeleving.

Figuur 8 Ambitiekaart Omgevingsvisie Dalfsen, deelgebied Weids Platteland

Ontwikkelingen

Wonen

- 1 Ontwikkelingen van woningen op Palthelanden
- 2 Verplaatsing Hospice Dalfsen -> Nieuwleusen
- 3 Dorpsambitie Oudleusen (plaatselijk belang)
- 4 Toekomstrichting permanente bewoning recreatieterrein
- 7 Toekomstrichting permanente bewoning recreatieterrein

Bedrijventerreinen

- 1 Zoekgebied verkenning bedrijventerrein Nieuwleusen
- 2 Zoekgebied verkenning bedrijventerrein Nieuwleusen
- 3 "REB2040" Zoekgebied grootschalige bedrijvigheid A28 als corridor (regio Zwolle)
- 4 Zoekgebied bedrijventerrein Dalfsen
- 5 Railterminal (geografische duiding nader te bepalen. Initiatiefnemer regio Zwolle)
- 6 Hessenpoort 4 zoekgebied (voorverkenning) (initiatiefnemer gemeente Zwolle)

Energie

- 1 RES regio West-Overijssel
- 2 Zoekgebied grootschalige energieopwekking Dalfsenerveld-West

Landbouw

- 1 Verbreding agrarische verdienmodellen: gebiedsoverkoepelend
- 2 Natuurinclusieve landbouw die bijdraagt aan maatschappelijke gebiedsdoelen: gebiedsoverkoepelend

Landschap

- 1 Gebiedsvisie ZSDZ

Figuur 9 Opgavekaart deelgebied Weids Platteland

Wat speelt er in Weids Platteland?

Agrarisch kerngebied

Deelgebied Weids Platteland kenmerkt zich door het grote aantal agrarisch ondernemers en de grote agrarische gemeenschap binnen de gemeente. Agrariërs hebben de ruimte om te ondernemen, maar maken zich zorgen over het toenemend aantal bewoners in het gebied dat weinig tot geen affiniteit heeft met de landbouw. Dat aantal neemt onder andere toe door nieuwe woningen via de 'Sloop voor kansen'-regeling. Hoewel deze regeling gewaardeerd wordt is de angst van ondernemers en agrariërs dat door mogelijk ervaren overlast van nieuwe bewoners er beperkingen worden opgelegd voor bepaalde (landbouw) activiteiten.

Ruimte vragen van niet-agrarische functies

Daarnaast zijn er vanuit de bewoners van het deelgebied zorgen om niet-agrarische ontwikkelingen in het gebied die op mogelijk botsen met de huidige functies. Plannen zoals de uitbreiding van bedrijventerrein Hessenpoort (gemeente Zwolle), onderzoek naar de mogelijkheden voor een railterminal (gemeente Zwolle en provincie Overijssel), ruimte voor bovenregionale bedrijvigheid (Regio Zwolle), plannen voor een HUB-ontwikkeling bij

de Lichtmis, energieopwekking en zoekgebieden voor nieuwe bedrijventerreinen voor de gemeente Dalfsen. Ook zijn er zorgen over nieuwe functies op of om voormalige agrarische erven die niet passen bij het agrarische karakter en functioneren van het gebied.

Landschappelijke kwaliteit en biodiversiteit

Bewoners van de het gebied Weids Platteland waarderen over het algemeen het agrarische landschap en er is breed draagvlak voor de ruimte die boeren krijgen. Wel is er sterk de behoefte de landschappelijke kwaliteit en biodiversiteit in het gebied te versterken. De behoefte naar groen en biodiversiteit wordt breed gedragen in het deelgebied. In de gebiedsvisie Ten Noorden van de Vecht is de ambitie opgenomen om een stevig landschappelijk casco te ontwikkelen waarbinnen ruimte is voor functies. Dat betekent dat er ingezet wordt op het aanleggen van landschapselementen, groene (bijv. bomenrijen, singels) en blauwe (water gerelateerd). Dit biedt o.a. kansen voor het koppelen van maatregelen t.b.v. het verbeteren van de sponswerking van de bodem (vast houden van water).

Gebiedsvisie Ten Noorden van de Vecht

De Gebiedsvisie Ten Noorden van de Vecht, opgesteld in het grensgebied van Zwolle, Staphorst, Dalfsen en Zwartewaterland (ZSDZ), is met 4 kernpunten de opgave van het gebied aangegaan. Ook hierin is namelijk gesteld dat het gebied overvraagd is. De 4 kernpunten zijn 'Maak keuzes', 'een landschappelijk casco als basis', 'behoud van agrarisch gebied met toekomstperspectief', 'ordenen door middel van clusteren'. Gezien de druk van ontwikkelingen buiten de gemeentegrenzen zijn deze kernpunten voor het deelgebied Weids Platteland ook van toepassing.

Wonen voor alle leeftijden

Ook is er vraag naar woningen voor met name jongeren en ouderen zodat zij in het gebied kunnen blijven wonen. Dat zou aansluitend bij de bestaande buurtschappen en/of kernen kunnen.

Water en klimaat in samenhang met agrarische functie

Het ontginningslandschap kenmerkt zich door een zandige bodem. Door dit type bodem en het landbouwkundig gebruik is het aanbod van water ten tijde van droge perioden een uitdaging. Water langer vasthouden in het gebied is essentieel voor een klimaatrobuuste toekomst voor zowel de landbouw als de aanwezige landschappelijke elementen. Hierdoor is het belangrijk om maatregelen te nemen die het water langer en beter in de bodem vast houden (sponswerking), om in de toekomst agrarische activiteiten te kunnen blijven uitoefenen.

Figuur 10 Indruk heideontginningslandschap in Weids Platteland

Koers voor Weids Platteland

Ruimte voor toekomstgerichte landbouw

Agrarisch focus gebied

Het deelgebied Weids Platteland bestaat uit het veenontginningslandschap en het heideontginningslandschap waarin de landbouw een centrale rol speelt. In het verleden is dit gebied als landbouwontwikkelingsgebied aangewezen. De agrarische status van het gebied blijft behouden zodat bestaande landbouw zich kan voortzetten en kan door ontwikkelen. De landbouw houdt hierbij rekening met de draagkracht van het bodem en watersysteem. Zo kan er in de toekomst ook duurzaam worden geboerd en kunnen er bijvoorbeeld ook biobased gewassen worden geteeld. Door het gebied voor de lange termijn als agrarisch gebied aan te wijzen ontstaat ruimte voor agrariërs om te investeren in verduurzaming van de bedrijfsvoering.

Minder nieuwe woningen, minder nieuwe beperkingen

Om een wildgroei aan woningen en daarmee mogelijke beperking van agrarische activiteiten te voorkomen wordt het Sloop voor kansen en

VAB-beleid beperkt. Woningsplitsing van een bestaande woning of het ontwikkelen van een (pre-)mantelzorgwoningen en tijdelijke woningen blijft mogelijk op eigen erf. De Sloop voor kansen regeling blijft bestaan, maar een stoppende agrariër kan niet langer nieuwe woningen op eigen erf bouwen. Deze woningen worden gebouwd aansluitend op de bestaande kernen en/of lintbebouwingen of in andere deelgebieden. Hiervoor stelt de gemeente specifieke richtlijnen en kaders op. Op deze manier houden agrariërs zekerheid over het voort kunnen zetten van hun bedrijf en blijft het agrarische karakter behouden.

Energiek deelgebied

De energietransitie wordt steeds meer zichtbaar en voelbaar. Ook in het Weids platteland. Dalfsen richt zich op haar eigen energiebehoefte en wil die het liefst lokaal opwekken. Voor grootschalige opwek is zoekgebied Dalfserveld-West aangewezen. Hier gelden specifieke spelregels, vastgelegd in een apart beleidskader. Daarnaast is een belangrijke taak weggelegd voor het platteland. We willen hier ruimte bieden om naast de agrarische activiteiten ook energie op te wekken en op te slaan. Een lokaal verdienmodel voor een lokale economie. Daarbij kijken we

naar gangbare en bewezen opties zoals wind- en zonenergie en biogas. Uiteraard met respect voor omgeving, bewoners en natuur.

Bouwen aan landschappelijke versterking en groenblauwe dooradering

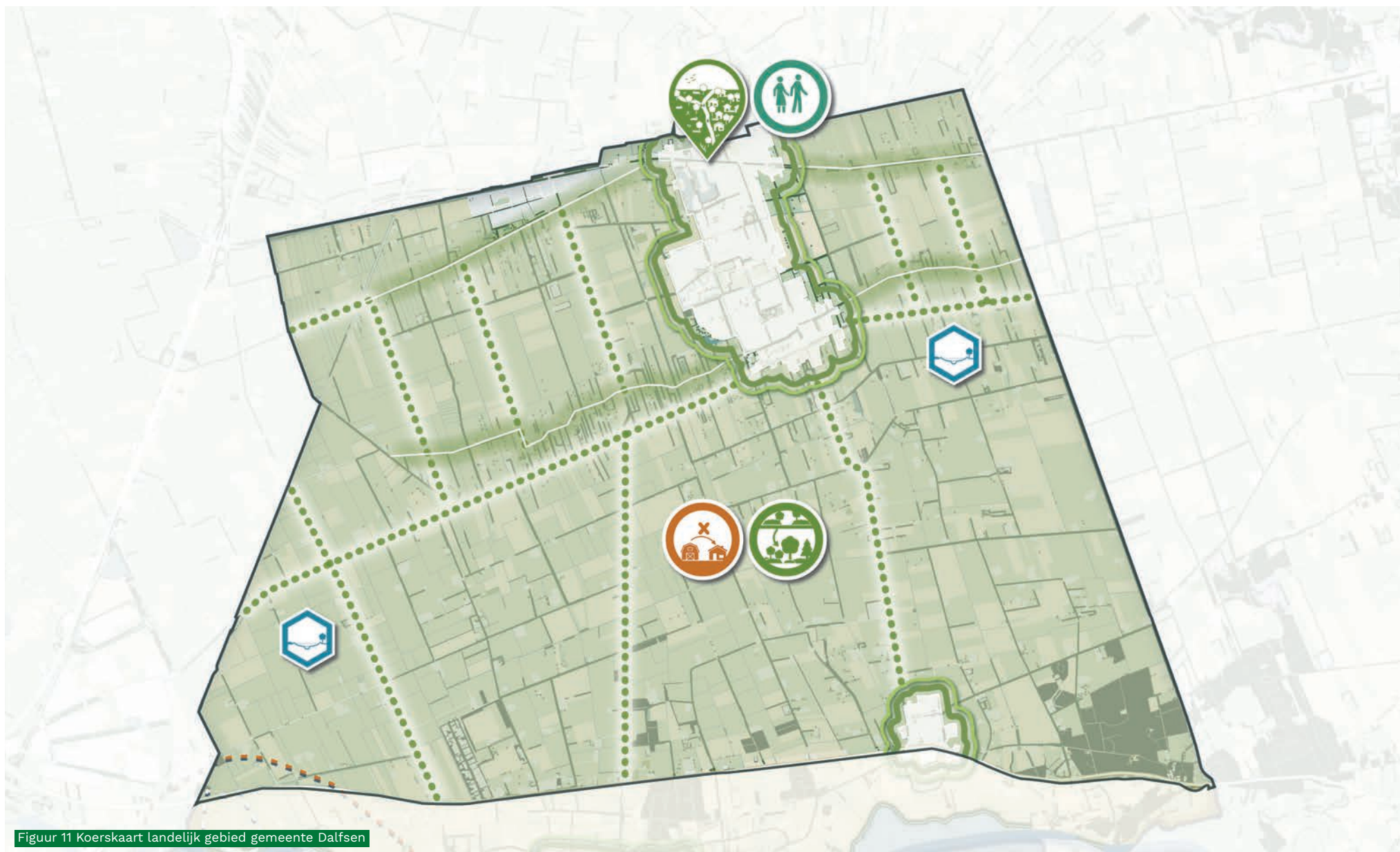
Er wordt ingezet op het landschappelijk versterken van het veenontginningslandschap en heideontginningslandschap en bijbehorende biodiversiteit. Hierbij ligt de focus op het realiseren van een landschappelijk casco van groene en blauwe landschapselementen waarmee ook de waterhuishouding klimaatbestendig wordt gemaakt. Daarbij wordt rekening gehouden met de regionale sponsstrategie. Hierdoor wordt ook bijgedragen aan het versterken van de biodiversiteit van het gebied. Het opstellen van het landschappelijk casco is een vervolgstap van de Gebiedsvisie Ten Noorden van de Vecht en wordt met dezelfde partners opgepakt. De opgaven en ontwikkelingen die mogelijk gerealiseerd worden in het gebied vragen om het bouwen aan een nieuw landschap. Afspraken over uitvoering en beheer van het landschappelijk casco moeten ook in dat kader gemaakt worden. Het realiseren van groene en blauwe landschapselementen gaat altijd in goed overleg

met het gebied en de agrarische sector. De gemeente zet in op het realiseren van een stevig landschappelijke beplanting op haar eigen gronden, bijvoorbeeld in de wegbermen langs de noord-zuid georiënteerde wegen. Waar nodig altijd gekoppeld aan maatregelen vanuit de sponsstrategie. Ook dit uiteraard in goed overleg met belanghebbende partijen.

Omgaan met niet-agrarische ontwikkelingen

We erkennen ook dat er ontwikkelingen nodig zijn voor de lokale en regionale economie die in potentie een plek krijgen in dit gebied. Hierbij moet een goede afweging plaatsvinden of deze ontwikkelingen ten kosten mogen gaan van landbouwgrond en zo ja, wat dan de meest geschikte locatie is. Bij de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen of andere niet agrarische functies grenzend aan of liggend in dit deelgebied wordt ingezet op een robuuste groene omzoming zodat de bebouwing niet zichtbaar is vanuit het open landschap. Hierbij moet ook aandacht besteed worden aan licht- geluids- en geuroverlast. Dit geldt niet alleen voor opgaven die in de gemeente Dalfsen spelen, maar is ook de inzet richting ontwikkelingen vanuit andere gemeenten.

Koerskaart Weids Platteland

Figuur 11 Koerskaart landelijk gebied gemeente Dalfsen

Legenda

In dit deelgebied blijft de focus op de landbouw. Het huidige agrarische gebied wordt behouden zodat bestaande landbouw zich kan voortzetten. De landbouw houdt rekening met de draagkracht van het bodem en watersysteem om duurzaam te kunnen blijven boeren. Binnen het **veenontginningslandschap** wordt er ingezet op het behouden en versterken van de leefbaarheid rond Nieuwleusen. Er is ruimte voor kleinschalige toevoegingen van o.a wonen en nevenactiviteiten in de linten en in en rond de kern van Nieuwleusen.

Wonen

Sturen in bebouwing

In de landbouwgebieden mogen op het eigen erf geen woningen gerealiseerd worden, de (compensatie)woningen waar recht op is (afhankelijk van de te slopen m²) moeten bij de kernen, bebouwingslinten of op een ander erf in de deelgebieden Variatie rond de Vecht en Parels in het landschap gerealiseerd worden.

Landschap & biodiversiteit

Versterken/herstellen landschappelijk raamwerk en erfgoed

Karakteristieke, gebiedseigen groenstructuren en erfgoed versterken en herstellen waar ze verdwenen zijn. Denk hierbij aan het terug planten van uitgevallen bomen in lanen op openbare grond, houtwallen langs perceelsgrenzen en het beleefbaar maken van erfgoed.

Verbeteren van de overgangen van de kern naar het landelijk gebied

De overgangen van nieuwe erven, bestaande woonwijken, het stedelijke landschap van Dalfsen en bedrijventerreinen naar het buitengebied bestaan uit landschappelijk aantrekkelijke (uitloop) gebieden.

Recreatie

Ommetjes rondom de kern

Ontwikkelen van kleinschalige recreatieve uitloopgebieden vanuit de dorpskern om het leefbare en kleinschalige karakter van Dalfsen te behouden en te versterken. De rood-voor-groen regeling kan hier aan bijdragen.

Water

Tijdelijke berging water in de bodem

Maatregelen treffen om bij hevige regenval water te kunnen bergen in het gebied.

Instrumenten voor Weids Platteland

Sturen in bebouwing

Om te voorkomen dat er overlast wordt veroorzaakt door de bouw van compensatiewoningen vanuit het sloop voor kansen beleid in de landbouw-focusgebieden, mogen op het eigen erf geen woningen gerealiseerd worden. De (compensatie)woningen waar recht op is, afhankelijk van de te slopen m², moeten aan de rand van de kernen, in de bebouwingslinten of in de andere deelgebieden binnen de gemeente gerealiseerd worden. Er worden dus ontwikkelingsrechten verworven. Het huidige Sloop voor kansen-, VAB en KGO-beleid moet daarvoor worden aangepast.

Woningsplitsing van een bestaande woning of het ontwikkelen van een (pre-)mantelzorgwoningen en tijdelijke woningen zijn nu al mogelijk en blijven mogelijk. Dit sluit aan bij de behoeften van bewoners om in het onderhoud van hun eigen familie te kunnen blijven voorzien.

Versterken/herstellen landschappelijk raamwerk

Bewoners geven aan veel waarde te hechten aan de aanwezige en deels verdwenen (historische) landschapselementen. Om een landschappelijk casco te verwezenlijken, door structuren aan te leggen dan wel te herstellen, moeten groen- en/of blauw- structuren worden gerealiseerd. Omdat het landschappelijk casco op gespannen voet staat met de aanwezige landbouwfuncties, zijn

er meerdere mogelijkheden om hier handen en voeten aan te geven.

De meest voor de hand liggende is het verstrekken van subsidies aan initiatiefnemers voor o.a. het aanplanten van nieuwe houtwallen, bomenlanen e.d. en het beheer. Daarnaast kunnen grondeigenaren en initiatiefnemers actief worden geïnformeerd en ondersteund bij het aanvragen van (bestaande) subsidies van het Rijk/de provincie. Hierbij wordt ervanuit gegaan dat deze initiatiefnemers zelf al bereidwillig zijn om actie te ondernemen. Om deze ambitie te verwezenlijken helpt het ook om door middel van verschillende vormen van communicatiemiddelen de aanleg te stimuleren en onder de aandacht te brengen. Zo kunnen grondeigenaren en bewoners worden geïnformeerd over de relevantie en het nut van het landschappelijk raamwerk. Het opstellen van inspiratiedocumenten kan bewoners helpen begrijpen wat ze zelf zouden kunnen doen. Maar ook communicatie via websites of nieuwsbrieven zijn goede opties. Overige informatievoorziening rondom het versterken van een landschappelijk raamwerk, zoals contact met experts of subsidieaanvragen moeten goed worden ingeregeld.

De gemeente kan zelf bijdrage leveren door op gemeentelijke gronden landschapselementen toe te voegen. Het loont om koppelkansen in de gaten te houden, bijvoorbeeld het aanleggen van landschapselementen bij ruimtelijke ingrepen die

toch al worden gedaan in verband met andere opgaves. Er kan ook een groenfonds worden opgericht, waarin geld wordt gestort vanuit de KGO. Of de gemeente kan een bijdrage doen aan bestaande subsidieregelingen, zoals Stichting Groene en Blauwe Diensten Overijssel (SGBD).

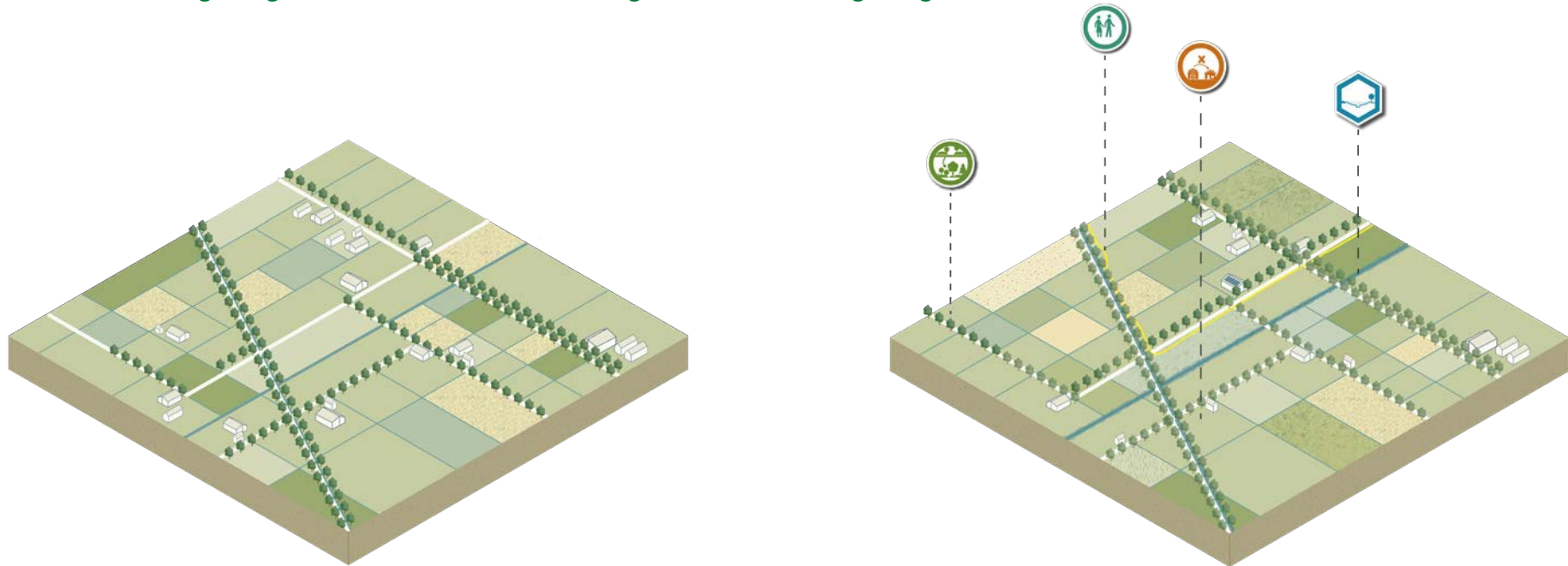
Maar er zijn ook samenwerkingen mogelijk. Binnen de gemeente Dalfsen zijn diverse natuur- en landschapsorganisaties actief. Elke kern heeft bijvoorbeeld ook een actieve bewonersvereniging. Door met (enkele) van deze organisaties een samenwerking aan te gaan kan een deel van de aanleg of verzorging van de landschapselementen overgedragen worden aan deze organisaties. Op deze manier kan gemeentelijk budget vervolgens ten goede komen aan extra beheer of aanleg van de landschapselementen. De gemeente kan ook een gebieds-coöperatie initiëren waarbij de coöperatie de versterking van het landschappelijk raamwerk op zich neemt door bijvoorbeeld groenonderhoud, afstemming met grondeigenaren en het aanplanten van nieuw groen. Het opzetten van een gebiedscoöperatie is bijvoorbeeld een logische vervolgstap na een succesvolle pilot. De gemeente faciliteert dan met kennis en eventueel subsidies.

Verbeteren overgangen naar het landelijk gebied

Om de leefbaarheid van het landelijke gebied te behouden en te versterken kunnen de overgangen van de kernen naar het landelijke gebied aantrekkelijk worden ingericht. Er kan een betere

Huidige situatie heideontginning noord

Toekomstige situatie heideontginning noord

Figuur 12 Huidige situatie en toekomstbeeld heideontginning Noord, zie pagina 29 voor de verklaring van de iconen

overgang worden gecreëerd van de kern naar het landelijk gebied door landschapsinrichting op gemeentelijke gronden af te stemmen op deze overgang (bijvoorbeeld van dichtbegroeid naar open landschap). In de ontwikkeling van nieuwe woonwijken, die vaak richting het landelijk gebied gaan, houdt de gemeente hier rekening mee. De overgangen houden onder andere in dat de gezondheid van bewoners van de kernen in acht wordt genomen, door geen bedrijven dicht bij de kernen nieuw te vestigen die geur- of gifoverlast zouden kunnen veroorzaken. Er kan een zoning worden opgenomen in het omgevingsplan waarin binnen een bepaalde straal om de kernen geen

nieuwe (agrarische) bedrijven mogen worden gevestigd van meer dan x hectare/dieren.

Ommetjes rondom de kern

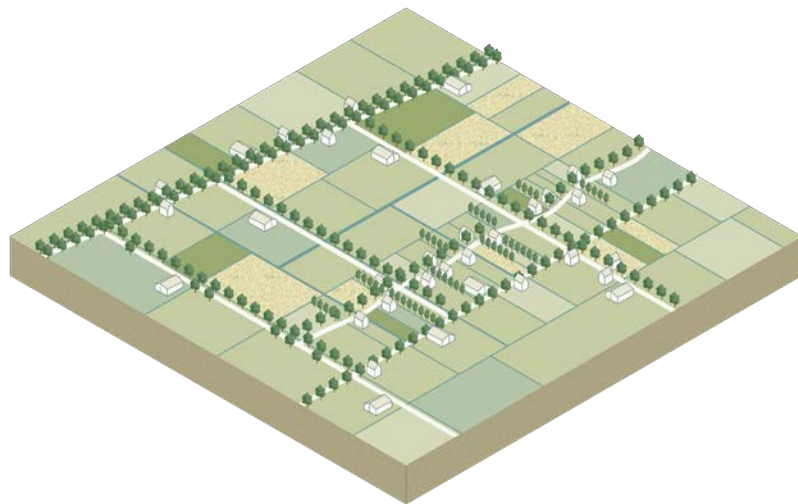
Bewoners geven aan gebruik te willen maken van het landelijke gebied om ommetjes te kunnen maken in eigen leefomgeving. Nu is het landelijke gebied rond de kernen niet altijd goed toegankelijk, waardoor er een gemiste kans is om te genieten van eigen (agrarische/landelijke) omgeving. Op ommetjes rondom de kernen kan op twee manieren worden ingezet. De gemeente kan paden voor ommetjes financieren en/of aanleggen, maar ook subsidies beschikbaar

stellen voor initiatiefnemers. Als tweede kunnen communicatiemiddelen of ondersteuning een rol spelen. De gemeente kan richting inwoners, landeigenaren en bewoners communiceren dat ze openstaat voor de realisatie van nieuwe klompenpaden/ommetjes. Initiatiefnemers kunnen vervolgens worden ondersteund bij de realisatie van deze paden.

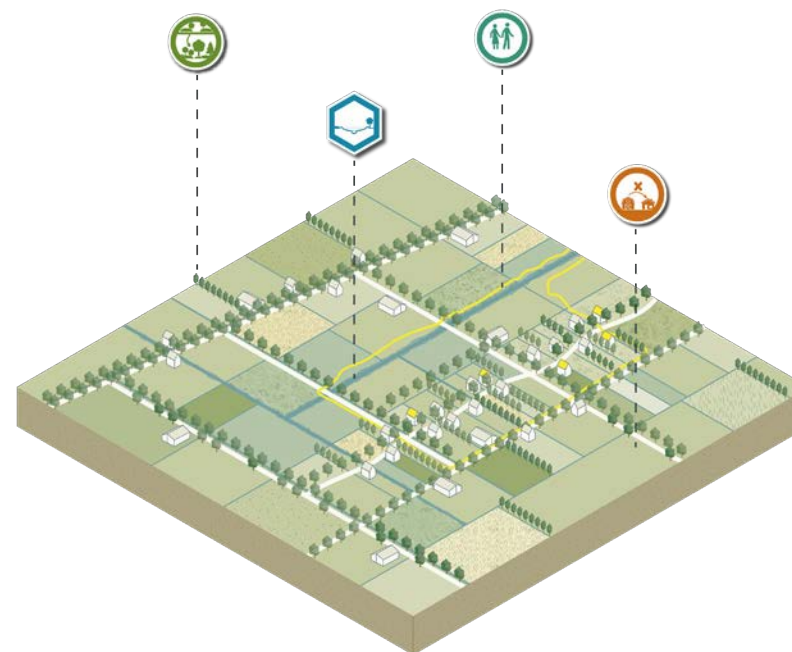
Tijdelijke berging water in de bodem

Ook gemeente Dalfsen staat voor de water- en bodem sturend opgave, om landgebruik toekomstbestendig in te kunnen richten. Voor het Weids Platteland geldt de opgave, zoals

Huidige situatie veenontginning

Toekomstige situatie veenontginning

Figuur 13 Huidige situatie en toekomstbeeld veenontginning, zie pagina 29 voor de verklaring van de iconen

aangegeven in de Sponsstrategie (bron), om tijdelijk water te bergen in de bodem. Om te werken aan deze opgave heeft de gemeente verschillende mogelijkheden. Er kunnen subsidies worden verstrekt om sponsmaatregelen te nemen, zoals het water vasthouden op het perceel. Vanuit het Rijk, de provincie en het waterschap zijn subsidies te verstrekken. Initiatiefnemers of geïnteresseerden moeten worden geïnformeerd over deze mogelijkheden voor subsidies voor waterbergingsmaatregelen. Daarbij kan de gemeente ook inzetten op het informeren van grondeigenaren over het belang van water vasthouden in de bodem,

en de mogelijkheden die daarbij horen. Ter ondersteuning kan een inspiratiedocument of een voorbeelduitwerking worden opgesteld. De gemeente kan directere maatregelen nemen door een pilot te starten en uit te voeren. Dit kan bijvoorbeeld op gemeentelijke grond gebeuren, of samen met een grondeigenaar. Deze pilot is zeer geschikt om als inspiratie en voorbeeld te gebruiken in de bovengenoemde communicatiemiddelen. De gemeente kan haar eigen gronden inrichten op zo'n manier dat deze voldoet aan de vereisten om water vast te houden.

Daarnaast is afstemming met het waterschap erg belangrijk. Wat pakken zij op en hoe kunnen de gemeente, het waterschap en de provincie elkaar versterken in het realiseren van sponsmaatregelen?

Het toepassen van een gebiedsgerichte aanpak

Voor een aantal koersrichtingen voor deelgebied Weids platteland geldt dat een gebiedsgerichte aanpak als aanvullend instrument kan worden ingezet om deze koersrichtingen te realiseren. Helemaal in relatie tot de andere (economische) opgaven en ontwikkelingen in het grensgebied van Zwolle, Staphorst, Dalfsen en Zwartewaterland.

Een gebiedsgerichte aanpak is een instrument waarin samen met gebiedspartijen een integrale visie en uitvoeringsaanpak wordt opgesteld voor een gebied. In dit geval gaat het ook om andere overheidspartijen, zoals de gemeenten die eerder genoemd zijn, de provincie Overijssel en Waterschap Drents Overijsselse Delta. Het is gebruikelijk om de gebiedsgerichte aanpak in te zetten om samenhangende opgaven te integreren.

5.3 Variatie rond de Vecht

Kenmerken en karakter van het deelgebied

Landschappelijk karakter

Het landschap van Variatie rond de Vecht bestaat uit het Vechtdal met zijn uiterwaarden en het essenlandschap, waarin de kern Dalfsen ligt. Het essenlandschap bestaat uit dekzandruggen die, ten opzichte van hun directe omgeving, hoger en droger lagen. De combinatie tussen de hogere dekzandruggen en de aanwezigheid van stromend water maakte het een goede woon- en leefomgeving. De dekzandruggen werden dan ook al vroeg in gebruik genomen als agrarische grond. Omdat de ruggen zijn gevormd door een samenspel van de wind en het water, heeft het landschap een organische structuur, met kronkelende wegen en onregelmatige verkaveling. Rondom en aan de randen van de esgronden staan houtwallen, bomenrijen en -singels en ligt verspreid de bebouwing. De essen hebben een open karakter. Daarnaast kenmerken de dekzandruggen zich door de aanwezigheid van een aantal landgoederen. Het landschappelijke beeld is afwisselend met besloten bosgebieden, door beplanting omzoomde akker- of graslanden en de openere bolle esgronden en verspreid door

het gebied gelegen bebouwing. Ook hier is tijdens de ruilverkaveling landschappelijke beplantingen verdwenen, wegen meer recht getrokken en kavels vergoot en bebouwing toegevoegd. De schaal is weliswaar vergoot maar de eerder beschreven karakteristieke afwisseling in het landschap is nog aanwezig.

In het Vechtdal en de uiterwaarden is de verkaveling georiënteerd op de rivier, met organische en af en toe onverharde wegen. De dynamiek van de uiterwaarden is terug te zien in oude afgesneden meanders en steilranden. Verder is het een vrijwel open landschap, met af en toe verspreide loofbosjes, en nagenoeg geen bebouwing. Grote delen van het Vechtdal zijn onderdeel van het Natuur Netwerk Nederland (NNN). Daarnaast zijn graslanden in gebruik en beheer bij agrariërs. Bijzonder is dat de Vecht hier niet overal is bedijkt maar het natuurlijke reliëf, al dan niet in combinatie met een lage dijk, zorgt voor een natuurlijke bescherming bij hoog water.

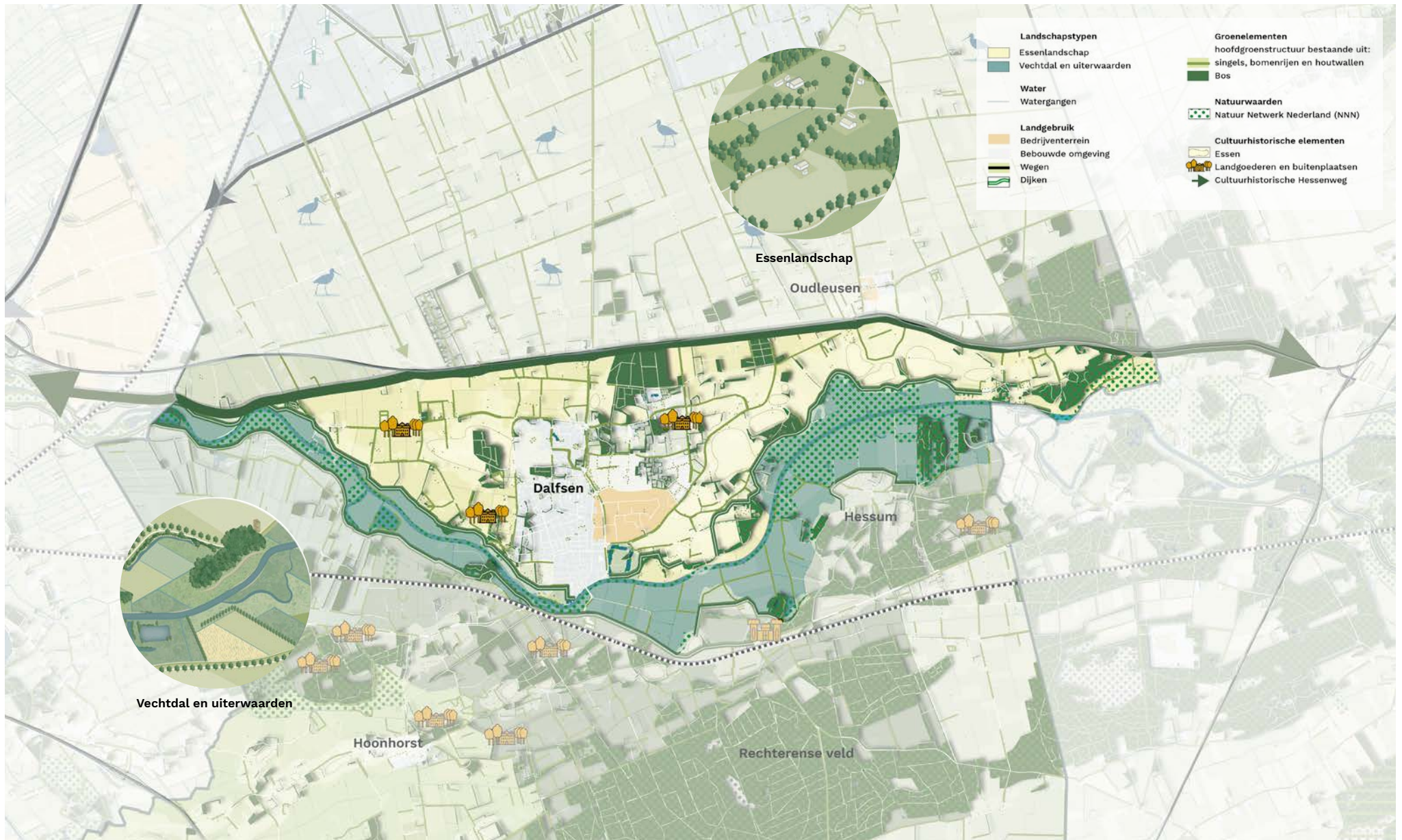
Vechtdal en uiterwaarden

- Organische onverharde wegen
- Verspreide loofbosjes en steilranden
- Afgesneden meanders
- Kleinschalig coulissenlandschap
- Verkaveling gebaseerd op de ligging van de rivier en hoogte ligging
- Vrijwel open en geen bebouwing

Essenlandschap

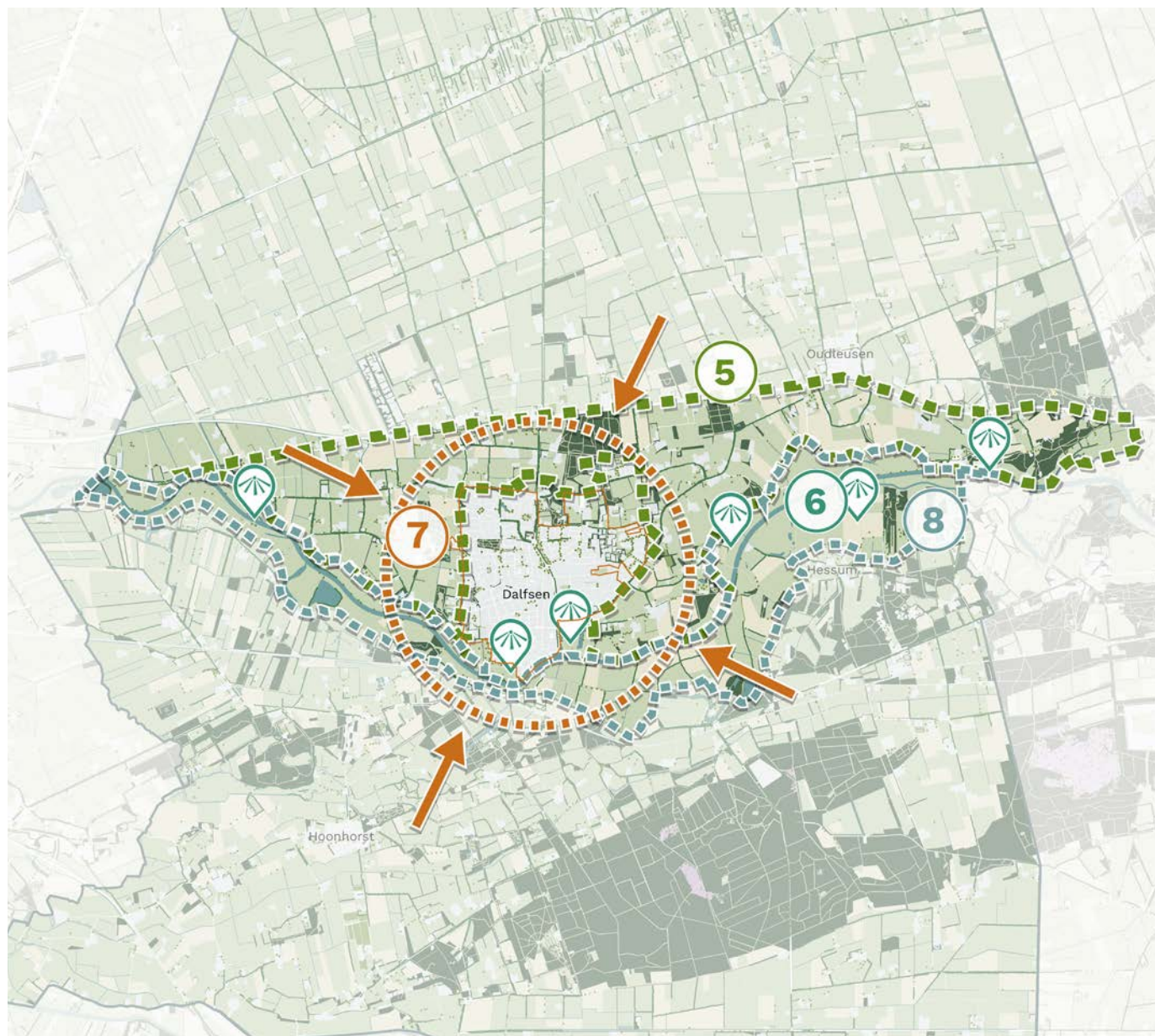
- Kronkelende organische wegenstructuur
- Bomenrijen, houtwallen/singels langs de wegen en rondom de essen
- Onregelmatige verkaveling, 'mozaïek verkaveling'
- Voornamelijk bebouwing op de flank van de es
- Typerende losse hoeven rond de es

Figuur 14 Landschapsstructuur Variatie rond de Vecht

Ambities vanuit de omgevingsvisie

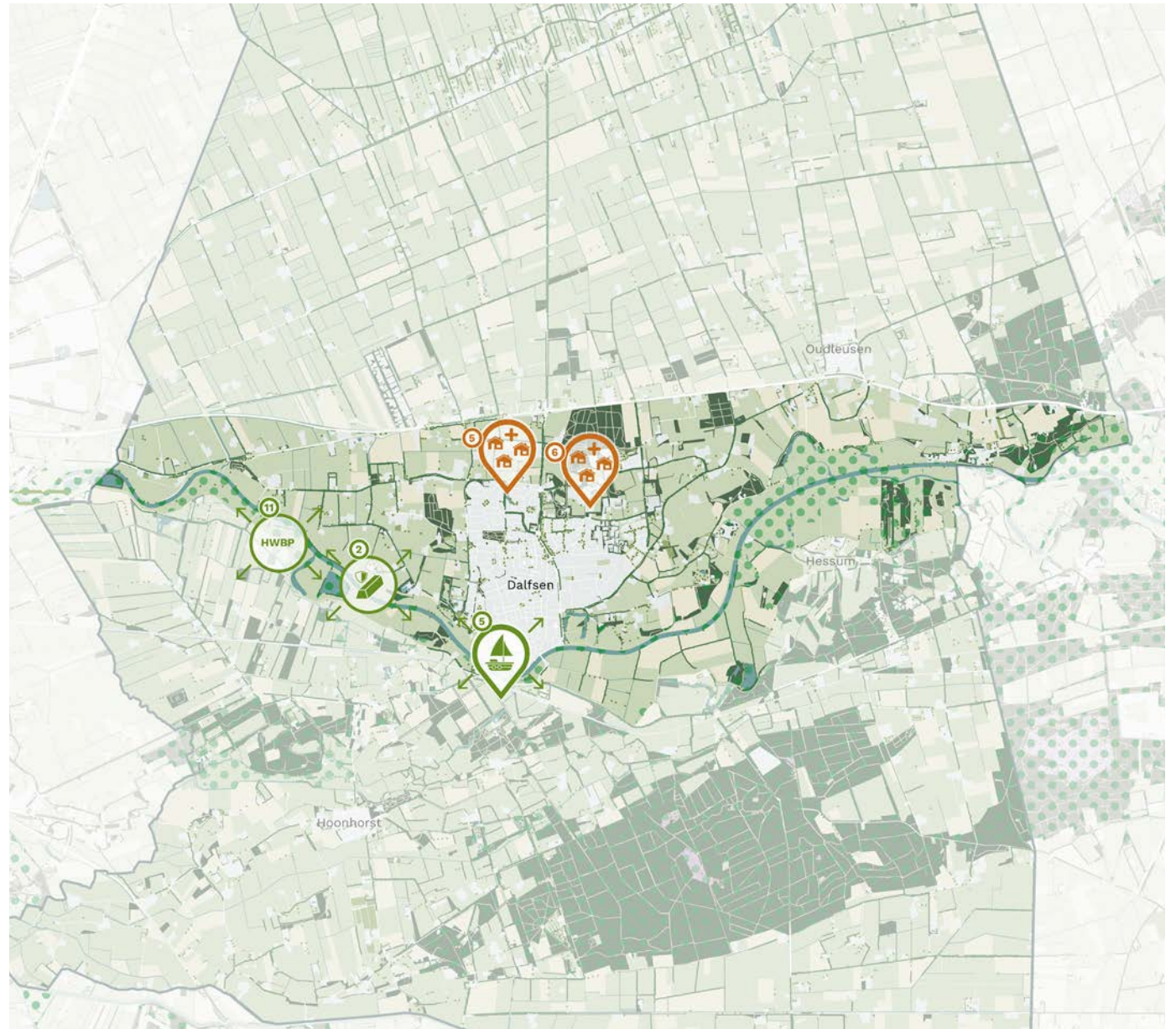
- 5 We stellen het essenlandschap centraal omdat het een landschappelijk waardevol overgangsgebied is. Ontwikkelingen zijn mogelijk, maar moeten leiden tot een verbetering van de ruimtelijke kwaliteit.
- 6 Het ontwikkelen van 6 punten waar de Vecht benaderd en beleefd kan worden.
- 7 De bestaande regionale functie van de kern Dalfsen bewaren en versterken. Het winkelgebied, de horeca, de evenementen en het bedrijventerrein zijn van belang voor de leefbaarheid van een groter verzorgingsgebied.
- 8 Behoud van de natuurlijke, cultuurhistorische en landschappelijke waarden van het Vechtdal. Het Vechtdal kenmerkt zich door rust en ruimte, en stilte en duisternis. Tegelijk is de Vecht erg in trek bij de toeristen. Om deze functies (blijvend) in harmonie te laten samengaan is zorgvuldigheid en maatwerk nodig.

Figuur 15 Ambitiekaart Omgevingsvisie Dalfsen, deelgebied Variatie rond de Vecht

Ontwikkelingen

- Wonen**
 - 5 Woningbouw het Engelland.
 - 6 AZC Dalfsen
- Landschap**
 - 2 Dijkversterking Veilige Vecht
 - 5 Haven ontwikkeling (aanpassen naar vraag)
 - 9 Natuur netwerk Nederland (NNN)
 - 11 HWBP Veilige Vecht

Figuur 16 Opgavekaart deelgebied Variatie rond de Vecht

Wat speelt er in Variatie rond de Vecht?

Agrariërs en bewoners in harmonie

In het deelgebied Variatie rond de Vecht leven agrariërs en bewoners in harmonie met elkaar en is er een balans tussen landbouw, natuur en recreatie. Bewoners zien graag versterking van het landschap en de natuur door landschapselementen terug te brengen. Daarnaast is er behoefte aan nieuwe woningen, die ook in het buitengebied mogen staan. Enkele agrariërs in het gebied hebben naast het agrarische bedrijf ook een andere (kleinschalige) onderneming, vaak gerelateerd aan het agrarisch bedrijf, zoals een boerderijwinkel of boerderijcamping.

Recreatief aantrekkelijk uitloopgebied

De recreatiesector is relatief groot in het deelgebied Variatie rond de Vecht. Het landschap is hier ook geschikt voor, maar bewoners en agrariërs zijn van mening dat recreatie niet ten koste mag gaan van de natuur, cultuurhistorische waarden en reguliere landbouw. Er zijn veel zorgen over de schaal en effecten van nieuwe ontwikkelingen op het landschap. Door de groei van de regio Zwolle en ook van Dalfsen, verwacht

men een toename van recreatief gebruik van met name dit deelgebied. Er zijn zorgen over de toekomstige druk op het huidige landschap, erfgoed en natuur. Maar ook de combinatie van een toename van recreatief verkeer op de smalle wegen en landbouwvoertuigen zijn een zorg voor inwoners. Er is daarom behoefte aan maatwerk, spreiding van drukte en duidelijke kaders om de huidige waarden te kunnen waarborgen en te versterken.

Hiertoe werkt Dalfsen ook samen in Vechtdalverband, zie VechtdalKompas - Vechtdal Marketing en via Ruimte voor de Vecht Bestemmingsmanagement, waaronder spreiding van drukte, dit heeft een hoge prioriteit. Bij ruimtelijke ontwikkeling vraagt het effect op en door recreatie in toenemende mate afweging.

Landschappelijke waardevolle structuren onder druk

Landschappelijk gezien kenmerkt Variatie rond de Vecht zich door vele historisch waardevolle structuren. Door verdroging en niet beschikbaar zijn van voldoende water heeft met name de beplanting het moeilijk. Dat geldt voor zowel de natuurlijke vegetatie

als de landbouwgewassen. Door uitval van bijvoorbeeld bomen verdwijnt de samenhang in oude beplantingstructuren langs wegen of kavels. De landbouw ondervindt inkomstenderving door beperktere gewasopbrengsten. Door de wat hogere en drogere ligging en de zandige ondergrond is infiltratie en vasthouden van water in de bodem dan ook een belangrijke opgave. De sponswerking vergroten is een belangrijke stap in het toekomstbestendig maken van het gebied. De Vecht als rivier heeft een centrale rol in dit gebied. Samen met de dijken, de uiterwaarden en de oevers vormt het een dynamisch geheel voor recreatie, biodiversiteit en het landschap.

Figuur 17 Indruk van het Vechtdal in Variatie rond de Vecht

Koers voor Variatie rond de Vecht Balans tussen diversiteit en leefbaarheid

Zorgvuldige balans in een mix van functies

Het deelgebied Variatie rond de Vecht kent een zeer divers en cultuurhistorisch waardevol landschap. Deze diversiteit zit zowel in de aanwezige functies en gebruikers, als in de ruimtelijke kwaliteiten van het landschap. Het bevat ook de grootste kern van de gemeente Dalfsen, maar ook het natuurlijke Vechtdal en het gevarieerde Essenlandschap. De druk in het gebied is groot. In het Essenlandschap staat het ontwikkelen van een aantrekkelijk mixlandschap centraal. Hier gaan wonen, werken, recreatie, agrarische activiteiten en natuur hand in hand. Het versterken van de landschappelijke en cultuurhistorische kenmerken is het vertrekpunt bij nieuwe ontwikkelingen of transformaties. Het Vechtdal-gebied kenmerkt zich door rust, ruimte, stilte en duisternis, maar is tegelijkertijd erg in trek voor recreanten en toeristen.

Om de leefbaarheid van dit deelgebied te bewaken is er een zorgvuldige balans nodig. Leefbaarheid gaat daarbij niet alleen om het prettig wonen voor inwoners van het deelgebied,

maar ook over het fijn kunnen recreëren en het waarborgen van een kwalitatief goede fysieke leefomgeving waarin natuur, bodem, water en cultuurhistorie voldoende ruimte krijgen.

Landschappelijke kwaliteiten

Het essenlandschap heeft veel kwaliteit en waarden die moeten worden behouden, versterkt en benut. Ontwikkelingen moeten daarom zorgvuldig ingepast worden en leiden tot een verbetering van de ruimtelijke kwaliteit. Het opstellen van heldere en inspirerende ‘spelregels’ is hiervoor van belang.

Rood voor groen-blauw

Door middel van een nieuw in te voeren rood voor groen-blauw regeling geven we uitvoering aan het ontwikkelen en versterken van het karakteristieke waardevolle landschap en maatregelen vanuit de sponsstrategie. De regeling betekent dat er een woning gebouwd mag worden mits er geïnvesteerd wordt in de aanleg van robuuste landschapselementen. Ook zien we mogelijkheden voor alternatieve woonvormen (al dan niet voor specifieke doelgroepen) op vrijkomende erven, zoals doos in doos constructies. Ook dit moet gepaard gaan

met investering in de ruimtelijke kwaliteit en groen blauwe diensten. Dit vraagt een nadere studie waar dit mogelijk is en het opstellen van ‘spelregels’.

Zes contactpunten aan de Vecht

In het Vechtdal staat het behoud van natuurlijke, cultuurhistorische en landschappelijke waarden centraal, evenals de ruimte voor de Vecht als rivier. Om recreatie op een juiste manier te balanceren zijn zes ‘contactpunten aan de Vecht’ aangewezen: plekken waar de Vecht toegankelijk is en waar recreatie, onder de juiste voorwaarden, een plek heeft of krijgt. Functies moeten namelijk in essentie altijd kwaliteit toevoegen aan het gebied.

Koerskaart Variatie rond de Vecht

Figuur 18 Koerskaart deelgebied Variatie rond de Vecht

Legenda

 Dit deelgebied bestaat uit twee ontwikkelgebieden. In het **essenlandschap** staat het ontwikkelen van een aantrekkelijk mixlandschap centraal. Hier gaan wonen, werken, recreatie, agrarische activiteiten en natuur hand in hand. Het essenlandschap heeft veel kwaliteit en waarden die moeten worden behouden, versterkt en benut. Ontwikkelingen moeten daarom zorgvuldig ingepast worden om deze kwaliteit te behouden en moeten leiden tot een verbetering van de ruimtelijke kwaliteit.

 Het Vechtdal-gebied kenmerkt zich door rust, ruimte, stilte en duisternis, maar is tegelijkertijd erg in trek voor recreanten en toeristen. Het behoud van natuurlijke, cultuurhistorische en landschappelijke waarden staat centraal, evenals de ruimte voor de Vecht als rivier. Nevenfuncties en kleinschalige (dag)recreatie moeten kwaliteit toevoegen aan het gebied.

Wonen

Rood voor Groen/Blauw

Woningen mogen ontwikkeld worden als investeringsmiddel voor het realiseren van groenblauwe structuren in de deelgebieden Variatie rond de Vecht en Parels in het landschap, m.u.v. het Vechtdal.

Landschap & biodiversiteit

Versterken/herstellen landschappelijk raamwerk

Karakteristieke en gebiedseigen groenstructuren versterken en herstellen waar ze verdwenen zijn. Denk hierbij aan het terug planten van uitgevallen bomen in lanen op openbare grond of houtwallen langs perceelsgrenzen.

Verbeteren van de overgangen van kern naar het landelijke gebied

De overgangen van nieuwe erven en bestaande woonwijken naar het landschap bestaan uit landschappelijk aantrekkelijke uitloopgebieden. De rood-voor-groen regeling kan hier aan bijdragen.

Recreatie

Zes contactpunten aan de Vecht

6 kleinschalige, aantrekkelijke rust-en belevingspunten langs de Vecht. Door recreatie en toerisme op deze punten gecontroleerd ruimte te geven en bezienswaardig te maken blijft er in de uiterwaarden en het Vechtdal ook ruimte voor landschappelijke en natuurlijke waarden. Landgoederen in het gebied bieden mogelijkheden voor kleinschalige, interessante dagrecreatie.

Recreatieve hub

NS-station Dalfsen fungeert als een goed gefaciliteerde recreatieve HUB als 'start' voor tochten door het Vechtdal-, Lemelerveld en het landgoederenlint.

Ommetjes en rondjes rondom de kern

Ontwikkelen van kleinschalige recreatieve uitloopgebieden vanuit de dorpskern om het leefbare en kleinschalige karakter van Dalfsen te behouden en te versterken. De rood-voor-groen regeling kan hier aan bijdragen.

Water

Infiltratie

Maatregelen treffen om water optimaal te infiltreren in de bodem.

Vertragen waterafvoer

Maatregelen treffen om water langer in het gebied vast te houden.

Tijdelijke berging water in de bodem

Maatregelen treffen om bij hevige regenval water te kunnen bergen in het gebied.

Instrumenten voor Variatie rond de Vecht

Versterken/herstellen landschappelijk raamwerk

Bewoners geven aan veel waarde te hechten aan de aanwezige en deels verdwenen (historische) landschapselementen. Om een landschappelijk raamwerk te verwezenlijken, door structuren aan te leggen dan wel te herstellen, moeten groen- en/of blauw- structuren worden gerealiseerd. Omdat het essenlandschap divers en gevarieerd is zijn er meerdere mogelijkheden om hier handen en voeten aan te geven.

De meest voor de hand liggende is het verstrekken van subsidies aan initiatiefnemers voor o.a. het aanplanten van nieuwe houtwallen, bomenlanen e.d. Daarnaast kunnen grondeigenaren en initiatiefnemers actief worden geïnformeerd en ondersteund bij het aanvragen van (bestaande) subsidies van het Rijk/de provincie. Hierbij wordt er vanuit gegaan dat deze initiatiefnemers zelf al bereidwillig zijn om actie te ondernemen. Om deze ambitie te verwezenlijken helpt het ook om door middel van verschillende vormen van communicatiemiddelen de aanleg te stimuleren en onder de aandacht te brengen. Zo kunnen grondeigenaren en bewoners worden geïnformeerd over de relevantie en het nut van landschapselementen. Het opstellen van inspiratiedocumenten kan bewoners helpen begrijpen wat ze zelf zouden kunnen doen. Maar ook communicatie via websites of nieuwsbrieven zijn goede opties. Overige

informatievoorziening rondom het versterken van een landschapselementen, zoals contact met experts of subsidieaanvragen moeten goed worden ingeregeld.

De gemeente kan zelf bijdrages leveren door op (te verwerven) gemeentelijke gronden landschapselementen toe te voegen. Het loont om koppelkansen in de gaten te houden, bijvoorbeeld om het aanleggen van landschapselementen in een afweegkader op te nemen bij de ontwikkeling van recreatieve hotspots of nevenfuncties. Er kan ook een groenfonds worden opgericht, waarin geld wordt gestort vanuit de KGO. Of de gemeente kan een bijdrage doen aan bestaande subsidieregelingen, zoals Stichting Groene en Blauwe Diensten Overijssel (SGBD).

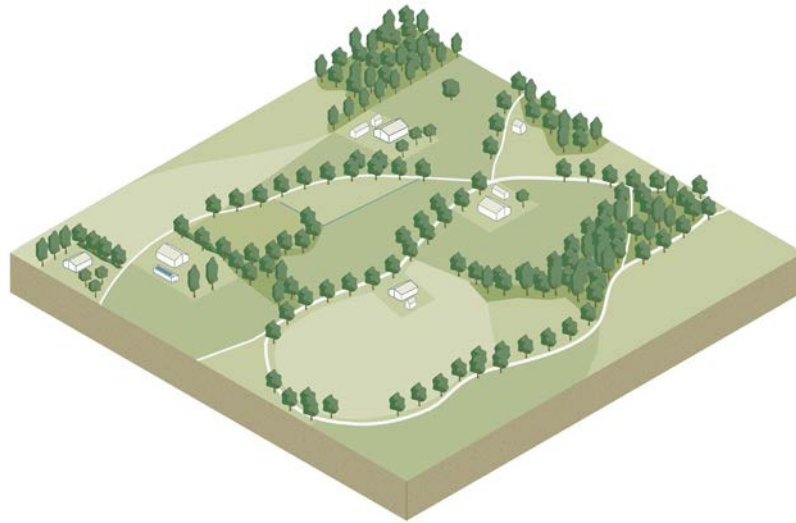
Maar er zijn ook samenwerkingen mogelijk. Binnen de gemeente Dalfsen zijn diverse natuur- en landschapsorganisaties actief. Elke kern heeft bijvoorbeeld ook een actieve bewonersvereniging. Door met (enkele) van deze organisaties een samenwerking aan te gaan kan een deel van de aanleg of verzorging van de landschapselementen overgedragen worden aan deze organisaties. Op deze manier kan gemeentelijk budget vervolgens ten goede komen aan extra beheer of aanleg van de landschapselementen. De gemeente kan ook een gebiedscoöperatie initiëren waarbij de coöperatie de versterking van het landschappelijk raamwerk op zich neemt door bijvoorbeeld

groenonderhoud, afstemming met grondeigenaren en het aanplanten van nieuw groen. Het opzetten van een gebiedscoöperatie is bijvoorbeeld een logische vervolgstap na een succesvolle pilot. De gemeente faciliteert dan met kennis en eventueel subsidies.

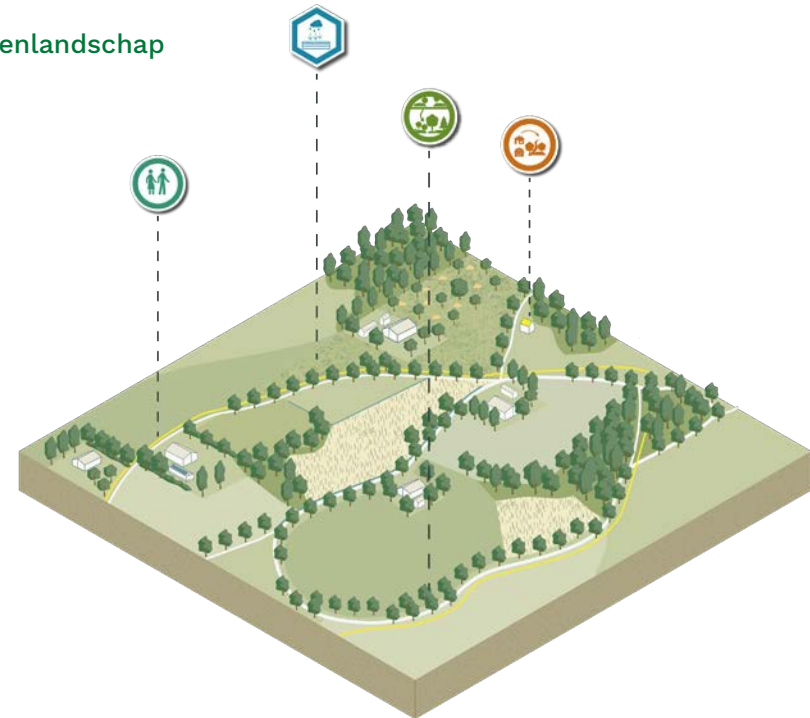
Verbeteren overgangen naar het landelijk gebied

Om de leefbaarheid van de kernen en het landelijke gebied te behouden en te versterken kunnen de overgangen aantrekkelijk worden ingericht. Dalfsen is de grootste kern in de gemeente, die ervan zal profiteren een aantrekkelijk woonlandschap te behouden. Er kan een betere overgang worden gecreëerd van de kern naar het landelijk gebied door landschapsinrichting op gemeentelijke gronden af te stemmen op deze overgang. In de ontwikkeling van nieuwe woonwijken, die vaak richting het landelijk gebied gaan, houdt de gemeente hier rekening mee. De overgangen houden onder andere in dat de gezondheid van bewoners van de kernen in acht wordt genomen, door geen bedrijven dicht bij de kernen nieuw te vestigen die overlast kunnen veroorzaken. Er kan een zonering worden opgenomen in het omgevingsplan waarin binnen een bepaalde straal om de kernen geen nieuwe (agrarische) bedrijven mogen worden gevestigd van meer dan x hectare/dieren.

Huidige situatie essenlandschap

Toekomstige situatie essenlandschap

Figuur 19 Huidige situatie en toekomstbeeld essenlandschap, zie pagina 41 voor de verklaring van de iconen

Ommetjes rondom de kern

Bewoners geven aan gebruik te willen maken van het landelijke gebied om ommetjes te kunnen maken in eigen leefomgeving. De aanwezige wandelmogelijkheden sluiten niet altijd goed op elkaar aan, en het gebied rond de kern is niet altijd goed toegankelijk, waardoor er een gemiste kans is om te genieten van de eigen omgeving en het Vechtdal. Op ommetjes rondom de kernen kan op twee manieren worden ingezet. De gemeente kan paden voor ommetjes financieren en/of aanleggen, maar ook subsidies beschikbaar stellen voor initiatiefnemers. Als tweede kunnen communicatiemiddelen of ondersteuning een

rol spelen. De gemeente kan richting inwoners, landeigenaren en bewoners communiceren dat ze openstaat voor de realisatie van nieuwe klompenpaden/ommetjes. Initiatiefnemers kunnen vervolgens worden ondersteund bij de realisatie van deze paden.

Rood voor groen/blauw

Ook in het deelgebied Variatie rond de Vecht is er behoefte aan het ontwikkelen van woningen, waaronder in het landelijk gebied. Met de Rood voor groen/blauw regeling neemt de gemeente op, door de KGO-regeling (kwaliteitsimpuls groene omgeving) te wijzigen, dat het bouwen

van een woning, naast Sloop voor kansen, is toegestaan als er wordt geïnvesteerd in groenblauwe diensten. Een andere optie is dat de gemeente een KGO-fonds ontwikkelt, waar de initiatiefnemer geld in stort. Dit bedrag moet vervolgens ten goede komen aan groenblauwe maatregelen in het gebied. Daarvoor moet in het omgevingsplan worden opgenomen dat er geen woningen meer in het landelijk gebied van het deelgebied Variatie rond de Vecht mogen worden gebouwd, waar de Sloop voor kansen en KGO-regeling een uitzondering op vormt. Het opzetten van een groenblauw fonds voor groenblauwe maatregelen kan ook bijdragen aan

het ontwikkelen van groenblauwe structuren. Naast deze spelregels, moeten er kaders voor nieuwe woonvormen ontwikkeld worden.

Zes recreatieve contactpunten aan de Vecht

Binnen het deelgebied ligt de ambitie om de zes, in de omgevingsvisie aangeduide, recreatieve contactpunten in stand te houden. Eventuele reuring rond de Vecht moet daar plaatsvinden, voor een balans tussen rust en reuring. In het omgevingsplan moeten de recreatieve contactpunten opgenomen worden, met duidelijke begrenzing van de mogelijkheden. Dit gaat in combinatie met een afwegingskader, wat maatwerk mogelijk maakt onder heldere voorwaarden. Naast een afwegingskader voor de recreatieve contactpunten is ook een afwegingskader voor nevenfuncties bij (agrarische) ondernemingen van belang, om te voorkomen dat er onbedoeld contactpunten ontstaan op locaties of met activiteiten die niet gewenst zijn. Hierin kan bijvoorbeeld per activiteit de maximale omvang van de activiteit worden aangegeven.

Naast het sturen op de ontwikkelmogelijkheden kan de gemeente diverse subsidies verstrekken. Zo kan de gemeente een subsidie aan

initiatiefnemers voor de ontwikkeling van een recreatieve contactpunt verstrekken. Subsidies kunnen ook gebruikt worden om op het type recreatieve contactpunten te sturen: inwoners hebben aangegeven meer behoefte te hebben aan recreatieve voorzieningen voor de inwoners van de gemeente zelf, in plaats van op toeristen van buiten de gemeente. De gemeente kan op deze manier bijvoorbeeld sturen op de behoeftes van de inwoners.

Infiltratie, tijdelijke berging water in de bodem en vertragen waterafvoer

Ook gemeente Dalfsen staat voor de water- en bodem sturend opgave, om landgebruik toekomstbestendig in te kunnen richten. Voor het deelgebied Variatie rond de Vecht gelden meerdere opgaves, zoals aangegeven in de Sponsstrategie (bron). Dit gaat om infiltratie, de tijdelijke berging van water in de bodem en het vertragen van de waterafvoer. Om te werken aan deze opgave heeft de gemeente verschillende mogelijkheden. Er kunnen subsidies worden verstrekt om sponsmaatregelen te nemen, zoals het water vasthouden of beter te laten infiltreren op het perceel. Vanuit het Rijk, de provincie en het waterschap zijn subsidies te verstrekken. Initiatiefnemers of geïnteresseerden moeten

worden geïnformeerd over deze mogelijkheden voor subsidies voor sponsmaatregelen. Daarbij kan de gemeente ook inzetten op het informeren van grondeigenaren over het belang van deze drie thema's, en de mogelijkheden die daarbij horen. Ter ondersteuning kan een inspiratiedocument of een voorbeelduitwerking worden opgesteld.

De gemeente kan directere maatregelen nemen door een pilot te starten en uit te voeren. Dit kan bijvoorbeeld op gemeentelijke grond gebeuren, of samen met een grondeigenaar. Deze pilot is zeer geschikt om als inspiratie en voorbeeld te gebruiken in de bovengenoemde communicatiemiddelen. De gemeente kan haar eigen gronden inrichten op zo'n manier dat deze voldoet aan de vereisten om water vast te houden.

Daarnaast is afstemming met het waterschap erg belangrijk. Wat pakken zij op en hoe kunnen de gemeente, het waterschap en de provincie elkaar versterken in het realiseren van sponsmaatregelen?

Het toepassen van een gebiedsgerichte aanpak

Voor een aantal koersrichtingen voor deelgebied Variatie rond de Vecht geldt dat

een gebiedsgerichte aanpak als aanvullend instrument kan worden ingezet om deze koersrichtingen te realiseren. Een gebiedsgerichte aanpak is een instrument waarin samen met gebiedspartijen een integrale visie en uitvoeringsaanpak wordt opgesteld voor een gebied. Het is gebruikelijk om de gebiedsgerichte aanpak in te zetten om samenhangende opgaven te integreren. De gebiedsgerichte aanpak kan echter ook thematisch worden ingezet.

Figuur 20 Onverharde wegen nabij het Vechtdal in deelgebied Variatie rond de Vecht

5.4 Parels in het landschap

Kenmerken en karakter van het deelgebied

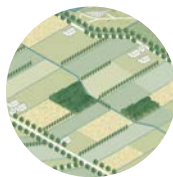
Landschappelijk karakter

Door de historische dynamiek van de Vecht en zijn toen nog onbegrensde waterlopen is het deelgebied Parels in het landschap het meest divers. Onder het landschap liggen veel verschillende bodemtypen, met op sommige plekken kleinere en grotere dekzandruggen. Het aaneengesloten boslandschap in dit deelgebied is bijvoorbeeld een grotere hogere dekzandrug. Omdat de bodem hier droger is, was en is deze minder geschikt voor de landbouw. In de loop van de tijd is dit gebied bebost. Het afwisselende landschap dicht bij Zwolle was erg in trek bij de gegoede burgerij, die hier dan ook buitenplaatsen en landgoederen stichtten. Vaak was dit een herontwikkeling van al bestaande boerderijen en havezaten. Nu nog wordt een groot deel van het landschap getypeerd als landgoederenlandschap, een besloten landschap met veel bos, kleine en grote open ruimtes, statige lanen en karakteristieke boerderijen en landbouwgronden.

Door de grote variatie in ondergrond, met kleine dekzandruggetjes en beeklopen ontstond

ook het afwisselende kampenlandschap, met bochtige wegen, een afwisselend halfopen landschap en onregelmatige blokverkaveling. Dichter bij de rivier, in een lager en natter deel van dit dekzandlandschap ligt het broekontginningslandschap, de Marshoek. Doordat het daar natter, vlakker en moerassiger was, was het voor de landbouw lange tijd ongeschikt. Door betere afwatering kon het ontgonnen worden, waardoor er een regelmatige rechthoekige verkaveling is ontstaan. Het is na de ontginning in gebruik genomen voor de landbouw.

Ook in dit deelgebied is door de ruilverkaveling een grotere maat en schaal in het landschap ontstaan. Kavels zijn vergroot, wegen rechtgetrokken, bebouwing is toegenomen en beplantingen zijn verdwenen.

Broekontginning

- Regelmatige tot rechthoekige verkaveling
- Aanwezigheid van een eendenkooi

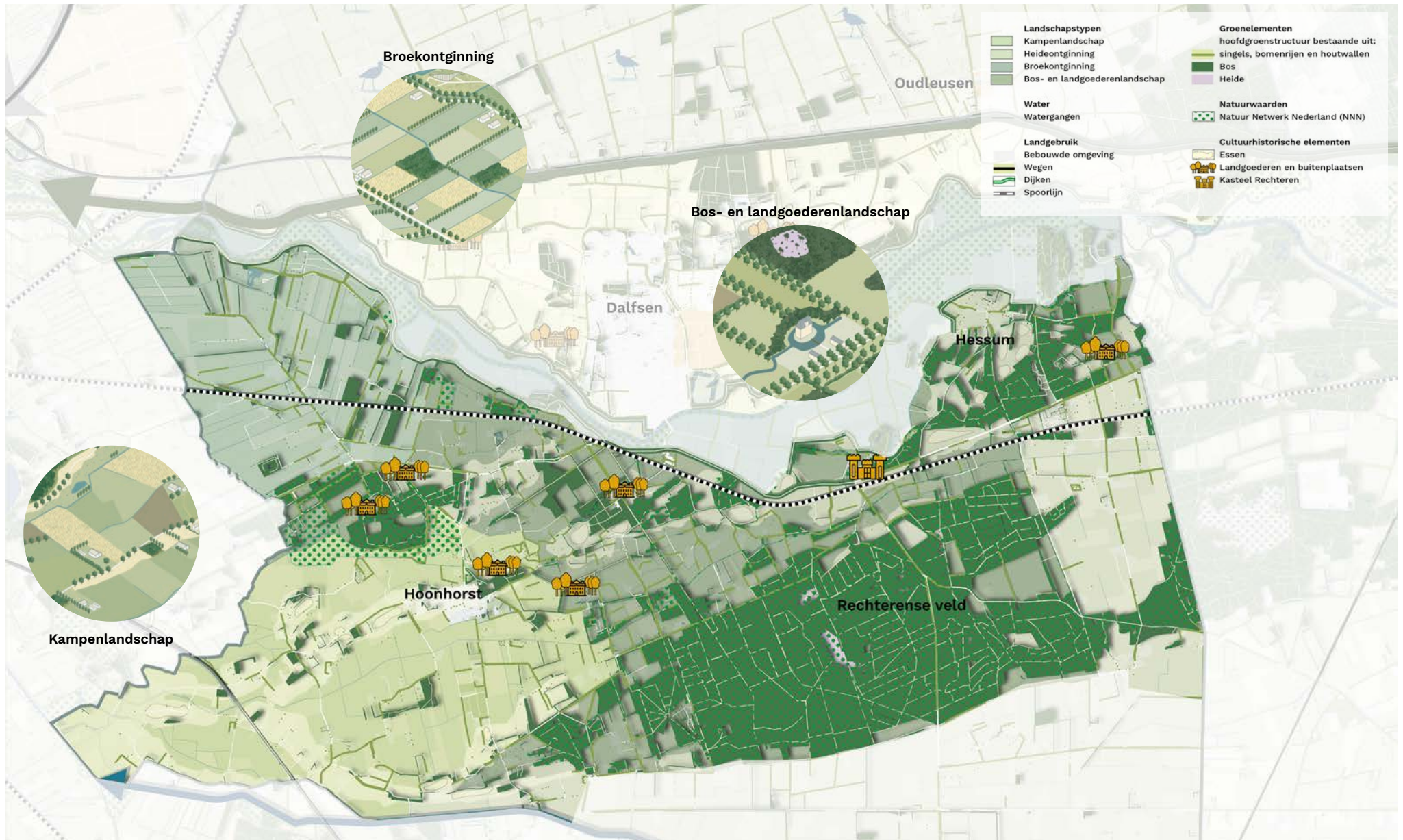
Kampenlandschap

- Oude zandpaden en kerkepaden
- Bochtige wegen
- Halfopen, afwisselend landschap met open gebied, bos en bebouwing
- Regelmatige tot onregelmatige blokverkaveling
- Bebouwing volgt dekzandruggen
- Karakteristieke boerderijen op de hoger gelegen dekzandkoppes

Bos- en landgoederenlandschap

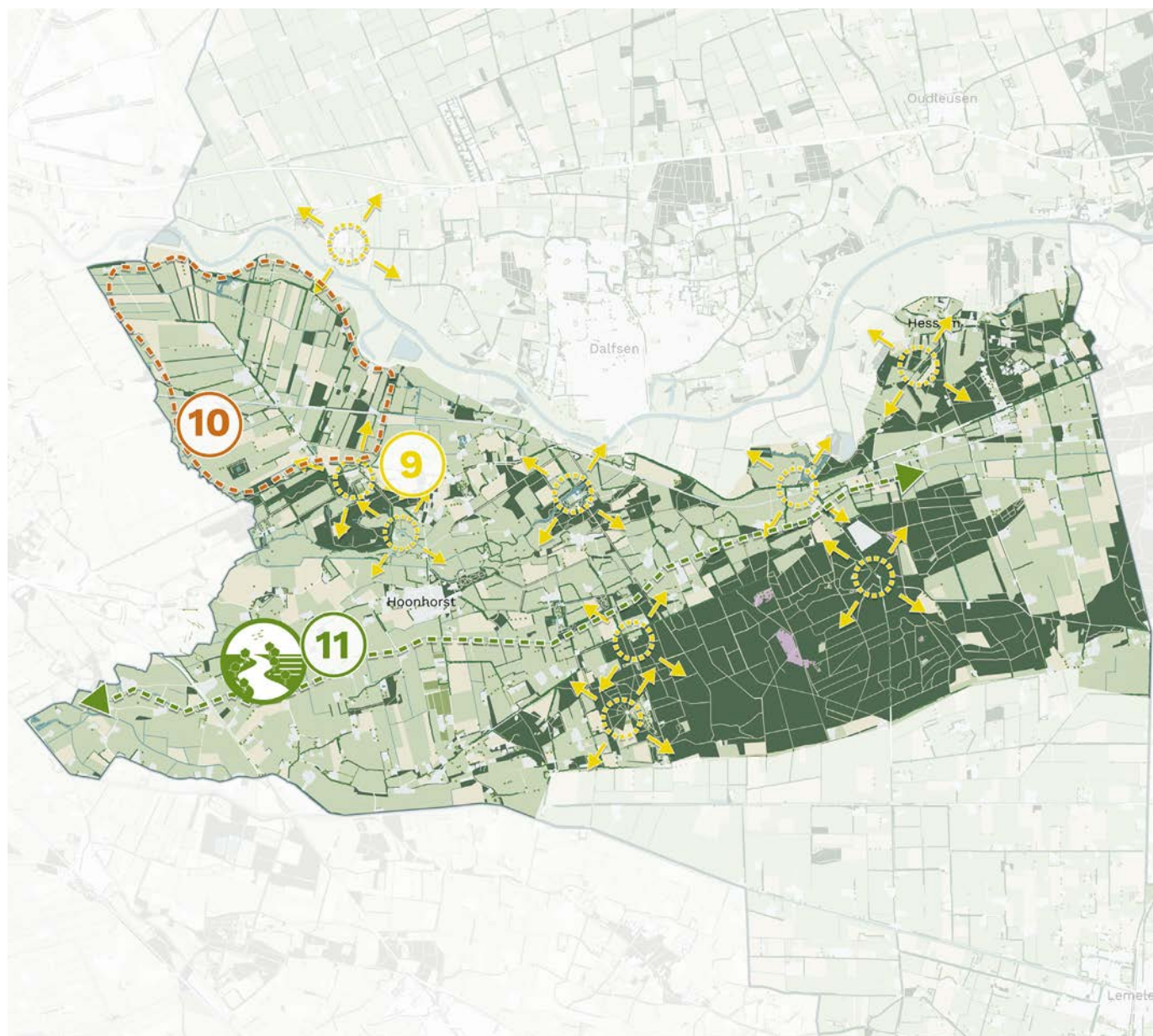
- Besloten met kleine en grote open ruimtes
- Enkele heideterreinen
- Steilranden
- Waardevolle landgoederen
- Relatief grote verschillen tussen hoog/droog en laag/nat gebied
- Statige lanen
- Erven met karakteristieke boerderijen met gekleurde luiken

Figuur 21 Landschapstructuur Parels in het landschap

Ambities vanuit de omgevingsvisie

- 9 'Behoud door ontwikkeling' voor de landgoederen. Het verstevigen van de (economische) basis onder de bestaande landgoederen.
- 10 In het broekontginningsgebied inzetten op economische groei en ontwikkeling binnen de kaders van landschap, afgestemd op en ingepast binnen de landschappelijke kaders. De afwisseling tussen open en besloten delen is een belangrijke randvoorwaarde.
- 11 Hoonhorst als kern voor landelijk wonen, duurzaamheid, landschapsontwikkeling en cultuurhistorie. Behouden van de openheid van het beekdal en de randen versterken door groenaanplant daar waar deze is weggehaald of ontbreekt.

Figuur 22 Ambitiekaart Omgevingsvisie Dalfsen, deelgebied Parels in het landschap

Ontwikkelingen

Wonen

- 8 Ontwikkeling woningen landgoed Rechteren
- 9 Nieuwbouw de Koele (II)
- 10 Toekomstvisie Hoonhorst
- 12 Mogelijke ontwikkeling Vechtpoort

Energie

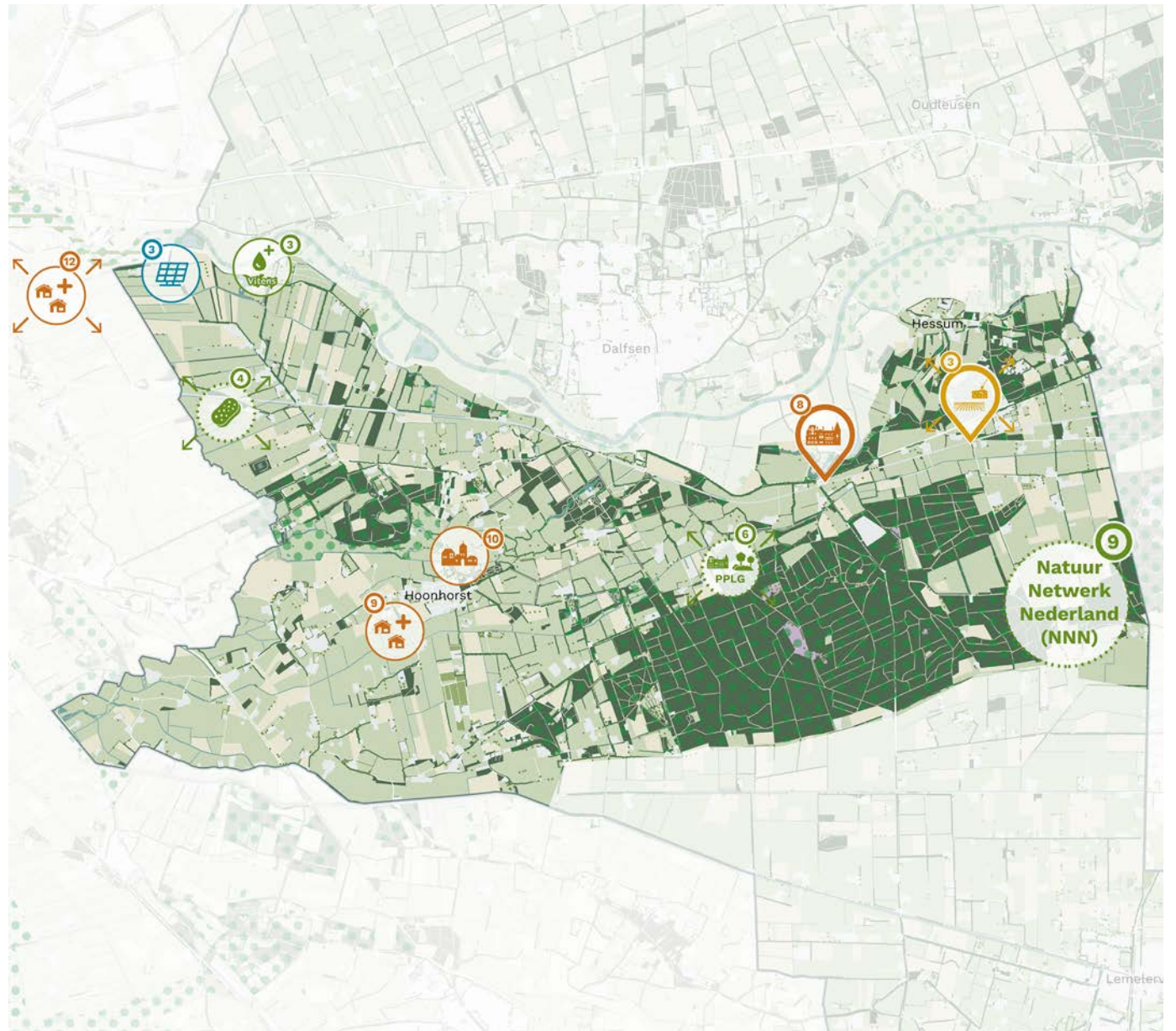
- 3 Ontwikkeling zonnepark Hooiweg

Landbouw

- 3 Pilot biobased verbouwen i.z.s.m. gemeente

Landschap

- 3 Transportleiding Vitens
- 4 Sponsstrategie: gebiedsoverkoepelend
- 6 Gebiedsproces landgoederenzone (PPLG)
- 9 Natuur netwerk Nederland (NNN)

Figuur 23 Opgavekaart deelgebied Parel in het landschap

Wat speelt er in Parels in het landschap?

Cultuurhistorische waardevolle landgoederen

Met de landgoederenzone bevindt een aanzienlijk deel van het cultuurhistorisch erfgoed van de gemeente zich in het deelgebied Parels in het landschap. Dankzij deze landgoederen bestaat een groot deel van het deelgebied uit natuur. De landgoederen zijn toekomstgericht en staan voor de opgave om het landgoed als een ruimtelijk samenhangend en economisch robuust geheel over te geven aan de volgende generatie. Zekerheid geven over wat er mogelijk is aan toekomstige ontwikkelingen is voor landgoedeigenaren daarom van belang.

Boeren met het oog op de toekomst

Daarnaast zijn agrariërs in het gebied actief, waarvan een deel nog altijd gelinkt is aan de landgoederen. De Marshoek daarentegen is een natter gebied met een agrarisch karakter. Ook de agrarische sector staat voor de vraag hoe hun bedrijfsvoering economisch robuust te maken. Deze sector zoekt naar o.a. naar nieuwe verdienmodellen, al dan niet met bedrijfsactiviteiten naast het agrarische bedrijf zoals een boerderijwinkel of zorgboerderij.

Recreatie als kans of bedreiging

Bewoners en bezoekers waarderen het natuurlijke en cultuurhistorisch waardevolle landschap en zien dit graag goed geborgd en verder versterkt. Vanwege het landgoederenlandschap is de recreatiesector sterk aanwezig in het gebied. Net als in deelgebied Variatie rond de Vecht wordt dit gezien als kans voor economisch rendabele verdienmodellen, maar is onder agrariërs en bewoners verdeeldheid over hoe groot de sector kan worden. Dit vanwege mogelijk nadelige effecten op de natuur-, erfgoed- en agrarische waarden van meer recreatie in dit gebied.

Waterweelde en watertekort door een veranderend klimaat

Door verdroging en niet beschikbaar zijn van voldoende water heeft met name de beplanting het moeilijk. Dat geldt voor zowel de natuurlijke vegetatie als de landbouwgewassen. Door uitval van bijvoorbeeld bomen verdwijnt de samenhang in oude beplantingstructuren langs wegen of kavels. Zowel de natuur als agrarische sector ondervindt hinder van verdrogings- en wateroverlastproblematiek in het landgoederengebied. De landbouw

ondervindt bijvoorbeeld inkomstenderving door beperktere gewasopbrengsten. Daarnaast wint Vitens in de noordwestelijke hoek van de Marshoek drinkwater. Verdroging in deze noordwestelijke hoek heeft gevolgen voor zowel de drinkwaterwinning als de landbouw. De sponswerking vergroten is een belangrijke stap in het toekomstbestendig maken van het gehele gebied.

Figuur 24 Landgoed Rechteren in deelgebied Parels in het landschap

Koers voor Parels in het landschap Samen sterk voor een veerkrachtig landschap

Een aantrekkelijk mixlandschap

Het deelgebied Parels in het Landschap bestaat uit drie verschillende landschapstypen. Het bos- en landgoederenlandschap kenmerkt zich door de aanwezigheid van landgoederen, een grote hoeveelheid bos en hoge waarden op het gebied van cultuurhistorie en natuur. In het kampenlandschap is de aanwezigheid van landschappelijke structuren kenmerkend. In beide landschappen wordt er ingezet op het ontwikkelen van een aantrekkelijk mixlandschap, waar wonen, werken, recreatie, agrarische activiteiten en natuur hand in hand gaan. De voorgenomen ontwikkeling van een stadsrand met een mix van wonen, groen-stedelijk, en water, aan de oostzijde van Zwolle, zal van invloed op de waterhuishouding en recreatief gebruik van met name dit deelgebied.

Toekomstbestendige landgoederen

In de landgoederenzone, een gebied dat zich ongeveer parallel aan de Vecht door de gemeente uitstrekt, vragen de hoge waarden op het gebied van cultuurhistorie en natuur

om behoud en versterking, maar ook om de landgoederen (economisch)toekomstbestendig te maken. De gemeente geeft richting en denkt mee met bijvoorbeeld afwegingskaders voor ontwikkelmogelijkheden van een landgoed om toekomstgerichtheid en veerkracht te waarborgen.

Samenwerken aan de waterhuishouding

In het broekontginningslandschap van de Marshoek, zit zowel het drinkwaterbeschermingsgebied als de drinkwaterwinning van Vitens. Als watergebied langs de Vecht, waar wateroverlast, droogte en wateropvang samenkomen, drukt dit een stempel op de mogelijkheden voor functies in dit gebied. Ook bij dit landschap horen gebiedseigen kenmerkende landschapstructuren.

Het versterken en herstellen van de landschapstructuren staat daarom in het hele deelgebied centraal. Hierdoor wordt bijgedragen aan het versterken van de biodiversiteit van het gebied. Daarnaast zijn landschappen, ondanks hun verschillen, in essentie altijd aan elkaar verbonden via het water- en bodemsysteem. Er wordt daarom ingezet op het verbeteren

van de draagkracht van het water- en bodemsysteem. Omdat veel van de gronden uit het deelgebied horen bij de landgoederen, kunnen samenwerkingen tussen landgoedeigenaren en partijen zoals Vitens ervoor zorgen dat er werk met werk wordt verzet, waarin kansen voor veerkracht en toekomstbestendigheid van onder ander de agrarische sector worden gekoppeld.

Legenda

Dit deelgebied bestaat uit 4 ontwikkelgebieden. Het deelgebied kenmerkt zich voornamelijk door de aanwezigheid van landgoederen in het landgoederenlint. Het **landgoederenlint** is een ontwikkelgebied waar wordt ingezet op het ontwikkelen van een aantrekkelijk recreatief mixlandschap, waar wonen, werken, recreatie, agrarische activiteiten en natuur hand in hand gaan. De hoge waarden van het landschap op het gebied van cultuurhistorie, natuur en landschap vragen om behoud, versterking en toekomstbestendigheid.

Het **bos- en landgoederenlandschap** ligt onder het landgoederenlint maar is als landschap onderdeel van de landgoederen. Hier wordt ingezet op het verbeteren van de draagkracht van het water- en bodemsysteem.

In het **kampenlandschap** is de aanwezigheid van landschappelijke structuren kenmerkend. Het versterken en herstellen van deze groenstructuren staat samen met de ontwikkeling van een aantrekkelijk mixlandschap centraal. Wonen, werken, recreatie, agrarische activiteiten en natuur gaan daar hand in hand.

In het **broekontginningslandschap** zit zowel het drinkwaterbeschermingsgebied als de drinkwaterwinning van Vitens. Als watergebied langs de Vecht, waar wateroverlast, droogte en wateropvang samenkomen, drukt dit een stempel op de mogelijkheden voor functies in dit gebied. Bij dit landschap horen gebiedseigen kenmerkende groenstructuren, die worden versterkt en hersteld.

Wonen

Rood voor Groen/Blauw

Woningen mogen ontwikkeld worden als investeringsmiddel voor het realiseren van groenblauwe structuren in de deelgebieden Variatie rond de Vecht en Parels in het landschap, m.u.v. het Vechtdal.

Landschap & biodiversiteit

Samenwerking tussen de landgoederen

Landgoederen zijn sterker wanneer ze samenwerken om hun doelen en ambities te bereiken. Samenwerking stimuleren en landgoederen aanzetten tot visievorming ligt aan de basis van het organiseren van financiële middelen.

Toekomstgerichte landgoederen, ruimte voor functies

Om de landgoederen ook toekomstbestendig te maken kunnen er bijv. woon-recreatieve functies toegevoegd worden om het verdienmodel te verbeteren.

Versterken/herstellen landschappelijk raamwerk

Karakteristieke en gebiedseigen groenstructuren versterken en herstellen waar ze verdwenen zijn.

Water

Infiltratie

Infiltratie op de hogere zandgronden, zodat de hogere zandgronden niet verder uitdrogen, en toekomstbestendig zijn.

Vertragen water afvoer

Maatregelen treffen om water langer in het gebied vast te houden.

Tijdelijk berging

Maatregelen treffen om bij hevige regenval water te kunnen bergen in het gebied.

Vitens

Rondom het gebied de Marshoek wordt er gefocust op bergen en vasthouden van het water, zodat Vitens ook in de toekomst genoeg drinkwater voor handen heeft.

Instrumenten voor Parels in het landschap

Versterken/herstellen landschappelijk raamwerk

Het unieke landschap van deelgebied Parels in het landschap wordt zeer gewaardeerd door bewoners en toeristen. Het landschap is gevarieerd maar staat ook onder druk door onder andere verdroging of juist wateroverlast. Daarnaast kan de kwaliteit van het landschap verder versterkt worden door de landschappelijke structuren te versterken dan wel te herstellen. Dit kan bijvoorbeeld door bomenlanen en houtwallen te herstellen. Het herstellen en versterken van het landschappelijk raamwerk kan gedaan worden door (een combinatie van) verschillende instrumenten in te zetten.

In de eerste plaats kunnen gemeentelijke gronden worden ingezet door hierop extra groene en landschappelijke elementen toe te voegen. Hier kunnen ook extra gronden voor worden verworven door de gemeente. Daarnaast kan landschapsversterking bereikt worden door samen te werken met grondeigenaren in het gebied. Samenwerking met landgoedeigenaren/beheerders ligt hierbij voor de hand. De gemeente kan bijvoorbeeld subsidies te verstrekken voor aanleg en/of beheer van landschapselementen.

Daarnaast kan de gemeente grondeigenaren en initiatiefnemers informeren over en ondersteunen bij het aanvragen van subsidies bij bijvoorbeeld de provincie of het Rijk. Of de gemeente kan een bijdrage doen aan bestaande subsidieregelingen, zoals Stichting Groene en Blauwe Diensten Overijssel (SGBD).

Naast het verstrekken van subsidies spelen communicatiemiddelen een grote rol bij het samenwerken met derden om de landschapsversterking te realiseren. Door als gemeente bewoners, bewonersverenigingen en grondeigenaren te informeren over het nut en de noodzaak van het investeren in het versterken van het landschap en het realiseren van een groene verbindingszone kan draagvlak en interesse worden gecreëerd. Hierbij kan worden samengewerkt met landgoedeigenaren, natuur- en landschapsorganisaties. Het verstrekken van inspiratieboeken en voorbeelduitwerkingen kan geïnteresseerden helpen begrijpen wat ze zelf zouden kunnen doen. Verder kan de gemeente ondersteunen bij de aanleg van particuliere initiatieven, door bijvoorbeeld contact te leggen met experts of te ondersteunen bij subsidieaanvragen. Diverse communicatiemiddelen zijn geschikt

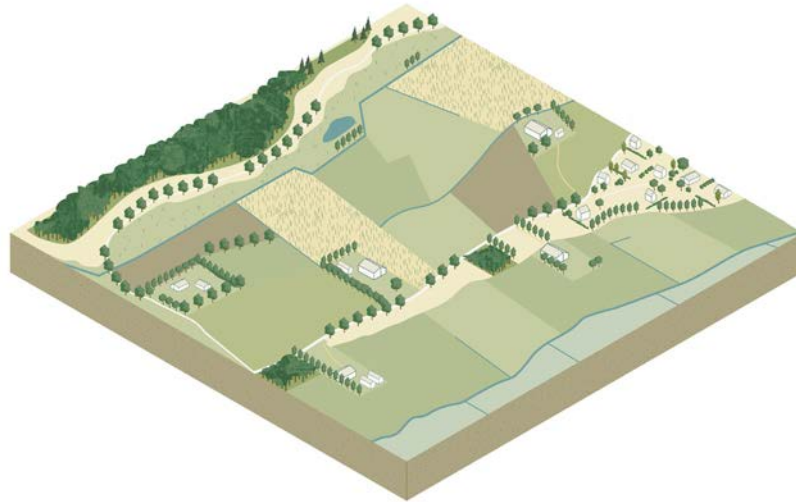
om in te zetten, waaronder nieuwsbrieven en informatieavonden.

Tenslotte zijn binnen de gemeente Dalfsen veel bewonersverenigingen en natuur- en landschapsorganisaties actief. Door met (enkele) van deze organisaties en landgoedeigenaren een samenwerking aan te gaan kan een deel van de aanleg of verzorging van de landschapselementen overgedragen worden aan deze organisaties en gemeentelijk budget ten goede komen aan extra beheer of aanleg van landschapselementen. Eventueel kan de gemeente ook een gebiedscoöperatie initiëren waarbij partijen uit het gebied samen een toekomstige inrichting voor het deelgebied opstellen en afspraken maken hoe deze verbindingszone gerealiseerd wordt.

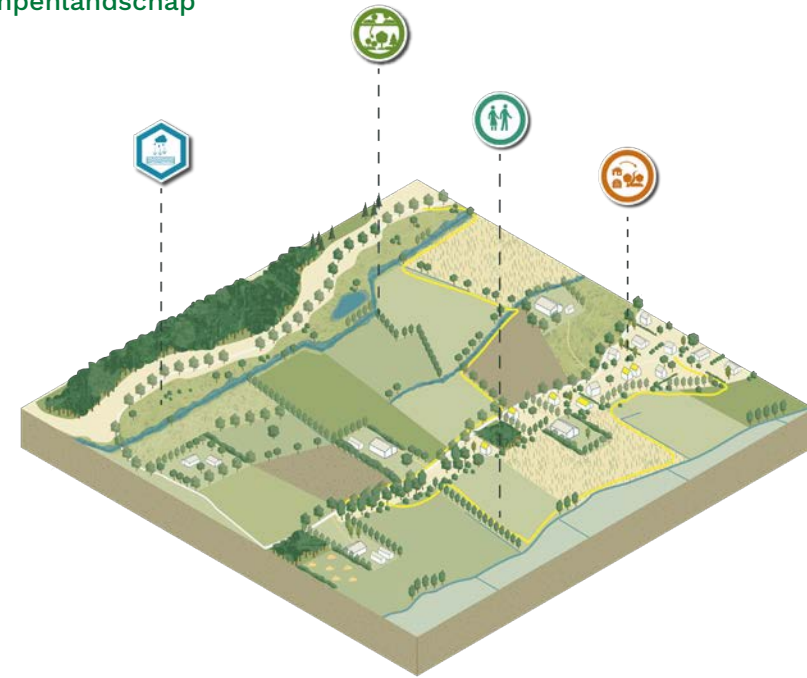
Toekomstgerichte landgoederen

Een aanzienlijk deel van het landschap van deelgebied Parels in het landschap wordt bepaald door de landgoederenzone. De landgoederen drukken hun stempel op het landschap via natuurgebieden en historische bebouwing, maar bijvoorbeeld ook via agrarische gronden. Vanwege de diversiteit en complexiteit van het beheer van de landgoederen is het daarom belangrijk om te verkennen wat de landgoederen nodig hebben voor toekomstbestendig beheer.

Huidige situatie kampenlandschap

Toekomstige situatie kampenlandschap

Figuur 26 Huidige situatie en toekomstbeeld kampenlandschap, zie pagina 53 voor de verklaring van de iconen

Door keukentafelgesprekken te voeren met de beheerders en/of eigenaren van de landgoederen ontstaat een beeld van de behoeftes van elk landgoed en kan maatwerk geboden worden. De landgoederen beslaan samen een groot gebied waarin meerdere opgaves spelen. Denk hierbij aan landbouwopgaves zoals stikstofreductie en verduurzaming, maar bijvoorbeeld ook aan verdroging, wateroverlast en biodiversiteit. De gemeente kan een gebiedsgerichte aanpak ondersteunen waarin samen met de landgoedeigenaren en agrariërs invulling wordt gegeven en een aanpak wordt opgesteld voor deze opgaves en hier actief aan

deelnemen. Vanuit het programma Toekomst voor ons Platteland van de provincie Overijssel is zo'n gebiedsproces gestart. Hiermee kan gewerkt worden aan oplossingen en een toekomstbestendige landgoederenzone. Tenslotte kan de gemeente de landgoederen ook duidelijkheid bieden door op te nemen in het omgevingsplan welke nevenfuncties zijn toegestaan en daarnaast een afwegingskader op te stellen voor niet-opgenomen nevenfuncties. Op deze manier biedt de gemeente duidelijkheid en sturing in mogelijke verdienmodellen van de landgoederen.

Samenwerking tussen de landgoederen

Een aanzienlijk deel van het landschap van deelgebied Parels in het landschap wordt bepaald door de landgoederenzone. De landgoederen beslaan samen een groot gebied waarin meerdere opgaves spelen. Door krachten te bundelen kunnen deze opgaves beter aangepakt worden en kan daarnaast beter worden ingespeeld op kansen, zoals toerisme.

Door samen te werken in een gebiedscoöperatie kunnen enerzijds de collectieve opgaves worden aangepakt en anderzijds kan worden ingespeeld op kansen. Het samenwerken in een

gebiedscoöperatie vereenvoudigt daarnaast het uitvoeren van de plannen van een eventuele gebiedsgerichte aanpak. Het opzetten en samenwerken in de coöperatie ligt uiteindelijk bij de landgoederen en partners. De gemeente kan deze ondersteunen.

Rood voor groen/blauw

Het landschap van deelgebied Parels in het landschap is gevarieerd waardoor woningen in het landelijk gebied relatief goed in te passen zijn. In het deelgebied is ook behoefte aan extra woningen en liggen er kansen om oude agrarische bebouwing een nieuwe woonfunctie te geven. Bij het realiseren van woningen in het landelijk gebied is het van belang dat de landschappelijke kwaliteit behouden blijft en waar mogelijk verbeterd wordt. Daarnaast kan gewerkt worden met een Rood voor groen/blauw regeling. Door de KGO-regeling (kwaliteitsimpuls groene omgeving) te wijzigen, kan toegestaan worden dat naast Sloop voor kansen het realiseren van een woning is toegestaan als er wordt geïnvesteerd in groenblauwe diensten. Een andere optie is dat de gemeente een KGO-fonds ontwikkelt, waar de initiatiefnemer geld in stort. Dit bedrag moet vervolgens ten goede komen aan groenblauwe

maatregelen in het gebied. Daarvoor moet in het omgevingsplan worden opgenomen dat er geen woningen meer in het landelijk gebied van het deelgebied Parels in het landschap mogen worden gebouwd, waar de Sloop voor kansen en KGO-regeling een uitzondering op vormt. Het opzetten van een groenblauw fonds voor groenblauwe maatregelen kan ook bijdragen aan het ontwikkelen van groenblauwe structuren.

Toekomstige drinkwaterwinning Vitens

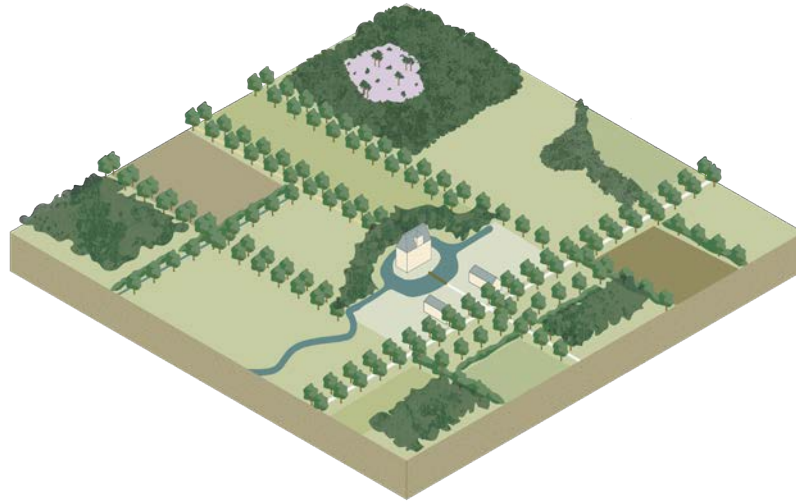
In het westelijk gedeelte van Parels in het Landschap wint Vitens drinkwater bij Vechterweerd. Deze locatie is recent uitgebreid, maar gezien de watervraag blijft Vitens op zoek naar nieuwe drinkwaterlocaties, onder andere bij Vechterweerd. Een drinkwaterwingebied heeft grote impact op het landgebruik en daarnaast op de natuur in het gebied. Voor een verdere uitbreiding van de drinkwaterwinning in het gebied is het daarom van belang dat zorgvuldig wordt afgestemd met de gebruikers van het gebied en natuur en landschapsbeheerders. Dit proces kan opgezet worden met een gebiedsgerichte aanpak. Het initiatief voor de gebiedsgerichte aanpak ligt bij Vitens in samenwerking met de gemeente.

Infiltratie, tijdelijke berging water in de bodem en vertragen waterafvoer

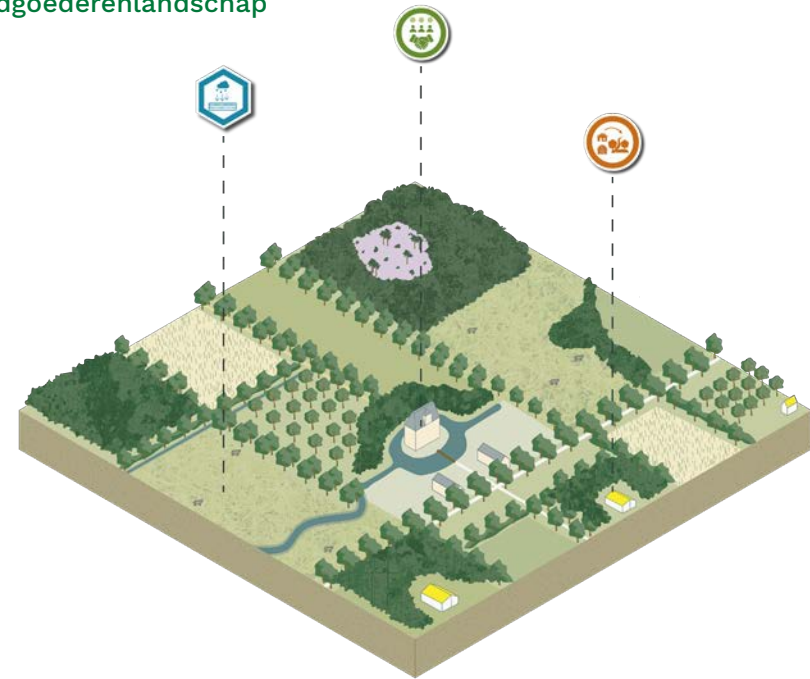
Ook gemeente Dalfsen staat voor de water- en bodem sturend opgave, om landgebruik toekomstbestendig in te kunnen richten. Voor het deelgebied Parels in het landschap gelden meerdere opgaves, zoals aangegeven in de Sponsstrategie (bron). Dit gaat om infiltratie, de tijdelijke berging van water in de bodem en het vertragen van de waterafvoer. Om te werken aan deze opgaves heeft de gemeente verschillende mogelijkheden. Er kunnen subsidies worden verstrekt om sponsmaatregelen te nemen, zoals het water vasthouden of beter te laten infiltreren op het perceel. Vanuit het Rijk, de provincie en het waterschap zijn subsidies te verstrekken. Initiatiefnemers of geïnteresseerden moeten worden geïnformeerd over deze mogelijkheden voor subsidies voor sponsmaatregelen. Daarbij kan de gemeente ook inzetten op het informeren van grondeigenaren over het belang van deze drie thema's en de mogelijkheden die daarbij horen. Ter ondersteuning kan een inspiratiedocument of een voorbeelduitwerking worden opgesteld.

De gemeente kan directere maatregelen nemen door een pilot te starten en uit te voeren.

Huidige situatie landgoederenlandschap

Toekomstige situatie landgoederenlandschap

Figuur 27 Huidige situatie en toekomstbeeld landgoederenlandschap, zie pagina 53 voor de verklaring van de iconen

Dit kan bijvoorbeeld op gemeentelijke grond gebeuren, of samen met een grondeigenaar. Deze pilot is zeer geschikt om als inspiratie en voorbeeld te gebruiken in de bovengenoemde communicatiemiddelen. De gemeente kan haar eigen gronden inrichten op zo'n manier dat deze voldoet aan de vereisten om water vast te houden.

Daarnaast is afstemming met het waterschap erg belangrijk. Wat pakken zij op en hoe kunnen de gemeente, het waterschap en de provincie elkaar versterken in het realiseren van sponsmaatregelen?

Het toepassen van een gebiedsgerichte aanpak

Voor een aantal koersrichtingen voor Parels in het landschap geldt dat een gebiedsgerichte aanpak als aanvullend instrument kan worden ingezet om deze koersrichtingen te realiseren. Een gebiedsgerichte aanpak is een instrument waarin samen met gebiedspartijen een integrale visie en uitvoeringsaanpak wordt opgesteld voor een gebied. Het is gebruikelijk om de gebiedsgerichte aanpak in te zetten om samenhangende opgaven te integreren. De gebiedsgerichte aanpak kan echter ook thematisch worden ingezet. Daarnaast kan een partner of andere overheidsinstantie initiator zijn van een gebiedsgerichte aanpak

of een gebiedsprogramma, waar de gemeente Dalfsen bij aan kan haken. In dat proces kan de gemeente dan de belangen en de koers zoals opgeschreven in het Programma landelijk gebied inbrengen en zoeken naar koppelkansen. Specifiek wordt gedacht aan de woningbouwplannen van de gemeente Zwolle in het gebied 'Vechtrand'.

5.5 Landelijk Lemelerveld

Kenmerken en karakter van het deelgebied

Landschappelijk karakter

In het noorden van Landelijk Lemelerveld ligt het heideontginningslandschap. Dit bestond lange tijd uit ‘woeste grond’: een nat veen- en heidelandschap op een zandige ondergrond. Na de ontginning van deze gronden, eind 1800, ontstond er een open, rationeel ingericht agrarisch landschap met blokvormige verkaveling en rechte wegen. De wegen hebben vaak aan één of beide kanten laanbeplanting. Bebouwing ligt verspreid door het landschap langs de rechte wegen. Rond de erven is vaak erfbeplanting aanwezig, en her en der liggen kleine bosjes. Lemelerveld is ontstaan na aanleg van het kanaal en een typisch lintdorp.

In het zuidwesten van het deelgebied ligt het kampenlandschap. Een afwisselend halfopen landschap met bochtige wegen en onregelmatige blokverkaveling. De kenmerkende afwisseling heeft te maken met de variatie in ondergrond binnen het stroomgebied van de Sallandse weteringen. Het landschap en de kern Lemelerveld worden doorkruist

door het Overijssels kanaal. Deze is als waterweg aangelegd maar wordt nu gebruikt als afwateringskanaal. Het is een belangrijke recreatieve structuur, voor onder andere water- en fietsrecreatie.

Heideontginning Zuid

- Rechthoekige wegen
- Bomenrijen en singels
- Relatief open agrarisch landschap
- Rationele, veelal blokvormige verkaveling
- Bebouwing verspreid aan de wegen

Kampenlandschap

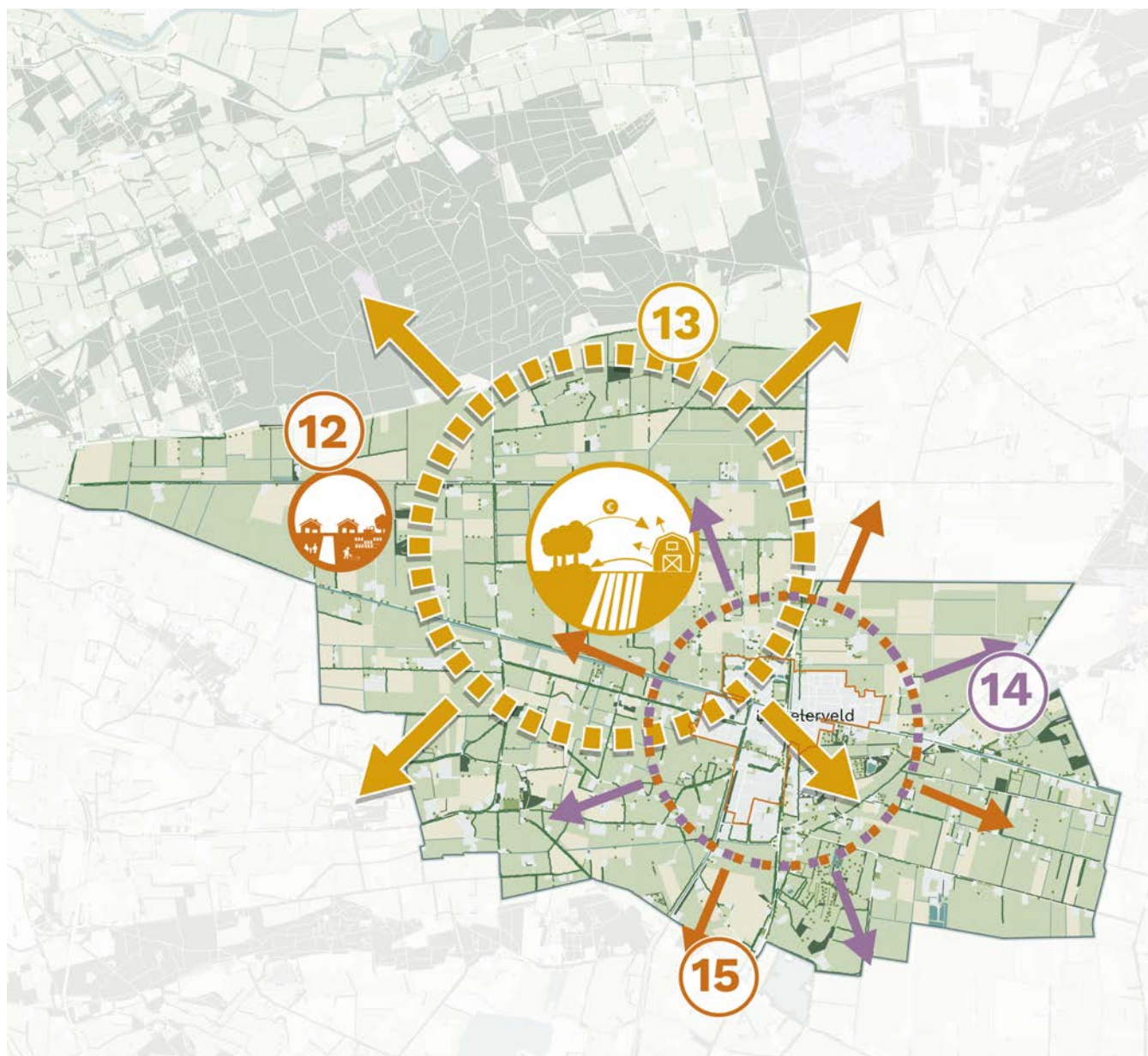
- Oude zandpaden en kerkepaden
- Bochtige wegen
- Halfopen, afwisselend landschap met open gebied, bos en bebouwing
- Regelmatige tot onregelmatige blokverkaveling
- Bebouwing volgt dekzandruggen
- Karakteristieke boerderijen op de hoger gelegen dekzandkoppen

Figuur 28 Landschapsstructuur Landelijk Lemelerveld

Ambities vanuit de omgevingsvisie

- 12 Ten zuiden van de bos- en landgoederenzone wordt ingezet op een mix van functies. Naast landbouw en recreatie zijn er ook kansen voor wonen. Er wordt voornamelijk ingezet op kleinschalige functies. Grootschalige ontwikkelingen zijn alleen mogelijk bij een aantoonbare meerwaarde voor de ruimtelijke kwaliteit. Een goede erfinrichting wordt gestuurd door een inrichtingsplan.
- 13 Ontwikkelingen in de landbouw gaan samen met het ontwikkelen van een stevig landschappelijk raamwerk. De landbouw ondersteunen en zorgen voor een toekomstbestendige ontwikkeling
- 14 Lemelerveld heeft de opgave te voorzien in de uitbreiding van toekomstige bedrijvigheid. Er komt een schil bij het huidige bedrijventerrein 't Febriek. De kern Lemelerveld is bestemd voor basisvoorzieningen, dorps wonen en bedrijvigheid.
- 15 Lemelerveld heeft een regionale opgave wat betreft woningbouw. Er wordt niet enkel voor de eigen behoefte gebouwd, maar tevens een stukje extra groei om de kern te versterken en haar positionering in de regio zichtbaarder te maken.

Figuur 29 Ambitiekaart Omgevingsvisie Dalfsen, deelgebied Landelijk Lemelerveld

Ontwikkelingen

Wonen

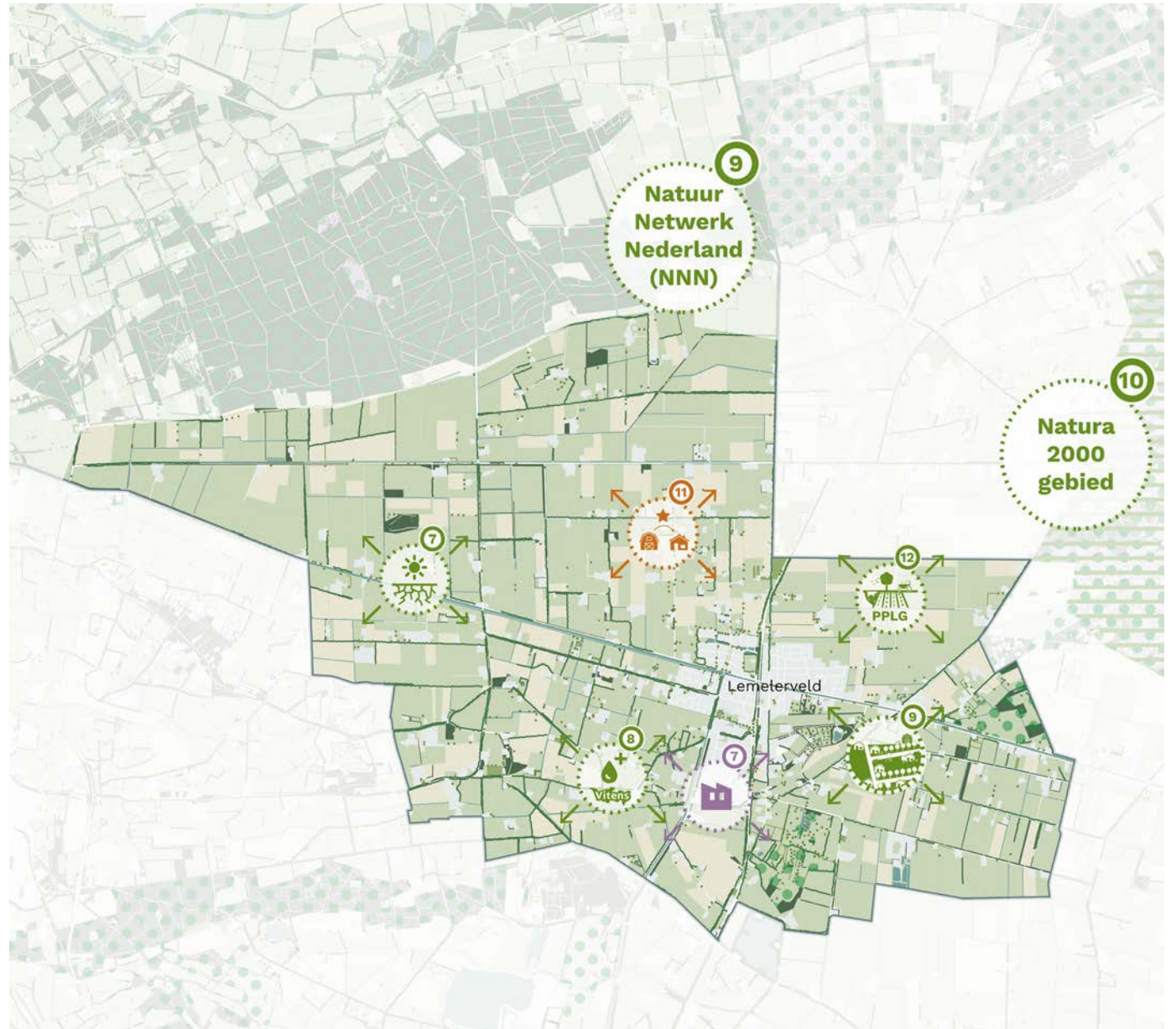
- 11 Alternatieve invulling vrijkomende erven

Bedrijventerreinen

- 7 Uitbreiding bedrijventerrein Lemelerveld

Landschap & landbouw

- 7 Droogte aanpak Dalmsholte
- 8 Diepe drinkwaterwinning Sallandsdiep (gebiedsbreed)
- 9 Natuur netwerk Nederland (NNN)
- 10 Natura 2000 gebieden
- 12 Gebiedsproces Lemelerveld (PPLG)

Figuur 30 Opgavekaart deelgebied Landelijk Lemelerveld

Wat speelt er in Landelijk Lemelerveld?

Agrarisch ondernemerschap

Deelgebied Landelijk Lemelerveld ligt in het zuiden van de gemeente. Centraal in het deelgebied ligt de levendige en ondernemende kern Lemelerveld. De kern wordt omringd door agrarisch gebied. Agrariërs blijven graag actief in het gebied maar hebben daar voldoende ruimte voor nodig. Ook spelen er zorgen rondom het watersysteem, met name in het noordwesten van het gebied speelt verdrogingsproblematiek. Er is beperkte tot geen watertoevoer vanuit de Vecht en het Overijssels kanaal mogelijk. Bewoners zien de agrarische sector graag verder verduurzamen.

Behoefte aan woningen

Ook is behoefte aan nieuwe woningen voor jongeren en ouderen zodat zij in het gebied kunnen blijven wonen. Wat de bewoners van het deelgebied betreft kunnen deze ook in het landelijk gebied gebouwd worden, agrariërs zien dit liever niet omdat dit beperkend kan zijn voor de uitvoering van een agrarische activiteiten in de toekomst. In de omgevingsvisie wordt ook ruimte geboden om eventueel woningen te bouwen voor de regio in en om de kern Lemelerveld.

Kansen voorrecreatieve verbinding

Het deelgebied bevat verder een natuurgebied en een beperkte recreatiesector. De wens speelt voor een (verbeterde) recreatieve verbinding tussen de Lemelerberg, de Sallandse Heuvelrug en Lemelerveld. In afwijking van de omgevingsvisie wordt voorgesteld deze meer oostelijk te leggen, beter aansluitend op de huidige structuren.

Figuur 31 Indruk van het landschap en blik op de Lemelerberg vanuit deelgebied Landelijk Lemelerveld

Koers voor Landelijk Lemelerveld Veelzijdig agrarisch landschap

Focus op landbouw in heideontginningslandschap

In het deelgebied Landelijk Lemelerveld zijn twee landschapstypen te onderscheiden. Het gebied ten noorden van het Overijssels Kanaal is herkenbaar als heideontginningslandschap. Het gebied ten zuiden van het kanaal bestaat uit een kampenlandschap. Buiten de kern Lemelerveld heeft het heideontginningslandschap ten noorden van het Overijssels Kanaal een volledig agrarische functie. In het kampenlandschap ten zuiden van het kanaal zijn veel agrarische bedrijven gevestigd, maar staan ook losstaande woningen, niet-agrarische bedrijven en ligt er een natuurgebied.

Het heideontginningslandschap ten noorden van het kanaal blijft een agrarisch gebied. De bestaande landbouw kan zich voortzetten en blijven door ontwikkelen. Net als in deelgebied Weids Platteland wordt rekening gehouden met de draagkracht van het bodem- en watersysteem en wordt ingezet op verduurzaming van de agrarische sector. Om overlast tussen agrariërs en bewoners te voorkomen wordt ook in dit

gebied het Sloop voor kansen en VAB-beleid beperkt, waarbij woningsplitsing van een bestaande woning en het ontwikkelen van een (pre-)mantelzorgwoningen en tijdelijke woningen mogelijk blijft.

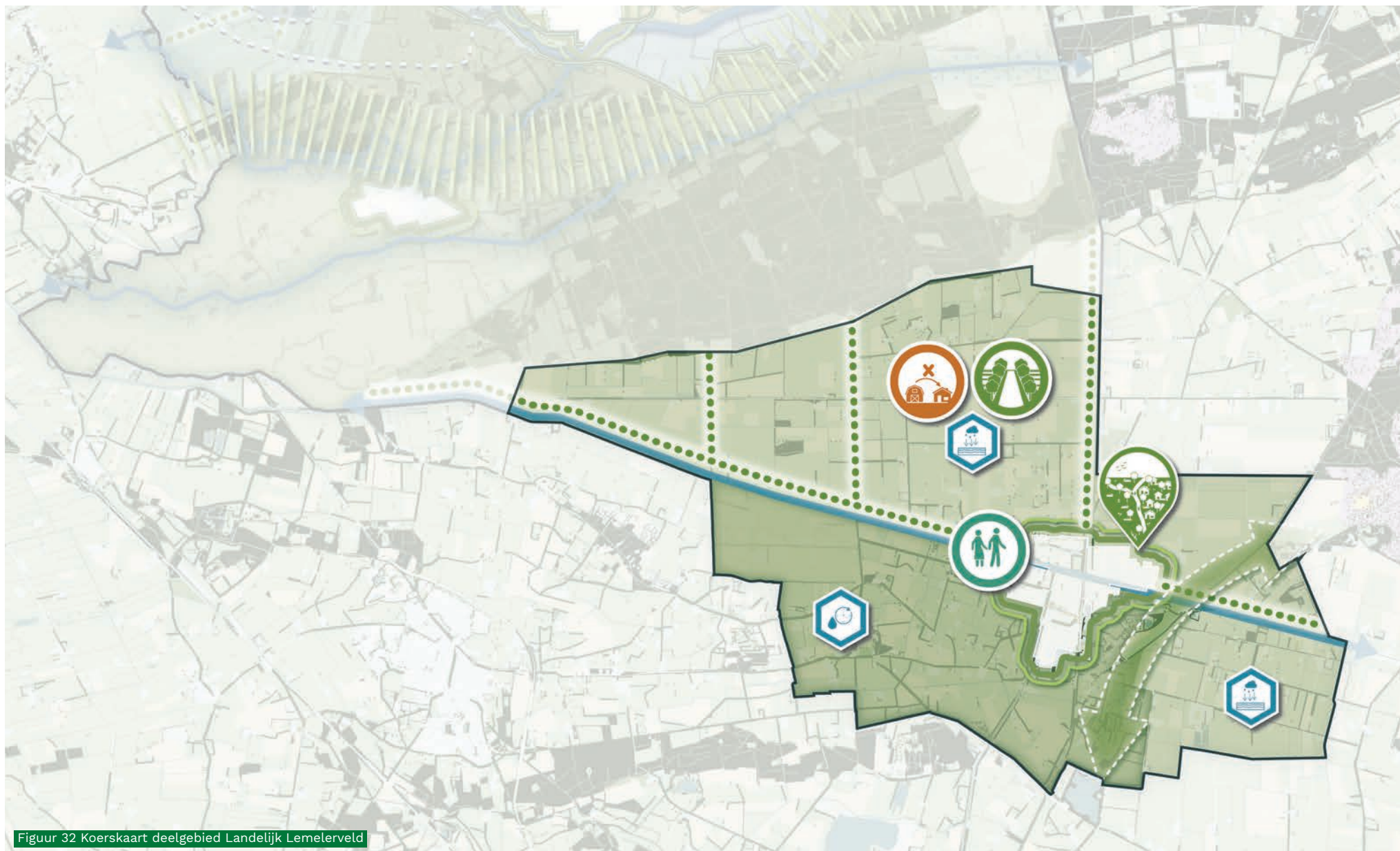
Een mix van functies ten zuidwesten van het kanaal

In het gebied ten zuidwesten van het kanaal wordt ingezet op een mixlandschap van functies. Naast de agrarische functie van het gebied is hier ruimte voor het ontwikkelen van nieuwe en uitbreiden van bestaande functies, zoals recreatie en niet-agrarische bedrijfsactiviteiten. Dit kan bijvoorbeeld gerealiseerd worden door functieverandering van stoppende agrarische bedrijven. Rondom Lemelerveld en de kernen is nadrukkelijk ruimte voor het realiseren van een deel van de woonopgave van de gemeente en het realiseren van de woningen vanuit de Sloop voor kansen rechten van de agrarische bedrijven ten noorden van het kanaal. Ook zien we mogelijkheden voor alternatieve woonvormen (al dan niet voor specifieke doelgroepen) op vrijkomende erven, zoals doos in doos constructies. Ook dit moet gepaard gaan met investering in de ruimtelijke kwaliteit en groen blauwe diensten.

Een groene verbinding aan de zuidoostkant van Lemelerveld

Ten zuidoosten van Lemelerveld is, in lijn met de omgevingsvisie, ruimte voor het realiseren van een groene verbindingszone met de Lemelerberg. Deze verbindingszone sluit aan op de bestaande landschapselementen ten oosten van Lemelerveld. Deze ontwikkeling wordt gekoppeld met de maatregelen die nodig zijn vanuit de sponsstrategie en waar mogelijk met recreatief medegebruik. Hierdoor wordt bijgedragen aan het versterken van de biodiversiteit van het gebied. In het uiterste oosten van het deelgebied, naast de beoogde groene verbindingszone ligt een agrarisch gebied. Dit gebied behoudt de agrarische functie.

Koerskaart Landelijk Lemelerveld

Figuur 32 Koerskaart deelgebied Landelijk Lemelerveld

Legenda

- Dit deelgebied bestaat uit twee ontwikkelgebieden. In het **heideontginningslandschap** blijft de focus liggen op de landbouw. Het huidige agrarische gebied wordt behouden zodat bestaande landbouw zich kan voortzetten. De landbouw houdt rekening met de draagkracht van het bodem en watersysteem om duurzaam te kunnen blijven boeren.
- In het **kampenlandschap** wordt er ingezet op het mixen van functies om de leefbaarheid rond Lemelerveld te behouden en te versterken. Er is ruimte voor kleinschalige toevoegingen van o.a wonen, bedrijvigheid en nevenactiviteiten. Zo gaan wonen, werken, recreatie, agrarische activiteiten en natuur daar hand in hand, met als uitgangspunt dat ontwikkelingen en initiatieven kwaliteit toevoegen aan het landschap. Omdat de kern Lemelerveld een regionale woningbouwopgave heeft moet hier goed worden afgewogen wat de mogelijkheden voor groei binnen de kern zijn. Dit moet ook worden afgestemd met de aangrenzende gemeenten Raalte en Ommen.

Wonen

Sturen in bebouwing

In de landbouwgebieden mogen op het eigen erf geen woningen gerealiseerd worden, de (compensatie)woningen waar recht op is (afhankelijk van de te slopen m²) moeten bij de kernen, bebouwingslinten of op een ander erf in de deelgebieden Variatie rond de Vecht en Parels in het landschap gerealiseerd worden.

Landschap & biodiversiteit

Versterken landschappelijke verbindingen

Karakteristieke en gebiedseigen groenstructuren gebruiken om landschappelijke noord-zuid verbindingen te realiseren. Dit zijn groen-blaue structuren waarin koppelkansen worden meegenomen, zoals een ecologische corridor of (recreatieve) routes naar het landgoederenlint om de leefbaarheid te vergroten en kwaliteit in het landschap toe te voegen.

Verbeteren van de overgangen van kern naar het landelijke gebied

De overgangen van nieuwe erven en bestaande woonwijken naar het landschap bestaan uit landschappelijk aantrekkelijke uitloopgebieden.

Recreatie

Ommetjes rondom de kern

Ontwikkelen van kleinschalige recreatieve uitloopgebieden vanuit de dorpskern om het leefbare en kleinschalige karakter van Lemelerveld te behouden en te versterken.

Water

Infiltratie

Infiltratie op de hogere zandgronden, zodat de hogere zandgronden niet verder uitdrogen, en toekomstbestendig zijn.

Vertragen water afvoer

Maatregelen treffen om water langer in het gebied vast te houden.

Instrumenten voor Landelijk Lemelerveld

Sturen in bebouwing

In de gebieden waar landbouw de hoofdfunctie van het gebied is, is het onwenselijk dat woningenbouw zonder sturing plaatsvindt. Door woningen te bouwen middenin agrarisch gebied, bestaat de kans dat bewoners de agrarische activiteiten als overlast gevend ervaren. Andersom kunnen agrariërs in de toekomst belemmerd worden in hun ontwikkelingsmogelijkheden door burgerwoningen. De bestaande Sloop voor kansen en VAB-regelingen geven onvoldoende ruimte om te sturen op woningbouw.. De Sloop voor kansen en VAB-regeling worden daarom aangepast, met uitzondering van in de Strenkhaar (zuidwesthoek van Lemelerveld)., Daarbij zijn ontwikkelrechten alleen toe te passen in de deelgebieden Parels in het Landschap en Variatie rond de Vecht, of in/tegen de bestaande kernen binnen de deelgebieden Weids Platteland en Landelijk Lemelerveld. Naast deze spelregels, moeten er kaders voor nieuwe woonvormen in de zuidwesthoek (de Strenkhaar) ontwikkeld worden.

Woningsplitsing van een bestaande woning of het ontwikkelen van een (pre-)mantelzorgwoningen

en tijdelijke woningen zijn nu al mogelijk en blijven mogelijk. Dit sluit aan bij de behoeften van bewoners om in het onderhoud van hun eigen familie te kunnen blijven voorzien.

Versterken landschappelijke verbindingen

Deelgebied Landelijk Lemelerveld bestaat uit een heideontginningslandschap in het noorden en een Kampenlandschap in het zuiden. Landelijk Lemelerveld wordt omgeven door grote natuurgebieden en in het deelgebied zelf ligt ook een natuurgebied. Door landschappelijke verbindingen te versterken tussen deze gebieden gaat de kwaliteit van het landschap en de natuur omhoog.

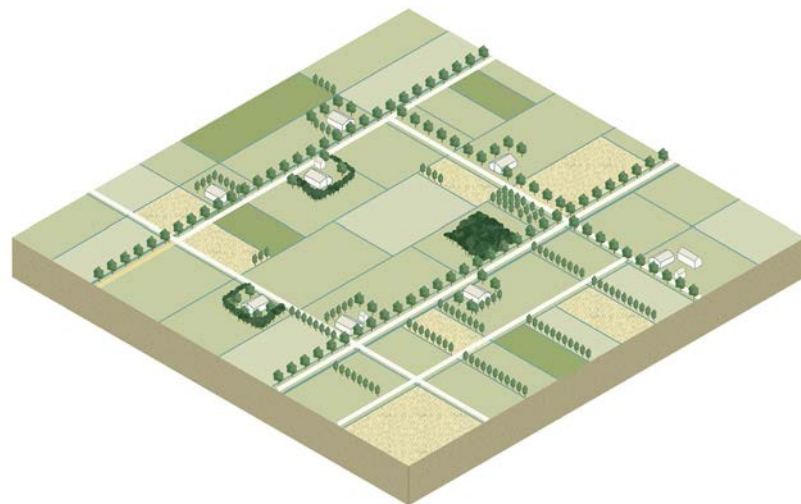
In de omgevingsvisie heeft de gemeente Dalfsen de ambitie vastgelegd een groene landschappelijke verbinding te realiseren ten oosten van Lemelerveld. Deze groene landschappelijke verbinding kan gerealiseerd worden door (een combinatie van) verschillende instrumenten in te zetten.

In de eerste plaats kunnen gemeentelijke gronden worden ingezet door hierop extra groene en landschappelijke elementen toe te voegen. Hier kunnen ook extra gronden voor worden

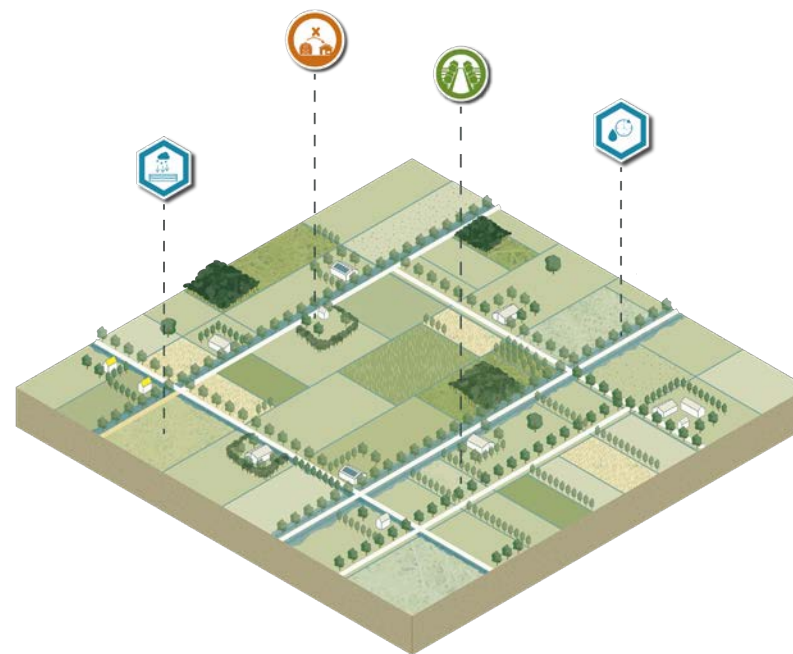
verworven door de gemeente. Daarnaast kan een aanzienlijk deel van de groene landschappelijke verbinding worden gerealiseerd door samen te werken met grondeigenaren in het gebied. Een voor de hand liggende optie is om als gemeentesubsidies te verstrekken voor aanleg en/of beheer van landschapselementen voor de verbindingszone. Daarnaast kan de gemeente grondeigenaren en initiatiefnemers informeren over en ondersteunen bij het aanvragen van subsidies bij bijvoorbeeld de provincie of het Rijk. Of de gemeente kan een bijdrage doen aan bestaande subsidieregelingen, zoals Stichting Groene en Blauwe Diensten Overijssel (SGBD).

Naast het verstrekken van subsidies spelen communicatiemiddelen een grote rol bij het samenwerken met derden om de groene verbindingszone te realiseren. Door als gemeente bewoners, bewonersverenigingen en grondeigenaren te informeren over het nut en de noodzaak van het investeren in het versterken van het landschap en het realiseren van een groene verbindingszone kan draagvlak en interesse worden gecreëerd. Hierbij kan worden samengewerkt met natuur- en landschapsorganisaties. Het verstrekken van inspiratieboeken en voorbeelduitwerkingen

Huidige situatie heideontginning zuid

Toekomstige situatie heideontginning zuid

Figuur 33 Huidige situatie en toekomstbeeld heideontginning zuid, zie pagina 65 voor de verklaring van de iconen

kan geïnteresseerden helpen begrijpen wat ze zelf zouden kunnen doen. Verder kan de gemeente ondersteunen bij de aanleg van particuliere initiatieven, door bijvoorbeeld contact te leggen met experts of te ondersteunen bij subsidieaanvragen. Diverse communicatiemiddelen zijn geschikt om in te zetten, waaronder nieuwsbrieven en informatieavonden.

Tenslotte zijn binnen de gemeente Dalfsen veel bewonersverenigingen en natuur- en landschapsorganisaties actief. Door met (enkele) van deze organisaties een samenwerking aan te

gaan kan een deel van de aanleg of verzorging van de landschapselementen overgedragen worden aan deze organisaties en gemeentelijk budget ten goede komen aan extra beheer of aanleg van landschapselementen. Eventueel kan de gemeente ook een gebiedscoöperatie initiëren waarbij partijen uit het gebied samen een toekomstige inrichting van de groene verbindingzone opstellen en afspraken maken hoe deze verbindingzone gerealiseerd wordt.

Verbeteren overgang naar het landelijk gebied

Om de leefbaarheid van de kernen en het landelijk gebied te behouden en te versterken

is het wenselijk een goede overgangzone te creëren van het landelijk gebied naar de kernen. Dit komt de ruimtelijke kwaliteit ten goede en voorkomt onder andere geur-, verkeers- en geluidsoverlast.

De overgang van landelijk gebied naar kernen kan worden verbeterd door de landschapsinrichting (op gemeentelijke gronden) af te stemmen op deze overgang. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het geleidelijk dichtert maken van een open landschap met bomen en bosschages. Daarnaast kan in het omgevingsplan een overgangzone

rondom bestaande kernen worden vastgesteld, waarbinnen nieuwe agrarische bedrijven gelimiteerd worden tot een bepaalde omvang, zoals een X hectare of een X aantal dieren. Op deze manier worden grote, potentieel overlastgevende bedrijven op afstand van de kernen gesitueerd en ontstaat een geleidelijke overgang van kleinere naar grootschalige bedrijven.

Ommetjes rondom de kernen

Bewoners van de kernen waarderen de kwaliteit van het landelijk gebied en recreëren hier graag, bijvoorbeeld door een ommetje te maken. De aanwezige wandelmogelijkheden sluiten niet altijd goed op elkaar aan en de gebieden rond de kernen zijn niet altijd goed toegankelijk, waardoor recreatiekansen in de eigen omgeving door bewoners gemist worden.

De gemeente kan zelf investeren in het aanleggen van nieuwe wandelpaden of subsidies beschikbaar stellen en de aanleg overlaten aan derden. Richting bewoners en bewonersverenigingen kan de gemeente communiceren dat ze open staat voor de aanleg van nieuwe wandel- en klompenpaden

en bereid is (financieel) te ondersteunen bij de aanleg. Daarnaast kan de gemeente richting grondeigenaren communiceren en hen informeren over de (financierings-)mogelijkheden van het aanleggen van wandel- en klompenpaden. De gemeente kan vervolgens ook ondersteunen bij de aanleg, bijvoorbeeld bij het aanvragen van de juiste vergunningen of het informeren over subsidies via andere overheden (bijvoorbeeld provincie of waterschap).

Infiltratie, vertragen waterafvoer

Ook gemeente Dalfsen staat voor de water- en bodem sturend opgave, om landgebruik toekomstbestendig in te kunnen richten. Voor het deelgebied Landelijk Lemelerveld gelden meerdere opgaves, zoals aangegeven in de Sponsstrategie (bron). Dit gaat om infiltratie en het vertragen van de waterafvoer. Om te werken aan deze opgaves heeft de gemeente verschillende mogelijkheden. Er kunnen subsidies worden verstrekt om sponsmaatregelen te nemen, zoals het water vasthouden of beter te laten infiltreren op het perceel. Vanuit het Rijk, de provincie en het waterschap zijn subsidies te verstrekken. Initiatiefnemers of geïnteresseerden moeten worden geïnformeerd over deze mogelijkheden voor subsidies voor

sponsmaatregelen. Daarbij kan de gemeente ook inzetten op het informeren van grondeigenaren over het belang van deze twee thema's en de mogelijkheden die daarbij horen. Ter ondersteuning kan een inspiratiedocument of een voorbeelduitwerking worden opgesteld.

De gemeente kan directere maatregelen nemen door een pilot te starten en uit te voeren. Dit kan bijvoorbeeld op gemeentelijke grond gebeuren, of samen met een grondeigenaar. Deze pilot is zeer geschikt om als inspiratie en voorbeeld te gebruiken in de bovengenoemde communicatiemiddelen. De gemeente kan haar eigen gronden inrichten op zo'n manier dat deze voldoet aan de vereisten om water vast te houden.

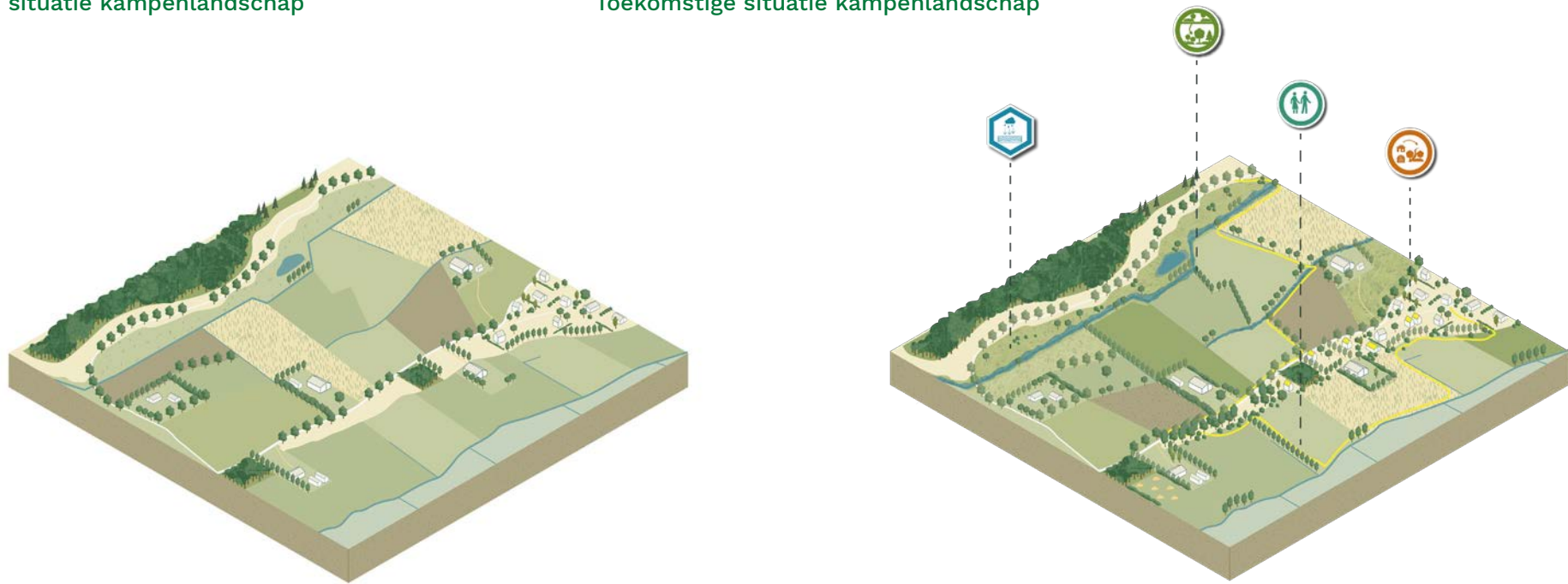
Daarnaast is afstemming met het waterschap erg belangrijk. Wat pakken zij op en hoe kunnen de gemeente, het waterschap en de provincie elkaar versterken in het realiseren van sponsmaatregelen?

Het toepassen van een gebiedsgerichte aanpak

Voor een aantal koersrichtingen voor deelgebied Landelijk Lemelerveld geldt dat een gebiedsgerichte aanpak als aanvullend instrument

Huidige situatie kampenlandschap

Toekomstige situatie kampenlandschap

Figuur 34 Huidige situatie en toekomstbeeld kampenlandschap, zie pagina 65 voor de verklaring van de iconen

kan worden ingezet om deze koersrichtingen te realiseren. Een gebiedsgerichte aanpak is een instrument waarin samen met gebiedspartijen een integrale visie en uitvoeringsaanpak wordt opgesteld voor een gebied. Het aansluiten bij gebiedsgerichte aanpakken geïnitieerd vanuit andere partijen is ook een optie. In deelgebied Landelijk Lemelerveld is al een gebiedsproces vanuit het provinciale programma Toekomst voor ons Platteland gestart. Hier kan de gemeente actief aan bijdragen, door kennis in te brengen en de koers vanuit het Programma landelijk gebied uit te dragen. Het is gebruikelijk om de gebiedsgerichte aanpak in te zetten

om samenhangende opgaven te integreren. De gebiedsgerichte aanpak kan echter ook thematisch worden ingezet.

6. Globaal uitvoeringsplan

In het hoofdstuk 5 is voor elk deelgebied de koers voor het landelijk gebied toegelicht en is voor elke koersrichting toegelicht van welke instrumenten gebruik gemaakt kan worden om de koersrichting te kunnen realiseren. In dit hoofdstuk zijn alle maatregelen per koersrichting en per deelgebied geordend in onderstaande tabel. Daarnaast zijn er een aantal instrumenten en/of acties die gemeentebreed ingezet kunnen worden. Deze zijn in een tabel samengevat onder onderstaande tabel. In bijlage 4 is een beknopte beschrijving van elk instrument per koersrichting per deelgebied te vinden.

Het globale uitvoeringsplan moet concreet uitgewerkt worden. In sommige gevallen is al helder welk instrument gebruikt wordt, soms moet dat nog verder worden afgewogen. Daarnaast moeten de acties op tijd worden gezet en moet gekozen worden waar de capaciteit en middelen wanneer op ingezet worden. Dit wordt voorbereid vanuit de gemeente, maar jaarlijks besproken met de gevormde meedenkgroep in dit proces. Het college stelt elk jaar een concreet uitvoeringsprogramma vast voor het daaropvolgende jaar.

Koersrichting	Instrument	Categorie	Termijn	Benodigde stakeholders
Weids Platteland				
Koers: Ruimte voor toekomstgerichte landbouw	Vastleggen in: <ul style="list-style-type: none"> • Omgevingsvisie • Programma landelijk gebied • Omgevingsplan Sturen met: <ul style="list-style-type: none"> • Omgevingsvergunning • Afwegingskader 	<ul style="list-style-type: none"> • Juridische instrumenten 	<ul style="list-style-type: none"> • Eenmalig, korte termijn 	Gemeente
Sturen in bebouwing	<ul style="list-style-type: none"> • Sloop voor kansen, VAB- en KGO- beleid aanpassen 	<ul style="list-style-type: none"> • Juridische instrumenten 	<ul style="list-style-type: none"> • Eenmalig, korte termijn 	Gemeente
Versterken/herstellen landschappelijk raamwerk	<ul style="list-style-type: none"> • Subsidies • Communicatiemiddelen • Landschapsinrichting • Groenfonds • Samenwerking/pilot • Gebiedscoöperatie • Gebiedsgerichte aanpak 	<ul style="list-style-type: none"> • Financieel-economische instrumenten • Communicatie- en informatie-instrumenten • Grondinstrumenten • Financieel-economische instrumenten • Samenwerking en organisatie instrumenten • Samenwerking en organisatie instrumenten • Samenwerking en organisatie instrumenten 	<ul style="list-style-type: none"> • Doorlopend, korte termijn • Doorlopend, korte termijn • Doorlopend, lange termijn • Doorlopend, korte termijn • Doorlopend, lange termijn • Doorlopend, lange termijn • Doorlopend, lange termijn • Doorlopend, lange termijn 	Gemeente, provincie, landeigenaren/terreinbeheerders, bewonersvereniging(en), waterschap
Verbeteren overgangen kernen naar landelijk gebied	<ul style="list-style-type: none"> • Omgevingsplan (zonering) • Landschapsinrichting • Gebiedsgerichte aanpak) 	<ul style="list-style-type: none"> • Juridische instrumenten • Grondinstrumenten • Samenwerking en organisatie instrumenten 	<ul style="list-style-type: none"> • Eenmalig, korte termijn • Doorlopend, lange termijn • Doorlopend, lange termijn 	Gemeente, provincie, landeigenaren/terreinbeheerders, bewonersvereniging(en), waterschap
Ommetjes rondom de kernen	<ul style="list-style-type: none"> • Financiering/subsidies • Communicatiemiddelen/ondersteuning 	<ul style="list-style-type: none"> • Financieel-economische instrumenten • Communicatie- en informatie-instrumenten 	<ul style="list-style-type: none"> • Doorlopend, korte termijn • Doorlopend, korte termijn 	Gemeente, bewonersvereniging(en), lokale organisaties
Tijdelijke berging water in de bodem	<ul style="list-style-type: none"> • Communicatieplan • Pilot • Subsidies • Landschapsinrichting • Afstemmen met waterschap • Gebiedsgerichte aanpak 	<ul style="list-style-type: none"> • Communicatie- en informatie-instrumenten • Samenwerking en organisatie instrumenten • Financieel-economische instrumenten • Grondinstrumenten • Samenwerking en organisatie instrumenten • Samenwerking en organisatie instrumenten 	<ul style="list-style-type: none"> • Doorlopend, korte termijn • Doorlopend, lange termijn • Doorlopend, lange termijn • Doorlopend, lange termijn • Doorlopend, korte termijn • Doorlopend, lange termijn 	Gemeente, waterschap, provincie Overijssel, landeigenaren/terreinbeheerders, Rijk

Koersrichting	Instrument	Categorie	Termijn	Benodigde stakeholders
Variatie rond de Vecht				
Koers: Balans tussen diversiteit en leefbaarheid	Vastleggen in: <ul style="list-style-type: none"> • Omgevingsvisie • Programma landelijk gebied • Omgevingsplan Sturen met: <ul style="list-style-type: none"> • Omgevingsvergunning • Afwegingskader 	<ul style="list-style-type: none"> • Juridische instrumenten 	<ul style="list-style-type: none"> • Eenmalig, korte termijn 	Gemeente
Versterken/herstellen landschappelijk raamwerk	<ul style="list-style-type: none"> • Subsidies • Communicatiemiddelen • Landschapsinrichting • Groenfonds • Samenwerking/pilot • Gebiedscoöperatie • Gebiedsgerichte aanpak 	<ul style="list-style-type: none"> • Financieel-economische instrumenten • Communicatie- en informatie-instrumenten • Grondinstrumenten • Financieel-economische instrumenten • Samenwerking en organisatie instrumenten • Samenwerking en organisatie instrumenten • Samenwerking en organisatie instrumenten 	<ul style="list-style-type: none"> • Doorlopend, korte termijn • Doorlopend, korte termijn • Doorlopend, lange termijn • Doorlopend, korte termijn • Doorlopend, lange termijn • Doorlopend, lange termijn • Doorlopend, lange termijn 	Gemeente, provincie, landeigenaren/terreinbeheerders, bewonersvereniging(en), waterschap
Verbeteren overgangen kernen naar landelijk gebied	<ul style="list-style-type: none"> • Omgevingsplan (zoning) • Landschapsinrichting • Gebiedsgerichte aanpak 	<ul style="list-style-type: none"> • Juridische instrumenten • Grondinstrumenten • Samenwerking en organisatie instrumenten 	<ul style="list-style-type: none"> • Eenmalig, korte termijn • Doorlopend, lange termijn • Doorlopend, lange termijn 	Gemeente, provincie, landeigenaren/terreinbeheerders, bewonersvereniging(en), waterschap
Ommetjes rondom de kern	<ul style="list-style-type: none"> • Financiering/subsidies • Communicatiemiddelen/ondersteuning 	<ul style="list-style-type: none"> • Financieel-economische instrumenten • Communicatie- en informatie-instrumenten 	<ul style="list-style-type: none"> • Doorlopend, korte termijn • Doorlopend, korte termijn 	Gemeente, bewonersvereniging(en), lokale organisaties
Rood voor Groen/Blauw	<ul style="list-style-type: none"> • Wijzigen omgevingsplan • Wijzigen KGO-beleid • Opzetten groenblauw-fonds 	<ul style="list-style-type: none"> • Juridische instrumenten • Juridische instrumenten • Financieel-economische instrumenten 	<ul style="list-style-type: none"> • Eenmalig, korte termijn • Eenmalig, korte termijn • Doorlopend, korte termijn 	Gemeente
Zes recreatieve 'contactpunten aan de Vecht'	<ul style="list-style-type: none"> • Opnemen in omgevingsplan • Subsidies • Afwegingskader nevenfuncties 	<ul style="list-style-type: none"> • Juridische instrumenten • Financieel-economische instrumenten • Juridische instrumenten 	<ul style="list-style-type: none"> • Eenmalig, korte termijn • Doorlopend, lange termijn • Eenmalig, korte termijn 	Gemeente, recreatieschap, bewonersverenigingen, lokale organisaties
Infiltratie, tijdelijke berging water in de bodem, vertragen waterafvoer	<ul style="list-style-type: none"> • Communicatieplan • Pilot • Subsidies • Landschapsinrichting • Afstemmen met waterschap • Gebiedsgerichte aanpak 	<ul style="list-style-type: none"> • Communicatie- en informatie-instrumenten • Samenwerking en organisatie instrumenten • Financieel-economische instrumenten • Grondinstrumenten • Samenwerking en organisatie instrumenten • Samenwerking en organisatie instrumenten 	<ul style="list-style-type: none"> • Doorlopend, korte termijn • Doorlopend, lange termijn • Doorlopend, lange termijn • Doorlopend, lange termijn • Doorlopend, korte termijn • Doorlopend, lange termijn 	Gemeente, waterschap, provincie Overijssel, landeigenaren/terreinbeheerders, Rijk

Koersrichting	Instrument	Categorie	Termijn	Benodigde stakeholders
Parels in het landschap				
Koers: samen sterk voor een veerkrachtig landschap	Vastleggen in: <ul style="list-style-type: none"> • Omgevingsvisie • Programma landelijk gebied • Omgevingsplan Sturen met: <ul style="list-style-type: none"> • Omgevingsvergunning • Afwegingskader 	<ul style="list-style-type: none"> • Juridische instrumenten 	<ul style="list-style-type: none"> • Eenmalig, korte termijn 	Gemeente
Versterken/herstellen landschappelijk raamwerk	<ul style="list-style-type: none"> • Subsidies • Communicatiemiddelen • Landschapsinrichting • Groenfondsen • Samenwerking/pilot • Gebiedscoöperatie • Gebiedsgerichte aanpak 	<ul style="list-style-type: none"> • Financieel-economische instrumenten • Communicatie- en informatie-instrumenten • Grondinstrumenten • Financieel-economische instrumenten • Samenwerking en organisatie instrumenten • Samenwerking en organisatie instrumenten • Samenwerking en organisatie instrumenten 	<ul style="list-style-type: none"> • Doorlopend, korte termijn • Doorlopend, korte termijn • Doorlopend, lange termijn • Doorlopend, korte termijn • Doorlopend, lange termijn • Doorlopend, lange termijn • Doorlopend, lange termijn 	Gemeente Dalfsen, provincie Overijssel, landeigenaren/terreinbeheerders, bewonersvereniging(en), waterschap WDOD
Toekomstgerichte landgoederen	<ul style="list-style-type: none"> • Keukentafelgesprekken • Gebiedsgerichte aanpak • Nevenfuncties opnemen in omgevingsplan • Afwegingskader nevenfuncties 	<ul style="list-style-type: none"> • Samenwerking en organisatie instrumenten • Samenwerking en organisatie instrumenten • Juridische instrumenten • Juridische instrumenten 	<ul style="list-style-type: none"> • Eenmalig, korte termijn • Doorlopend, lange termijn • Eenmalig, korte termijn • Eenmalig, korte termijn 	Gemeente, landgoedeigenaren, terreinbeheerders, lokale agrariërs, waterschap
Samenwerking tussen de landgoederen	<ul style="list-style-type: none"> • Gebiedscoöperatie 	<ul style="list-style-type: none"> • Samenwerking en organisatie instrumenten 	<ul style="list-style-type: none"> • Doorlopend, lange termijn 	Gemeente, landgoedeigenaren, waterschap, lokale toerisme organisatie
Rood voor Groen/Blauw	<ul style="list-style-type: none"> • Wijzigen omgevingsplan • Wijzigen KGO-beleid • Opzetten groenblauw-fonds 	<ul style="list-style-type: none"> • Juridische instrumenten • Juridische instrumenten • Financieel-economische instrumenten 	<ul style="list-style-type: none"> • Eenmalig, korte termijn • Eenmalig, korte termijn • Doorlopend, korte termijn 	Gemeente
Toekomstig drinkwater Vitens	<ul style="list-style-type: none"> • Gebiedsgerichte aanpak 	<ul style="list-style-type: none"> • Samenwerking en organisatie instrumenten 	<ul style="list-style-type: none"> • Doorlopend, lange termijn 	Gemeente, Vitens, waterschap, lokale agrarische ondernemers
Infiltratie, tijdelijke berging water in de bodem, vertragen waterafvoer	<ul style="list-style-type: none"> • Communicatieplan • Pilot • Subsidies • Landschapsinrichting • Afstemmen met waterschap • Gebiedsgerichte aanpak 	<ul style="list-style-type: none"> • Communicatie- en informatie-instrumenten • Samenwerking en organisatie instrumenten • Financieel-economische instrumenten • Grondinstrumenten • Samenwerking en organisatie instrumenten • Samenwerking en organisatie instrumenten 	<ul style="list-style-type: none"> • Doorlopend, korte termijn • Doorlopend, lange termijn • Doorlopend, lange termijn • Doorlopend, lange termijn • Doorlopend, korte termijn • Doorlopend, lange termijn 	Gemeente, waterschap, provincie Overijssel, landeigenaren/terreinbeheerders, Rijk

Koersrichting	Instrument	Categorie	Termijn	Benodigde stakeholders
Landelijk Lemelerveld				
Koers: Veelzijdig en verbonden agrarisch landschap	Vastleggen in: <ul style="list-style-type: none"> • Omgevingsvisie • Programma landelijk gebied • Omgevingsplan Sturen met: <ul style="list-style-type: none"> • Omgevingsvergunning • Afwegingskader 	<ul style="list-style-type: none"> • Juridische instrumenten 	<ul style="list-style-type: none"> • Eenmalig, korte termijn 	Gemeente
Sturen in bebouwing	<ul style="list-style-type: none"> • Sloop voor kansen, VAB- en KGO- beleid aanpassen 	<ul style="list-style-type: none"> • Juridische instrumenten 	<ul style="list-style-type: none"> • Eenmalig, korte termijn 	Gemeente
Versterken landschappelijke verbindingen	<ul style="list-style-type: none"> • Subsidies • Communicatiemiddelen • Landschapsinrichting • Samenwerking/pilot • Gebiedscoöperatie • Gebiedsgerichte aanpak 	<ul style="list-style-type: none"> • Financieel-economische instrumenten • Communicatie- en informatie-instrumenten • Grondinstrumenten • Samenwerking en organisatie instrumenten • Samenwerking en organisatie instrumenten • Samenwerking en organisatie instrumenten 	<ul style="list-style-type: none"> • Doorlopend, korte termijn • Doorlopend, lange termijn • Doorlopend, lange termijn • Doorlopend, lange termijn • Doorlopend, lange termijn 	Gemeente, provincie, landeigenaren/terreinbeheerders, bewonersvereniging(en), waterschap
Verbeteren overgangen kernen naar landelijk gebied	<ul style="list-style-type: none"> • Omgevingsplan (zoning) • Landschapsinrichting • Gebiedsgerichte aanpak 	<ul style="list-style-type: none"> • Juridische instrumenten • Grondinstrumenten • Samenwerking en organisatie instrumenten 	<ul style="list-style-type: none"> • Eenmalig, korte termijn • Doorlopend, lange termijn • Doorlopend, lange termijn 	Gemeente, provincie, landeigenaren/terreinbeheerders, bewonersvereniging(en), waterschap
Ommetjes rondom de kern	<ul style="list-style-type: none"> • Financiering/subsidies • Communicatiemiddelen/ondersteuning 	<ul style="list-style-type: none"> • Financieel-economische instrumenten • Communicatie- en informatie-instrumenten 	<ul style="list-style-type: none"> • Doorlopend, korte termijn • Doorlopend, korte termijn 	Gemeente, bewonersvereniging(en), lokale organisaties
Infiltratie, tijdelijke berging water in de bodem, vertragen waterafvoer	<ul style="list-style-type: none"> • Communicatieplan • Pilot • Subsidies • Landschapsinrichting • Afstemmen met waterschap • Gebiedsgerichte aanpak 	<ul style="list-style-type: none"> • Communicatie- en informatie-instrumenten • Samenwerking en organisatie instrumenten • Financieel-economische instrumenten • Grondinstrumenten • Samenwerking en organisatie instrumenten • Samenwerking en organisatie instrumenten 	<ul style="list-style-type: none"> • Doorlopend, korte termijn • Doorlopend, lange termijn • Doorlopend, lange termijn • Doorlopend, lange termijn • Doorlopend, korte termijn • Doorlopend, lange termijn 	Gemeente, waterschap, provincie Overijssel, landeigenaren/terreinbeheerders, Rijk
Groene landschappelijke verbinding	<ul style="list-style-type: none"> • Subsidies • Communicatiemiddelen • Grondverwerving • Landschapsinrichting • Gebiedscoöperatie • Gebiedsgerichte aanpak 	<ul style="list-style-type: none"> • Financieel-economische instrumenten • Communicatie- en informatie-instrumenten • Grondinstrumenten • Grondinstrumenten • Samenwerking en organisatie instrumenten • Samenwerking en organisatie instrumenten 	<ul style="list-style-type: none"> • Doorlopend, korte termijn • Doorlopend, korte termijn • Doorlopend, lange termijn • Doorlopend, lange termijn • Doorlopend, lange termijn • Doorlopend, lange termijn 	Gemeente, provincie, landeigenaren/terreinbeheerders, bewonersvereniging(en), waterschap, Rijk

Overkoepelende acties

Er zijn een aantal koersrichtingen die onder andere ook in de 8 uitgangspunten zijn genoemd en voor alle deelgebieden van toepassing (kunnen) zijn. Deze zijn dus gemeentebreed op te pakken, maar kunnen per deelgebied een andere invulling krijgen. Onderstaande tabel bevat de overkoepelende acties die gemeentebreed in te zetten zijn.

Overkoepelende acties	Categorie instrumenten
Implementeren en faciliteren van sponsmaatregelen in lijn met de regionale sponsstrategie Zwolle	<ul style="list-style-type: none">• Communicatie- en informatie-instrumenten• Samenwerking en organisatie instrumenten• Financieel-economische instrumenten• Grondinstrumenten
Herstellen en versterken van het landschappelijk raamwerk en landschappelijke verbindingen	<ul style="list-style-type: none">• Communicatie- en informatie-instrumenten• Samenwerking en organisatie instrumenten• Financieel-economische instrumenten• Grondinstrumenten
Het opstellen van een akkerbouw- en sierteeltconvenant	<ul style="list-style-type: none">• Communicatie- en informatie-instrumenten• Samenwerking en organisatie instrumenten• Inzet van middelen en/of ambtenaren
Actieve communicatie richting bewoners, gebruikers en ondernemers over ontwikkelingen, initiatieven en mogelijkheden in het landelijk gebied	<ul style="list-style-type: none">• Communicatie- en informatie-instrumenten• Samenwerking en organisatie instrumenten• Inzet van middelen en/of ambtenaren
In contact blijven met en zichtbaar blijven voor de agrarische sector	<ul style="list-style-type: none">• Communicatie- en informatie-instrumenten• Samenwerking en organisatie instrumenten• Inzet van middelen en/of ambtenaren
Actief de samenwerking opzoeken met andere overheden en netwerkorganisaties als opgaven daarom vragen	<ul style="list-style-type: none">• Communicatie- en informatie-instrumenten• Samenwerking en organisatie instrumenten• Inzet van middelen en/of ambtenaren

Bijlages

A scenic landscape featuring a paved path on the left, a canal with reeds in the foreground, and a cloudy sky. The path is lined with lush green trees. In the distance, there are some buildings and a small structure near the water. The overall atmosphere is calm and natural.

Bijlage 1 Proces totstandkoming programma landelijk gebied

In deze bijlage wordt het proces van totstandkoming van het programma landelijk gebied in detail toegelicht. De bijlage bevat daarnaast een overzicht van alle participatiemomenten voor bewoners en belanghebbenden.

Proces

Van januari tot september 2025 is gewerkt aan het opstellen van het Programma landelijk gebied. Het proces bestond uit vijf stappen die in de praktijk deels overlappend zijn uitgevoerd. In de eerste stap, ‘een goede start’, is samen met de gemeente de opzet van het programma vastgesteld en is verkend welk beleid tot op heden gevoerd wordt in het landelijk gebied. In de tweede stap, ‘gebruikers en gebieden in beeld’, is verkend wie de gebruikers zijn van het landelijk gebied en welke ontwikkelingen spelen. Hiervoor zijn onder andere gebruikersprofielen opgesteld op basis van interviews en is de eerste meedenkgroep gehouden. De gebruikersprofielen zijn gebruikt in de vierde stap. In de derde stap, ‘in gesprek over kansen en uitdagingen’, is samen met de gemeente, de meedenkgroep en via inloopavonden verkend welke uitdagingen er spelen in het landelijk gebied en waar

kansen liggen. In de vierde stap, ‘het gebied denkt mee’ zijn toekomstrichtingen uitgewerkt voor de verschillende deelgebieden in het landelijk gebied. Samen met de gemeente, de meedenkgroep en bewoners (via een enquête) is een toekomstrichting gekozen voor elk deelgebied. Deze toekomstrichtingen zijn vervolgens verder uitgewerkt. Bij al deze stappen zijn het college en de gemeenteraad meegenomen in het proces. In stap vijf, ‘opstellen ontwerpprogramma’, zijn alle uitwerkingen gebundeld en is een volledig programma opgesteld. Met de deelnemers aan de meedenkgroep is een afrondende sessie gehouden waarin is toegelicht hoe hun input is meegenomen in het programma. In het najaar is door het college het ontwerp van het programma vastgesteld, en heeft het programma zes weken ter inzage gelegen. De ontvangen zienswijzen zijn vervolgens beoordeeld en waar nodig verwerkt in het programma. Het programma landelijk gebied is ten slotte voorgelegd aan de gemeenteraad van Dalfsen en vastgesteld door de raad.

Participatie

Bewoners en belanghebbenden in het landelijk gebied van de gemeente Dalfsen zijn op meerdere

manier betrokken bij de totstandkoming van het Programma landelijk gebied. Hieronder volgt een overzicht van alle participatiemomenten.

Meedenkgroep

De meedenkgroep bestaat uit zeventien personen die gemeentebreed hebben meegedacht bij het opstellen van het Programma landelijk gebied. Deze personen hebben allen een verschillende achtergrond en zijn aangesloten bij een bewoners- of belangenorganisatie variërend van bewonersorganisatie Vrienden van Dalfsen tot de LTO en Landschap Overijssel. Er is geprobeerd een zo divers mogelijk groep van belanghebbenden samen te stellen.

De meedenkgroep is vier keer bij elkaar gekomen, waarvan drie keer om input te geven voor het programma en één keer om het participatieproces af te sluiten. In de eerste meedenkgroep stond het verzamelen van kennis over het landelijk gebied en haar gebruikers en bewoners centraal. In de tweede meedenkgroep lag de focus op het verzamelen van ideeën voor de toekomst van het landelijk gebied. Tijdens de derde meedenkgroep konden de deelnemers advies geven over de mogelijke toekomstrichtingen voor

de deelgebieden. Aan het einde van het proces is een terugkoppelingssessie met de meedenkgroep georganiseerd, waarin de groep is geïnformeerd over het definitieve Programma landelijk gebied. De meedenkgroep heeft een belangrijke rol gespeeld in het verzamelen van informatie en ideeën over het landelijk gebied van de gemeente Dalfsen en het peilen van voorgestelde koersen voor de deelgebieden.

Interviews

Om een goed beeld te krijgen van de gebruikers van het landelijk gebied zijn gebruikersprofielen opgesteld. Deze gebruikersprofielen geven inzicht in wie de verschillende gebruikers van het landelijk gebied zijn, hoe zij werken en wat hun behoeften zijn. Agrariërs zijn de belangrijke gebruikers van het landelijk gebied in Dalfsen en hun bedrijfsvoering verschilt per bedrijfstak. Naast het ophalen van informatie in de meedenkgroepen zijn daarom met vijf agrariërs interviews gehouden als input voor de gebruikersprofielen. Verder is een interview gehouden met een expert op het gebied van landgoederen binnen de gemeente Dalfsen. De landgoederen binnen de gemeente verschillen

namelijk onderling ook sterk van elkaar op onder andere omvang en bedrijfsvoering. De interviewvragen waren gericht op ambities en doelen van de deelnemers, welke ontwikkelingen zij zien en wat hun behoeften zijn voor een toekomstbestendig landelijk gebied. De gebruikersprofielen zijn gebruikt bij het opstellen van de koersen voor de deelgebieden.

Dialogsessies

Voor elk deelgebied is een dialogsessie gehouden. De dialogsessie voor de deelgebieden Parels in het landschap en landelijk Lemelerveld vond plaats op 6 mei in Hoornhorst en voor deelgebieden Variatie rondom de Vecht en Weids platteland op 8 mei in Oudleusen. Tijdens deze avondsessies waren alle geïnteresseerden in het Programmam landelijk gebied welkom om vragen te stellen en hun mening te geven over verschillende toekomstrichtingen voor de deelgebieden. Op 12 juni is een afsluitende dialogsessie gehouden voor alle deelgebieden. Geïnteresseerden konden wederom hun mening geven over voorgestelde toekomstrichtingen en eventuele vragen stellen. Hoewel de opkomst

bij de eerste twee dialogsessies beperkt was, is de laatste dialogsessie goed bezocht. De input uit de dialogsessies is meegenomen bij het ontwikkelen van toekomstrichtingen voor de deelgebieden en bij het selecteren van de gewenste toekomstrichtingen.

Enquête

Vanwege een relatief beperkte opkomst bij de eerste twee dialogsessies is door het programmateam besloten een enquête uit te zetten onder de inwoners van de gemeente Dalfsen. In totaal zijn 492 reacties op de enquêtes ontvangen. Respondenten konden kiezen voor welk deelgebied zij de enquête wilden invullen, of de enquête voor alle deelgebieden invullen.

Per deelgebied zijn het volgende aantal reacties ontvangen:

Weids platteland:	137
Parels in het landschap:	129
Variatie rond de Vecht:	104
Landelijk Lemelerveld:	63
Alle gebieden/alle vragen:	59

Per deelgebied zijn vier stellingen over toekomstrichtingen voor het deelgebied voorgelegd aan de respondent. De respondent kon via een vijfpuntsschaal reageren of hij/zij het er (helemaal) mee eens/oneens was, of neutraal. Daarnaast bood de enquête ruimte voor aanvullende input/opmerkingen.

Hieronder volgt een beknopte samenvatting van de uitkomsten van de enquête per deelgebied met de opvallendste resultaten. De volledige enquêteresultaten zijn op te vragen bij de gemeente Dalfsen.

Bijlage 2 Tijdlijn ontstaansgeschiedenis landschap Dalfsen

1. Het oerlandschap

- Tijdens de voorlaatste ijstijd bedekte een dikke ijslaag Nederland.
- In het Weichselien was Nederland ijsvrij, maar heerste er een zeer koud klimaat.
- Dit leidde tot zandverstuivingen en de vorming van brede dalen, zoals de Vecht en de Reest.

4000 - 800 n.Chr.

> 4000 v.Chr.

3. De interactie tussen mens en natuur

- Mensen vestigden zich langs de Vecht op hoge, droge zandgronden met water in de buurt.
- Dit leidde tot het ontstaan van buurtschappen en essen.
- Door economische groei en toenemende handel liet de bisschop van Utrecht in de 11e eeuw kasteel Rechteren bouwen ter bescherming.

1600 - 1800

800 - 1600

5. De grootschalige ontginning

- Koning Willem I stimuleerde de verdeling van markegronden voor beter landgebruik.
- De Markenwet versnelde dit proces.
- Eind 19e eeuw werd de Dedemsvaart gegraven voor turftransport.
- Dit leidde tot ontwatering van het gebied en de stichting van nieuwe buurschappen zoals Nieuwleusen en Dedemsvaart.

1900 - 1950

1800 - 1900

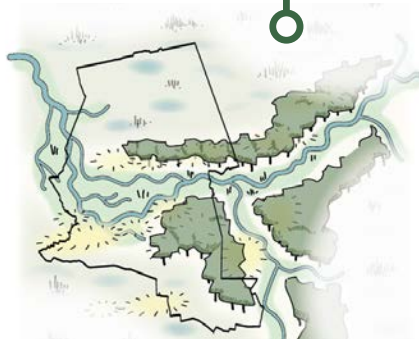
7. Nooit meer oorlog! Nooit meer honger!

- Na de Tweede Wereldoorlog klonk de slogan: 'Nooit meer oorlog! Nooit meer honger!'
- Landbouw moest efficiënter om voedselzekerheid te garanderen.
- Meer gronden werden ontgonnen en grootschalige ruilverkaveling begon.
- Heggen, houtsingels en houtwallen verdwenen voor efficiëntere landbouw.

> 21e eeuw

Eind 20e eeuw

2. De ontwikkeling van het veenmoeras

- Rond 4000 v.Chr. werd het klimaat warmer en steeg de zeespiegel.
- Het gebied bij Dalfsen werd natter, waardoor laagveen ontstond.
- Rond 3000 v.Chr. begon de vorming van hoogveen, gevoed door regenwater.

4. 16e tot 18e eeuw

- In de 16e eeuw begon de turfwinning op sommige plaatsen, maar rond Dalfsen nog niet, omdat de Marken het hier nog voor het zeggen hadden.
- In de 17e en 18e eeuw leidde de welvaart van Zwolle tot de ontwikkeling van landgoederen, buitenplaatsen en havezaten, vaak verbouwingen van versterkte boerderijen.
- Het bezit van een havezate gaf politieke invloed, zoals deelname aan het Ridderschap van Overijssel.

6. De komst van kunstmest

- Kunstmest maakte schapen overbodig voor bemesting, waardoor heide- en stuifzandgebieden hun functie verloren.
- Vermogende grondeigenaren bebosten deze gronden met naaldbout; vruchtbare gronden werden ontgonnen voor landbouw.
- Na 1930 veranderde kleinschalige ruilverkaveling het landschap in grootschaliger landbouwgebied.

8. 2025

Bijlage 3 Gebruikersprofielen

Gebruikersprofiel: Akkerbouw / Bollenteelt

Typering

- Agrariërs maken gebruik van gehuurde grond en hebben zelf vaak geen tot weinig grond in bezit. Dit biedt flexibiliteit en maakt het mogelijk voortdurend verse gronden ter beschikking te hebben.
- Ondernemers hebben een klein aantal vaste medewerkers in dienst. Dit personeel wordt aangevuld met seizoensarbeiders.

Ambities:

- Verder inzetten op innovatie en techniek voor een efficiëntere productie.
- Verder reduceren (maar niet uitfaseren) van gewasbeschermingsmiddelen.
- Verder reduceren van benodigde grondstoffen voor productie.

Spreading gebruikersprofiel

- Grondgebruik rouleert en is verspreid over de gemeente, maar concentreert zich in de intensieve landbouwgebieden.

Ruimtelijke kenmerken bedrijf

Wat is de grootte van het bedrijf?

- De gronden worden gehuurd van grondbezitters (vaak gestopte boeren) en collega agrariërs

Wat is het waterverbruik?

- Intensief waterverbruik

Type gewas?

- Lelyteelt, Sedum, ui, etc.

Grondgebonden? Bodemtype?

- Geen eigendom. Rouleert grond, 1 jaar gewassenteelt, 4 jaar rust.

Type erf?

- Schuren voor opslag en verwerking oogst.

Initiatieven:

- Inspelen op toenemend aanbod van agrarische gronden. Doordat gronden vaker 1) in bezit blijven van gestopte boeren (zo blijft het familiebezit), of 2) met het oog op de toekomst door boeren worden gekocht moet het een hoog rendement opleveren. Akkerbouw kan dit rendement leveren.
- Faciliteren van onderzoek en ontwikkelingen ten behoeve van het efficiënter en duurzamer maken van de sector.

Behoeften:

- Overzicht (nieuwe) wet- en regelgeving door de gemeente, maak regelgeving inzichtelijk door kaders te stellen met criteria.
- Handhaving op beleid door de gemeente.
- Zoek verbinding met stakeholders uit agrarische sector en sluit convenanten met de sector.
- Maak beschikbare data (water- en bodemkwaliteit, waterputten e.d.) overzichtelijker, zodat landgebruikers deze ook kunnen benutten.

Bedrijfsvoering

Inkomstenverdeling?

- Het verdienmodel bestaat volledig uit open gewassenteelt.

Belemmeringen:

- Geen overzichtelijk beleid op wet- en regelgeving van gemeente en provincie
- Sector ervaart belemmeringen door grote media-aandacht met een negatief en waarschuwend karakter rondom gewasbeschermingsmiddelen.
- Door rood-voor-rood regeling steeds meer bewoning in landelijk gebied. Dit zorgt voor meer onbegrip voor agrarische activiteiten.
- Door niet goed afgestemde ontwikkelingen en het ongecoördineerd instellen van zones waarin een spuitverbod geldt, wordt het beschikbare gebied voor akkerbouw beperkter en vallen goede gronden af.

Gebruikersprofiel: Bewoner van het buitengebied

Typering

Er is een verscheidenheid aan bewoners binnen de gemeente Dalfsen.

Grofweg kunnen we een aantal typeringen uiteenzetten:

- Buitengebiedbewoner
 - Heeft een lange (familie) geschiedenis in het gebied. Heeft een verzorgd erf en heeft vaak wat meer grond in bezit.
- Kleine natuurbouwer
 - Heeft van 0,5 tot 2 ha grond en maakt een eigen biodivers terrein en doet aan 'extensief beheer'.
- Bewoner van een kern
 - Beleeft en geniet van het omliggende landschap en is medegebruiker van de omgeving.
- Nieuwe villa bewoner
 - Vermogende bewoners die op zichzelf wonen en gesteld zijn op privacy.
- Kleine bedrijven zonder grond
 - Adviesbureau, ICT bedrijf of bijv. een kapper.

Ambities:

- Meer generatiewoningen
- Noaberschap / fijn samenleven met alle burens en boeren
- Kwaliteitsontwikkeling en geen verrommeling
- Behoud van landschapskwaliteit is een must.

Bewonersinitiatieven:

- Actieve inzet op landschapsbeheer en ontwikkeling door bewoners met o.a. boeren.
- Voedselcorporaties
- 'goed groen': openbaar groen van hoge kwaliteit en hoge biodiversiteit
- Belangenverenigingen

Behoeften:

- Het gesprek tussen gebruikers van het landschap (recreanten, bewoners) en eigenaren (terreinbeheerders, boeren, landgoedeigenaren) openen.
- Verbeteren medegebruik en beleving van het gebied.
- Biodiversiteit vergroten.

Belemmeringen:

- Er is een belemmering tussen beleid en uitvoering.

Spreading gebruikersprofiel

Bewoners zijn verspreid over de gehele gemeente. Met concentraties in de kernen.

Gebruikersprofiel: Melkveehouderij

Typering

- Een melkveehouderij zonder biologisch keurmerk of met biologisch keurmerk. Een aantal melkveehouderijen binnen de gemeente zijn pachtboerderijen. In het geval van pachtboerderijen pachten de ondernemers de gronden en boerderijen/bebouwing van landgoederen.

Ruimtelijke kenmerken bedrijf

Wat is de grootte van het bedrijf?

- Dit verschilt per agrarisch bedrijf, +/- 100 melkkoeien voor een niet biologische boerderij.

Wat is het waterverbruik?

- Regulier normaal gebruik

Type gewas?

- Hoofdzakelijk maïs en gras als veevoer, eventueel aangevuld met andere gewassen (zoals Luzerne) als veevoer.

Grondgebonden? Bodemtype?

- Grondgebonden landbouw. Percelen liggen over het algemeen rondom de boerderij, maar kunnen ook verder van de boerderij afliggen.

Type erf?

- De omvang van een erf verschilt per onderneming. Bebouwing bestaat onder andere uit Vee stallen, schuren, bedrijfswoning, graskuilen.

Bedrijfsvoering

Inkomstenverdeling?

- Hoofdinkomsten: melkproductie. Neveninkomsten: boerderijwinkel, bewerkte melkproducten (zoals kaas).

Ambities:

- Verder verduurzamen van de productie om duurzaamheidsdoelstellingen te halen en de bedrijfsvoering goedkoper te maken.
- Gestage groei van het aantal koeien per bedrijf (waarbij het totaal aantal koeien binnen de gemeente gelijk blijft).

Initiatieven:

- Verduurzaming van de bedrijfsvoering door gebruik te maken van zonnepanelen, windenergie en opslag van energie. Daarnaast wordt geïnoveerd met het terugwinnen van warmte uit melk.

Behoeften:

- Grondbehoefte (met name vanwege afschaffen derogatie, extra ruimte om mest uit te rijden).
- Ruimte om te ondernemen (reguliere bedrijfsvoering en nevenactiviteiten) en stabiel beleid.
- Ruimte voor bepalen eigen erfinrichting
- Rood-voor-rood disclaimer: waarschuw nieuwe inwoners van het buitengebied bij het kopen van een huis dat zij in het buitengebied wonen en dat dit een productielandschap is, waar ook overlast van agrarische activiteiten horen.

Belemmeringen:

- Stikstofbeperkingen belemmeren het bouwen en verbouwen van stallen en uitbreiden van de bedrijfsactiviteiten.
- Rood-voor-rood regelgeving speelt grote rol in de agrarische gemeenschap. De regeling gaat verloedering van het landelijk gebied door oude en leegstaande gebouwen tegen, maar kan ook problemen opleveren. Door het toenemend aantal woningen in het landelijk gebied kunnen meer bewoners hinder ervaren van agrarische activiteiten. Dit kan leiden tot nieuwe overlastregelgeving die agrarische activiteiten beperkt.
- Veehouders hebben behoefte aan extra grond, onder andere vanwege het afschaffen van de derogatieregeling. Grond is echter duur om aan te kopen en bovendien is weinig grond beschikbaar.

Spreiding gebruikersprofiel

- De melkveehouderijen in de gemeente Dalfsen concentreren zich voornamelijk in de deelgebieden ten noorden van de Vecht en ten zuiden van de Vecht bij Iemelerveld.

Gebruikersprofiel: Niet-grondgebonden veehouderij

Typering

- De omvang van een niet-grondgebonden veehouderij verschilt per bedrijf. Een gemiddeld pluimveebedrijf telt zo'n 43.000-65.000 kippen. In de gemeente Dalfsen is de niet-grondgebonden sector relatief groot.

Ruimtelijke kenmerken bedrijf

Wat is de grootte van het bedrijf?

- Relatief grote sector in de gemeente Dalfsen.

Wat is het waterverbruik?

- Regulier gebruik

Type gewas?

- Weinig tot geen gewassen, veelal inkoop van veevoer.

Grondgebonden? Bodemtype?

- Geen grondgebonden boerderij. Groot in de regio vanwege de zandgronden.

Type erf?

- Vee stallen op het erf met eventueel uitloop naar buiten

Bedrijfsvoering

Inkomstenverdeling?

- Hoofdinkomsten: veehouderij
- Neveninkomsten via boerderijwinkel

Ambities:

- Veel niet-grondgebonden veehouders zullen niet meer grootschalig uitbreiden, onder andere vanwege stikstofregulering. De focus zal de komende jaren voornamelijk op het renoveren en verbeteren van stallen liggen. Hierdoor kan duurzamer en efficiënter geproduceerd worden.
- Het aantal niet-grondgebonden veehouders zal afnemen, het aantal vee per bedrijf zal toenemen. Dit wordt gerealiseerd door 'stoppers' over te nemen, waarbij de locatie in gebruik blijft. Bedrijven zullen met meerdere locaties gaan werken. Het totaal aantal vee binnen de gemeente zal nagenoeg gelijk blijven.

Initiatieven:

- Grote inzet op verduurzaming van de sector d.m.v. zonneenergie en windenergie.
- Geen grootschalige uitbreidingen vanwege de stikstofregels. Focus ligt op renoveren en innoveren.
- Er zullen meer overnames zijn, waarmee bedrijven groeien in omvang.

Behoeften:

- Sneller vergunningverleningsproces bij de gemeente
- Aan nevenactiviteiten worden soms te veel limitaties opgelegd. Er is behoefte aan een ruimere omgang met regulering rondom nevenactiviteiten (zoals boerderijwinkels), zodat agrariërs meer ruimte krijgen initiatieven te ontwikkelen.
- De trend is dat vee meer ruimte krijgt. Dat betekent dat er meer ruimte voor stallen nodig is. De huidige regulering staat meer bebouwing op het erf vaak niet toe.

Belemmeringen:

- Trage gang van zaken bij de gemeente rondom vergunningen.
- Beperkte en trage regulering rondom nevenactiviteiten.
- Stikstofregulering en onduidelijkheid hierover.
- Regulering rondom erfbebouwing. De huidige regulering staat maximaal anderhalve hectare bebouwing per bouwblok toe en vereist aaneengesloten bebouwing. Het is echter wenselijk meer ruimte tussen stallen te creëren i.h.k.v. brandveiligheid. Omdat dieren meer ruimte krijgen is ook een vergroting van het aantal stallen wenselijk.
- Door het toenemend aantal woningen in het landelijk gebied kunnen meer bewoners hinder ervaren van agrarische activiteiten. Dit kan leiden tot nieuwe overlastregulering die agrarische activiteiten beperkt.

Spreiding gebruikersprofiel

- De niet-grondgebonden veehouderij bedrijven concentreren zich voornamelijk in de deelgebieden met veel grasland en ruimte (noord en zuid)

Gebruikersprofiel: Overige bedrijven

Typering

Toeristische sector: dagrecreatie (watersport, sport, toertochten, musea en cultuur) en verblijfsrecreatie (vakantieparken, boerderijcampings, B&B's, camperplaatsen).

Overige ondernemingen: o.a. kantoren, bedrijvigheid gerelateerd aan de agrarische sector.

Ambities:

- Kwalitatieve groei boven kwantitatieve groei
- Versterken van jaarrond recreatie.
- Beleefbaarheid van de Vecht en het landelijk gebied versterken.
- Inspelen op de verwachte groei van toerisme uit Zwolle.
- Agrotourisme versterken.
- Gemeenten onderling verbinden.
- Inspelen op behoeften inwoners en bezoekers.
- Kwaliteit van het landelijk gebied behouden en versterken.

Ruimtelijke kenmerken bedrijf

Wat is de grootte van het bedrijf?

- Verschilt per bedrijf en per bedrijfsactiviteit.

Landschappelijk? (Inpassing, druk op omgeving? etc.)

- Sterk gebonden aan de kwaliteit van de omgeving. Combinatie met natuur, de Vecht en weidse landschappen en cultuurhistorie maakt de gemeente aantrekkelijk voor zowel dag- als verblijfsrecreatie.

Lokaal gericht toerisme? Landelijk?

- Gericht op lokale cultuurhistorie en landschappelijke kenmerken. Het is breder gericht dan alleen de gemeente.

Initiatieven:

- Visie voor de recreatiesector in het Vechtdal tot 2035. Verder door te ontwikkelen in het programma 'Verbindende Vecht'.

Behoeften:

- Behoud en versterking vna landschappelijke kwaliteit.
- Meer beleefbare natuur en verblijf in de natuur.
- Verdere uitbreiding van het wandel- en fietsnetwerk.
- Zorgvuldige ruimtelijke planning en faciliterende infrastructuur om de recreatiebehoefte en de groei te kunnen beheersen.
- Voorwaarde schepend beleid voor toekomstbestendig ondernemerschap (kader).

Belemmeringen:

- Terreinbeheerders (diverse organisaties) hebben te weinig geld voor onderhoud van recreatieve voorzieningen.
- Energietransitie heeft invloed op de ontwikkelingen van de toeristische sector door veranderende landschappen. Daarnaast hebben stikstofbeperkingen en de energietransitie impact op toerisme en bedrijvigheid door beperkte uitbreidingsmogelijkheden.

Spreiding gebruikersprofiel

- Spreiding mag, maar mag niet in strijd zijn met de hoofdkwaliteit van een gebied. (Bijvoorbeeld geen nieuwe recreatie in landbouwwontwikkelgebied waarbij recreatie beperkend wordt op landbouwkundig gebruik. Omgekeerd geen (intensieve) landbouw die belemmerend is in recreatieve omgeving.

Gebruikersprofiel: Agrariër met nevenfunctie

Typering

Agrarische onderneming met nevenfunctie.
 Voorbeelden van nevenfuncties zijn:

- Zorg (o.a. dagbesteding)
- Coaching
- Verhuur van ruimtes
- Ouderenwoningen
- vakantiewoningen
- Kleinschalige horeca

Ruimtelijke kenmerken bedrijf

Wat is de grootte van het bedrijf?

- Het verschilt per agrarische onderneming. Door de nevenfuncties is het personeelsbestand vaak groter dan een regulier agrarisch bedrijf.

Wat is het waterverbruik?

- Regulier gebruik

Type gewas?

- Gras/weide, fruit.

Grondgebonden? Bodemtype?

- Grondgebonden rondom de boerderij.

Type erf?

- Veestallen op het erf met daarnaast ruimtes voor functies zoals zorg en vergaderlocaties en nevenactiviteiten.

Ambities:

- Overschakelen op kleinschaliger en/of duurzamere vormen van landbouw/veeteelt, bijvoorbeeld door minder vee te houden of in te zetten op biologisch.
- In plaats van de oorspronkelijke agrarische activiteiten meer inzetten op de nevenfuncties zoals toerisme (kleinschalige horeca t.b.v. fietsers en wandelaars), meer inzetten op zorgactiviteiten, educatie etc.
- Er is een duidelijke wens om de agrarische bestemming als hoofdfunctie te behouden.
- Het bouwen van zorgwoningen op het erf voor cliënten die tijdelijk intensieve zorg nodig hebben. Cliënten verblijven dus maar tijdelijk in deze woningen.

Initiatieven:

- **Extensivering:** minder vee houden, zodat meer ruimte beschikbaar komt voor nevenfuncties
- **Verduurzaming:** duurzame energie opwekken en aardgasvrije bebouwing. Daarnaast werken zonder gewasbeschermingsmiddelen.

Behoeften:

- Beleids- en vergunningsprocessen duren lang, behoefte aan duidelijkheid vanuit de gemeente. Meer ondersteuning van beleid naar uitvoering.
- Behoeft aan een duidelijk afwegingskader voor welke activiteiten wel en niet mogen, en wat de grenzen zijn om als agrarisch bedrijf bestemd te kunnen worden.

Belemmeringen:

- Uitdagingen liggen voornamelijk bij de nevenfuncties zoals zorg of horeca (vergunningen en beleid).
- Stikstof vormt een belemmering voor ontwikkeling van de bedrijfsvoering.
- Activiteiten van gangbare agrarische bedrijven kunnen invloed hebben op de bedrijfsvoering van nevenfuncties. Denk bijvoorbeeld aan het toepassen van gewasbeschermingsmiddelen, wat ongewenst is in de buurt van zorglocaties.

Spreiding gebruikersprofiel

- Agrarische bedrijven met nevenfunctie concentreren zich voornamelijk in de deelgebieden rondom de Vecht.

Bedrijfsvoering

Inkomstenverdeling?

- Agrariërs met nevenfuncties hebben een variëteit aan typen nevenfuncties, waarbij vaak één functie voor de hoofdinkomsten zorgt. Dit hoeft niet de agrarische functie te zijn. De agrarische functie kan bijvoorbeeld door groei van succesvolle nevenactiviteiten ingehaald worden.

Gebruikersprofiel: Terreinbeherende organisatie

Typering

Terreinbeherende organisaties zijn er in verschillende typeringen. In de gemeente Dalfsen zijn dat o.a.:

- Landgoederen (familiebezit en/of stichting)
- Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten
- Drinkwaterbedrijf Vitens
- Landschap Overijssel

Ambities:

- Terreinbeherende organisaties hebben ieder hun eigen ambities; veelal gericht op biodiversiteit, bosbouw, versterken van cultuurlandschappen of natuurontwikkeling
- Landgoedeigenaren hebben als voornaamste doel om het landgoed te behouden of waar kan te versterken en door te kunnen geven aan de volgende generatie.
- Aanleg landschapselementen voor biodiversiteit (i.s.m. agrariërs).
- Biodiversiteit versterken en erfgoed behouden.
- Water vasthouden, droogte tegengaan.

Spreiding gebruikersprofiel

De terreinbeherende organisaties zitten verspreid over de gehele gemeente. Echter is er een concentratie rondom de Vecht van o.a. landgoederen en drinkwaterbedrijven.

Ruimtelijke kenmerken organisatie

Wat is de grootte van de organisatie?

- Dit verschilt per organisatie. Een landgoed valt onder de NSW vanaf vijf hectare. Dat betekent dat het landgoed dan deels moet worden opengesteld voor bezoekers.

Landschapstype? (Bos, weide, rivier, etc.)

- Een mix van functies en typen: (productie)bos, weide (via pachtboerderijen) en natuurontwikkeling.

Locatiegebonden?

- Van oudsher vaak verweven met de historie van het gebied.

Initiatieven:

- Samen met boeren wordt er gewerkt aan verduurzaming van de landgoederen (o.a. via koploper project).
- Mix van landbouw, natuur, wonen en cultureel erfgoed zal niet veranderen, maar er zal wel geïnvesteerd moeten worden om het te behouden.
- Verbinden van kleine en grote landgoederen tot functioneel groen-blauwe structuren.
- Er liggen kansen voor stoppende boeren om hun bedrijf (deels) om te zetten naar landgoed (30% natuur, 70% landbouw)
- Programma Haarvaten op Peil.

Behoeften:

- Meer initiatieven vanuit de gemeente om samen te werken aan het gebied. Kijk wat de landgoederen en de gemeente voor elkaar kunnen betekenen en dit intensiveren.
- Actief landgoederenbeleid om groen-blauwe ambities te realiseren.
- Soepele medewerking voor aanleg van landschapselementen (Hagen, bomen en poelen).
- Aandacht voor en communicatie over waterkwaliteit i.s.m. WDOD
- Gebiedsgericht samenwerken om te werken aan ecologische verbindingen.

Organisatiestructuur

- Verpachten van de grond
- Verkoop van hout uit productiebos
- Inkomsten uit wonen
- Natuurbeheer
- Exploitatie uit gebouwen
- Stichting of verenigingsorganisatie (ledeninkomsten)

Belemmeringen:

- De sector en de landgoederen staan onder druk vanwege stikstof, waterkwaliteit en verdroging.
- Beperkt in extra woonbestemmingen.
- Er is geen financiering voor langjarig beheer van landschapselementen. De gemeente kan hierin het verschil maken.

Bijlage 4 Instrumentarium per deelgebied

Overzicht met instrumenten Weids platteland

Sturen in bebouwing
Sloop voor kansen, VAB- en KGO-beleid aanpassen
Aanpassen van huidig Sloop voor kansen-, VAB en KGO-beleid. Expliciet opnemen dat voor de deelgebieden Weids platteland en Landelijk Lemelerveld in het landelijk gebied geen nieuwe woning in het deelgebied mag worden gerealiseerd, maar dat ontwikkelingsrechten worden verworven. Deze ontwikkelingsrechten zijn toe te passen in de deelgebieden Parels in het Landschap, Variatie rond de Vecht en in of tegen de kernen van de deelgebieden.
Versterken/herstellen landschappelijk raamwerk
Subsidies
<ul style="list-style-type: none">- Verstrekken van subsidies aan initiatiefnemers voor het versterken van het landschappelijk raamwerk (o.a. voor het aanplanten van nieuwe houtwallen e.d.).- Actief informeren van grondeigenaren en initiatiefnemers informeren over en ondersteunen bij het aanvragen van subsidies van het Rijk/de provincie voor het versterken van het landschappelijk raamwerk.
Communicatiemiddelen
<ul style="list-style-type: none">- Informeren van grondeigenaren en bewoners over de relevantie van het versterken van het landschappelijk raamwerk- Inspiratiedocumenten opstellen voor grondeigenaren- Overige informatievoorziening rondom versterken/herstellen landschappelijk raamwerk, zoals contact met experts, subsidieaanvragen- Communicatie o.a. via website, nieuwsbrief
Landschapsinrichting
Versterken van het landschappelijk raamwerk door op (te verwerven) gemeentelijke gronden landschapselementen toe te voegen die het landschappelijk raamwerk versterken.
Groenfonds
Oprichten van een groenfonds/landschapsversterkingsfonds waarin geld gestort wordt vanuit de KGO.
Samenwerking/pilot
Binnen de gemeente Dalfsen zijn diverse natuur- en landschapsorganisaties actief. Daarnaast heeft elke kern een actieve bewonersvereniging. Door met (enkele van) deze organisaties een samenwerking aan te gaan kan een deel van de aanleg/verzorging van landschapselementen overgedragen worden aan de organisaties. Budget kan vervolgens ten goede komen aan extra beheer/aanleg van landschapselementen.
Gebiedscoöperatie
Initiëren van een gebiedscoöperatie, waarbij de coöperatie de versterking van het landschappelijk raamwerk op zich neemt door bijvoorbeeld groenonderhoud, afstemming met grondeigenaren en het aanplanten van nieuw groen. Het opzetten van een gebiedscoöperatie is een logische vervolgstap na een succesvolle pilot. De gemeente faciliteert met kennis en eventueel subsidies.
Verbeteren van de overgangen kern naar landelijk gebied
Omgevingsplan (zoning)
In het omgevingsplan een zoning opnemen waarin binnen een bepaalde straal om de kernen geen nieuwe (agrarische) bedrijven mogen worden gevestigd van meer dan X hectare/dieren.
Landschapsinrichting
Betere overgang creëren van kern naar landelijk gebied door landschapsinrichting op gemeentelijke gronden af te stemmen op deze overgang (bijvoorbeeld van dichtbegroeid naar open landschap).

Ommetjes rondom de kern	
Financiering/subsidies	
-	Financieren en aanleggen van paden voor ommetjes rondom kernen door de gemeente
-	Beschikbaar stellen van subsidies voor initiatiefnemers van paden voor ommetjes/klompenpaden
Communicatiemiddelen/ondersteuning	
Richting inwoners, landeigenaren en bewoners communiceren dat de gemeente openstaat voor realisatie van nieuwe klompenpaden/ommetjes. Initiatiefnemers ondersteunen bij realisatie van deze paden.	
Tijdelijke berging water in de bodem	
Communicatiemiddelen	
Informeren van grondeigenaren over het belang van water vasthouden in de bodem (sponsmaatregelen) en de mogelijkheden om water vast te houden op het eigen perceel. Ter ondersteuning een inspiratiedocument/ voorbeelduitwerking opstellen. Verwijzen naar subsidiemogelijkheden voor waterbergingsmaatregelen (waterschap/provincie/rijk)	
Pilot	
Pilot uitvoeren op gemeentelijke grond/samen met een grondeigenaar. Deze pilot vervolgens als inspiratie/voorbeeld gebruiken in de communicatie.	
Subsidies	
-	Verstrekken van subsidies voor maatregelen om water vast te houden op het perceel/sponsmaatregelen te nemen.
-	Initiatiefnemers/geïnteresseerden informeren over subsidies voor waterbergingsmaatregelen beschikbaar bij het Rijk/provincie/waterschap.
Landschapsinrichting	
Gemeentelijke gronden inrichten op zo'n manier dat deze voldoet aan de vereisten om water vast te houden / voor sponsmaatregelen.	
Afstemmen met waterschap	
Communiceren met waterschap over aanpak sponsmaatregelen. Wat pakken zij op en hoe kunnen de gemeente, waterschap (en provincie) elkaar versterken in het realiseren van sponsmaatregelen?	

Overzicht met instrumenten Variatie rond de Vecht

Versterken/herstellen landschappelijk raamwerk
Subsidies
<ul style="list-style-type: none">- Verstrekken van subsidies aan initiatiefnemers voor het versterken van het landschappelijk raamwerk (o.a. voor het aanplanten van nieuwe houtwallen e.d.).- Actief informeren van grondeigenaren en initiatiefnemers informeren over en ondersteunen bij het aanvragen van subsidies van het Rijk/de provincie voor het versterken van het landschappelijk raamwerk.
Communicatiemiddelen
<ul style="list-style-type: none">- Informeren van grondeigenaren en bewoners over de relevantie van het versterken van het landschappelijk raamwerk- Inspiratiedocumenten opstellen voor grondeigenaren- Overige informatievoorziening rondom versterken/herstellen landschappelijk raamwerk, zoals contact met experts, subsidieaanvragen- Communicatie o.a. via website, nieuwsbrief en informatieavonden
Landschapsinrichting
Versterken van het landschappelijk raamwerk door op (te verwerven) gemeentelijke gronden landschapselementen toe te voegen die het landschappelijk raamwerk versterken.
Groenfonds
Oprichten van een groenfonds/landschapsversterkingsfonds waarin geld gestort wordt vanuit de KGO.
Samenwerking/pilot
Binnen de gemeente Dalfsen zijn diverse natuur- en landschapsorganisaties actief. Daarnaast heeft elke kern een actieve bewonersvereniging. Door met (enkele van) deze organisaties een samenwerking aan te gaan kan een deel van de aanleg/verzorging van landschapselementen overgedragen worden aan de organisaties. Budget kan vervolgens ten goede komen aan extra beheer/aanleg van landschapselementen.
Gebiedscoöperatie
Initiëren van een gebiedscoöperatie, waarbij de coöperatie de versterking van het landschappelijk raamwerk op zich neemt door bijvoorbeeld groenonderhoud, afstemming met grondeigenaren en het aanplanten van nieuw groen. Het opzetten van een gebiedscoöperatie is een logische vervolgstap na een succesvolle pilot. De gemeente faciliteert met kennis en eventueel subsidies.
Verbeteren van de overgangen kern naar landelijk gebied
Omgevingsplan (zoning)
In het omgevingsplan een zoning opnemen waarin binnen een bepaalde straal om de kernen geen nieuwe (agrarische) bedrijven mogen worden gevestigd van meer dan X hectare/dieren.
Landschapsinrichting
Betere overgang creëren van kern naar landelijk gebied door landschapsinrichting op gemeentelijke gronden af te stemmen op deze overgang (bijvoorbeeld van dichtbegroeid naar open landschap).
Ommetjes rondom de kern
Financiering/subsidies
<ul style="list-style-type: none">- Financieren en aanleggen van paden voor ommetjes rondom kernen door de gemeente- Beschikbaar stellen van subsidies voor initiatiefnemers van paden voor ommetjes/klompenpaden

Communicatiemiddelen/ondersteuning
Richting inwoners, landeigenaren en bewoners communiceren dat de gemeente openstaat voor realisatie van nieuwe klompenpaden/ommetjes. Initiatiefnemers ondersteunen bij realisatie van deze paden.
Rood voor Groen/Blauw
Wijzigen omgevingsplan
Opnemen in het omgevingsplan dat geen woningen meer in landelijk gebied van het deelgebied Variatie rond de Vecht mogen worden gebouwd. De KGO-regeling of nieuwe regeling vormt hier een uitzondering op.
Wijzigen KGO-regeling
KGO-regeling (kwaliteitsimpuls groene omgeving) wijzigen. Expliciet opnemen dat binnen deelgebied Variatie rond de Vecht woningen mogen worden gebouwd mits een bedrag in het KGO-fonds wordt gestort. Dit bedrag moet ten goede komen aan groenblauwe maatregelen in het gebied.
Opzetten groenblauw fonds
Opzetten van een nieuwe regeling met een nieuw fonds voor groenblauwe maatregelen. Expliciet opnemen dat binnen deelgebied Variatie rond de Vecht woningen mogen worden gebouwd mits een bedrag in het groenblauwe-fonds wordt gestort. Dit bedrag moet ten goede komen aan groenblauwe maatregelen in het gebied.
Zes contactpunten aan de Vecht
Opnemen in omgevingsplan
In het omgevingsplan opnemen dat initiatiefnemers een contactpunt aan de Vecht kunnen aanleggen, met duidelijke begrenzing van wat wel en niet kan, in combinatie met een afwegingskader.
Subsidies
<ul style="list-style-type: none"> - Verstrekken van subsidies aan initiatiefnemers van recreatieve contactpunten aan de Vecht (indien gemeente toerisme wil stimuleren). - Subsidies kunnen ook gebruikt worden om het type recreatieve contactpunt te sturen: inwoners hebben aangegeven meer behoefte te hebben aan recreatieve voorzieningen voor de inwoners van de gemeente zelf. Hier zou de gemeente met subsidies op kunnen sturen.
Afwegingskader nevenfuncties
Opstellen van een afwegingskader voor nevenfuncties bij (agrarische) ondernemingen. Hierin de maximale omvang van de activiteiten aangeven.
Infiltratie, vertragen waterafvoer, tijdelijke berging water in de bodem
Communicatiemiddelen
<p>Informereren van grondeigenaren over het belang van water vasthouden in de bodem (sponsmaatregelen) en de mogelijkheden om water vast te houden op het eigen perceel. Ter ondersteuning een inspiratiedocument/voorbeelduitwerking opstellen.</p> <p>Verwijzen naar subsidiemogelijkheden voor waterbergingsmaatregelen (waterschap/provincie/rijk)</p>
Pilot
Pilot uitvoeren op gemeentelijke grond/samen met een grondeigenaar. Deze pilot vervolgens als inspiratie/voorbeeld gebruiken in de communicatie.
Subsidies
<ul style="list-style-type: none"> - Verstrekken van subsidies voor maatregelen om water vast te houden op het perceel/sponsmaatregelen te nemen. - Initiatiefnemers/geïnteresseerden informeren over subsidies voor waterbergingsmaatregelen beschikbaar bij het Rijk/provincie/waterschap.
Landschapsinrichting
Gemeentelijke gronden inrichten op zo'n manier dat deze voldoet aan de vereisten om water vast te houden / voor sponsmaatregelen.
Afstemmen met waterschap
Communiceren met waterschap over aanpak sponsmaatregelen. Wat pakken zij op en hoe kunnen de gemeente, waterschap (en provincie) elkaar versterken in het realiseren van sponsmaatregelen?

Overzicht met instrumenten Parels in het landschap

Versterken/herstellen landschappelijk raamwerk
Subsidies
<ul style="list-style-type: none">- Verstrekken van subsidies aan initiatiefnemers voor het versterken van het landschappelijk raamwerk (o.a. voor het aanplanten van nieuwe houtwallen e.d.).- Actief informeren van grondeigenaren en initiatiefnemers informeren over en ondersteunen bij het aanvragen van subsidies van het Rijk/de provincie voor het versterken van het landschappelijk raamwerk.
Communicatiemiddelen
<ul style="list-style-type: none">- Informeren van grondeigenaren en bewoners over de relevantie van het versterken van het landschappelijk raamwerk- Inspiratiedocumenten opstellen voor grondeigenaren- Overige informatievoorziening rondom versterken/herstellen landschappelijk raamwerk, zoals contact met experts, subsidieaanvragen- Communicatie o.a. via website, nieuwsbrief en informatieavonden
Landschapsinrichting
Versterken van het landschappelijk raamwerk door op (te verwerven) gemeentelijke gronden landschapselementen toe te voegen die het landschappelijk raamwerk versterken.
Groenfondsen
Oprichten van een groenfondsen/landschapsversterkingsfonds waarin geld gestort wordt vanuit de KGO.
Samenwerking/pilot
Binnen de gemeente Dalfsen zijn diverse natuur- en landschapsorganisaties actief. Daarnaast heeft elke kern een actieve bewonersvereniging. Door met (enkele van) deze organisaties een samenwerking aan te gaan kan een deel van de aanleg/verzorging van landschapselementen overgedragen worden aan de organisaties. Budget kan vervolgens ten goede komen aan extra beheer/aanleg van landschapselementen.
Gebiedscoöperatie
Initiëren van een gebiedscoöperatie, waarbij de coöperatie de versterking van het landschappelijk raamwerk op zich neemt door bijvoorbeeld groenonderhoud, afstemming met grondeigenaren en het aanplanten van nieuw groen. Het opzetten van een gebiedscoöperatie is een logische vervolgstap na een succesvolle pilot. De gemeente faciliteert met kennis en eventueel subsidies.
Toekomstgerichte landgoederen
Keukentafelgesprekken
Eén-op-één gesprekken met landgoedeigenaren en eventueel agrariërs ter inventarisatie van de wensen en behoeften in het gebied, ter voorbereiding van een gebiedsgerichte aanpak.
Gebiedsgerichte aanpak
Binnen de landgoederenzone spelen diverse opgaven rondom onder andere cultuurhistorie, landbouw, natuur en water. Via een gebiedsgerichte aanpak de relevante gebiedspartijen betrekken en samen een toekomstvisie en aanpak voor het gebied opstellen. Het gebiedsproces wordt geïnitieerd en gefaciliteerd door de gemeente.
Nevenfuncties opnemen in omgevingsplan
Opnemen in het omgevingsplan welke nevenfuncties vergunningsvrij zijn toegestaan in deelgebied Parels in het landschap, en de maximale omvang van deze nevenfuncties. Daarnaast opnemen welke nevenfuncties ongewenst zijn in het gebied.

Afwegingskader nevenfuncties
Opstellen van een afwegingskader voor nevenfuncties bij landgoederen en agrarische ondernemingen die niet vergunningsvrij kunnen worden gestart. In het afweegkader aangeven welke nevenfuncties onder voorwaarden wel mogen worden gestart en wat de maximale omvang hiervan is.
Samenwerking tussen landgoederen
Gebiedscoöperatie
<ul style="list-style-type: none"> - Ter uitvoering van de plannen uit de gebiedsgerichte aanpak kan een gebiedscoöperatie tussen de landgoederen (en andere relevante partijen) worden opgezet. De gemeente speelt een initiërende rol in de gebiedscoöperatie maar heeft verder een beperkte rol. - Ook wanneer geen gebiedsgerichte aanpak is opgezet kan alsnog samenwerking geïnitieerd worden tussen landgoederen ter verbetering van de onderlinge samenwerking en afstemming.
Rood voor Groen/Blauw
Wijzigen omgevingsplan
Opnemen in het omgevingsplan dat geen woningen meer in landelijk gebied van het deelgebied Variatie rond de Vecht mogen worden gebouwd. De KGO-regeling of nieuwe regeling vormt hier een uitzondering op.
Wijzigen KGO-regeling
KGO-regeling (kwaliteitsimpuls groene omgeving) wijzigen. Expliciet opnemen dat binnen deelgebied Variatie rond de Vecht woningen mogen worden gebouwd mits een bedrag in het KGO-fonds wordt gestort. Dit bedrag moet ten goede komen aan groenblauwe maatregelen in het gebied.
Opzetten groenblauw fonds
Opzetten van een nieuwe regeling met een nieuw fonds voor groenblauwe maatregelen. Expliciet opnemen dat binnen deelgebied Variatie rond de Vecht woningen mogen worden gebouwd mits een bedrag in het groenblauwe-fonds wordt gestort. Dit bedrag moet ten goede komen aan groenblauwe maatregelen in het gebied.
Toekomst drinkwaterwinning Vitens
Gebiedsgerichte aanpak
Via een gebiedsgerichte aanpak de relevante gebiedspartijen betrekken en samen een toekomstvisie en aanpak voor huidige drinkwaterwingebied en eventuele uitbreidingsgebieden bespreken. Het gebiedsproces wordt geïnitieerd en gefaciliteerd door de gemeente. Uitkomsten verwerken in het omgevingsplan.
Infiltratie, vertragen waterafvoer, tijdelijke berging water in de bodem
Communicatiemiddelen
<p>Informereren van grondeigenaren over het belang van water vasthouden in de bodem (sponsmaatregelen) en de mogelijkheden om water vast te houden op het eigen perceel. Ter ondersteuning een inspiratiedocument/ voorbeelduitwerking opstellen.</p> <p>Verwijzen naar subsidiemogelijkheden voor waterbergingsmaatregelen (waterschap/provincie/rijk)</p>
Pilot
Pilot uitvoeren op gemeentelijke grond/samen met een grondeigenaar. Deze pilot vervolgens als inspiratie/voorbeeld gebruiken in de communicatie.
Subsidies
<ul style="list-style-type: none"> - Verstrekken van subsidies voor maatregelen om water vast te houden op het perceel/sponsmaatregelen te nemen. - Initiatiefnemers/geïnteresseerden informeren over subsidies voor waterbergingsmaatregelen beschikbaar bij het Rijk/provincie/waterschap.
Landschapsinrichting
Gemeentelijke gronden inrichten op zo'n manier dat deze voldoet aan de vereisten om water vast te houden / voor sponsmaatregelen.
Afstemmen met waterschap
Communiceren met waterschap over aanpak sponsmaatregelen. Wat pakken zij op en hoe kunnen de gemeente, waterschap (en provincie) elkaar versterken in het realiseren van sponsmaatregelen?

Overzicht met instrumenten Landelijk Lemelerveld

Sturen in bebouwing
Sloop voor kansen, VAB- en KGO-beleid aanpassen
Aanpassen van huidig Sloop voor kansen-, VAB en KGO-beleid. Expliciet opnemen dat voor de deelgebieden Weids platteland en Landelijk Lemelerveld in het landelijk gebied geen nieuwe woning in het deelgebied mag worden gerealiseerd, maar dat ontwikkelingsrechten worden verworven. Deze ontwikkelingsrechten zijn toe te passen in de deelgebieden Parels in het Landschap, Variatie rondom de Vecht en in of tegen de kernen van de deelgebieden.
Versterken/herstellen landschappelijk raamwerk
Subsidies
<ul style="list-style-type: none">- Verstrekken van subsidies aan initiatiefnemers voor het versterken van het landschappelijk raamwerk (o.a. voor het aanplanten van nieuwe houtwallen e.d.).- Actief informeren van grondeigenaren en initiatiefnemers informeren over en ondersteunen bij het aanvragen van subsidies van het Rijk/de provincie voor het versterken van het landschappelijk raamwerk.
Communicatiemiddelen
<ul style="list-style-type: none">- Informeren van grondeigenaren en bewoners over de relevantie van het versterken van het landschappelijk raamwerk- Inspiratiedocumenten opstellen voor grondeigenaren- Overige informatievoorziening rondom versterken/herstellen landschappelijk raamwerk, zoals contact met experts, subsidieaanvragen- Communicatie o.a. via website, nieuwsbrief en informatieavonden
Landschapsinrichting
Versterken van het landschappelijk raamwerk door op (te verwerven) gemeentelijke gronden landschapselementen toe te voegen die het landschappelijk raamwerk versterken.
Groenfonds
Oprichten van een groenfonds/landschapsversterkingsfonds waarin geld gestort wordt vanuit de KGO.
Samenwerking/pilot
Binnen de gemeente Dalfsen zijn diverse natuur- en landschapsorganisaties actief. Daarnaast heeft elke kern een actieve bewonersvereniging. Door met (enkele van) deze organisaties een samenwerking aan te gaan kan een deel van de aanleg/verzorging van landschapselementen overgedragen worden aan de organisaties. Budget kan vervolgens ten goede komen aan extra beheer/aanleg van landschapselementen.
Gebiedscoöperatie
Initiëren van een gebiedscoöperatie, waarbij de coöperatie de versterking van het landschappelijk raamwerk op zich neemt door bijvoorbeeld groenonderhoud, afstemming met grondeigenaren en het aanplanten van nieuw groen. Het opzetten van een gebiedscoöperatie is een logische vervolgstap na een succesvolle pilot. De gemeente faciliteert met kennis en eventueel subsidies.
Verbeteren van de overgangen kern naar landelijk gebied
Omgevingsplan (zoning)
In het omgevingsplan een zoning opnemen waarin binnen een bepaalde straal om de kernen geen nieuwe (agrarische) bedrijven mogen worden gevestigd van meer dan X hectare/dieren.
Landschapsinrichting
Betere overgang creëren van kern naar landelijk gebied door landschapsinrichting op gemeentelijke gronden af te stemmen op deze overgang (bijvoorbeeld van dichtbegroeid naar open landschap).

Ommetjes rondom de kern
Financiering/subsidies
<ul style="list-style-type: none"> - Financieren en aanleggen van paden voor ommetjes rondom kernen door de gemeente - Beschikbaar stellen van subsidies voor initiatiefnemers van paden voor ommetjes/klompenpaden
Communicatiemiddelen/ondersteuning
Richting inwoners, landeigenaren en bewoners communiceren dat de gemeente openstaat voor realisatie van nieuwe klompenpaden/ommetjes. Initiatiefnemers ondersteunen bij realisatie van deze paden.
Groene landschappelijke verbinding
Subsidies
<ul style="list-style-type: none"> - Verstrekken van subsidies aan initiatiefnemers voor het versterken van het landschappelijk raamwerk (o.a. voor het aanplanten van nieuwe houtwallen e.d.). - Actief informeren van grondeigenaren en initiatiefnemers informeren over en ondersteunen bij het aanvragen van subsidies van het Rijk/de provincie voor het versterken van het landschappelijk raamwerk.
Communicatiemiddelen
<ul style="list-style-type: none"> - Informeren van grondeigenaren en bewoners over de relevantie van het versterken van het landschappelijk raamwerk - Inspiratiedocumenten opstellen voor grondeigenaren - Overige informatievoorziening rondom versterken/herstellen landschappelijk raamwerk, zoals contact met experts, subsidieaanvragen - Communicatie o.a. via website, nieuwsbrief en informatieavonden
Grondverwerving
Verwerven van gronden voor het aanleggen van (delen van) de groene landschappelijke verbinding.
Landschapsinrichting
Aanleggen versterken/versterken van een groene landschappelijke verbinding door op (te verwerven) gemeentelijke gronden landschapselementen toe te voegen die het landschappelijk raamwerk versterken.
Gebiedscoöperatie
Initiëren van een gebiedscoöperatie, waarbij de coöperatie de versterking van de aanleg van de groene landschappelijke verbinding (deels) op zich neemt door bijvoorbeeld groenonderhoud, afstemming met grondeigenaren en het aanplanten van nieuw groen. De gemeente faciliteert met kennis en eventueel subsidies.
Infiltratie, vertragen waterafvoer
Communicatiemiddelen
Informeren van grondeigenaren over het belang van sponsmaatregelen en de mogelijkheden om deze te nemen op het eigen perceel. Ter ondersteuning een inspiratiedocument/voorbeelduitwerking opstellen. Verwijzen naar subsidiemogelijkheden voor sponsmaatregelen (waterschap/provincie/rijk)
Pilot
Pilot uitvoeren op gemeentelijke grond/samen met een grondeigenaar. Deze pilot vervolgens als inspiratie/voorbeeld gebruiken in de communicatie.
Subsidies
<ul style="list-style-type: none"> - Verstrekken van subsidies voor maatregelen om water vast te houden op het perceel/sponsmaatregelen te nemen. - Initiatiefnemers/geïnteresseerden informeren over subsidies voor sponsmaatregelen beschikbaar bij het Rijk/provincie/waterschap.
Landschapsinrichting
Gemeentelijke gronden inrichten op zo'n manier dat deze voldoet aan de vereisten om water vast te houden / voor sponsmaatregelen.
Afstemmen met waterschap
Communiceren met waterschap over aanpak sponsmaatregelen. Wat pakken zij op en hoe kunnen de gemeente, waterschap (en provincie) elkaar versterken in het realiseren van sponsmaatregelen?

land ^{iD}

Strategisch ontwerpers
voor gebieden in beweging

Land-iD
Kantoorgebouw De Enk
Tivolilaan 205
6824 BV Arnhem

www.land-id.nl

Infram
Amersfoortseweg 9
3951 LA Maarn

www.infram.nl